WHICH STRATEGIES FOR ARCHITECTURE, CITIES AND LOCAL CONTEXTS?

KTS. THIERRY VAN DE WYNGAERT
Viện Hàn lâm Kiến trúc Quốc gia Pháp

Training in architecture is essential.

In the same way, it must be guided by shared collective values, and it is also a mean to build a relationship between knowledge and practice.

My intervention will unfold in three parts.

First of all, I will quickly talk about the teaching of architecture in France.

Then, of the law of 1977 on architecture, on which is built all the construction process in France.

To finish with, I will talk of the Academy of Architecture.

The teaching of architecture in France

There are 20 schools of architecture in France, 6 in Paris and 13 spread across the territory in the regions' capitals.

Two superior study schools are also entitled to deliver architecture diplomas : the INSA, the national superior school of the arts and industry of Strasbourg, and l'Ecole spéciale, the only private school, in Paris

And to finish with the Ecole de Chaillot, a superior school dedicated to the heritage, accessible to architects who have already graduated.

The duration of the studies is five years and finishes with the Diplôme d'Etat (State diploma). Students are then graduate in architecture. They can either pass a Doctorate, but, if they want to practice architecture and carry the title of architect, they have to get an authorization, the HMONP : Authorization to practice the Master of work in his/her own Name. A title that is totally barbaric…. It means they have to work about a year within an architectural structure, and in parallel follow several classes at school, principally in three fields : the management of an agency and the monitoring of a construction site, the economy of the project, and finally the regulations and the standards of construction.

In France, currently, the question of the necessities of certain evolutions in the profession is asked: It is about building a new definition of the architect within society, on a wider action field and linked with multiple partners.

The professional insertion of young graduate in a changing society must be key.

To achieve this, the diversification of the practice and professional fields is necessary.

It is a cultural action which can only benefit to architecture, which is a collective commodity as much as the privilege of a profession.

In a world of deep mutations in the act of conceiving architectural, urban and landscape spaces, how must we do?

As Catherine Jacquot, president of the Orders of architects says: « We will be able to overcome our handicap in the mastering of the work only if we reinforce the structures of our agencies, if the teaching in our schools is at the level of what is at stake, and if the profession becomes aware of the necessity of the continuous training. »

The Law of 3rd January 1977 on architecture

In France, law commands to call on an architect registered on the table of order for every architectural project subject to a building permit. It is the Law of 1977 on Architecture. I quote from the first article (clause) :

Article 1

« The architectural creation, the quality of constructions, their harmonious insertion within the surrounding environment, the respect of natural or urban landscapes as well as of the heritage are of public interest.

The authorities authorized to deliver the building permit and the authorizations to divide land by lots ensure, during the instruction of the applications, the respect of this concern.

1° The general contractors are pressed to call on architect competitions within the conditions and the limitations stated below;

2° Committees of architecture, urbanism and environment are established. They have the task of helping and informing the public;

3° The exercise of the occupation of architect and its organisation are subjected to the following roles;

4° The dispositions of the code of urbanism which relate to architecture are reformed in compliance with the following dispositions. »

We too, like you, will celebrate this 40th birthday next year!

But, 40 years after the publication of this law, things have changed a lot with globalisation.

The new preoccupations of today are about sustainable development, the new methods of conception of work and cities, the institutional modifications which intervene within the governance of the territories.

They must translate in an expanded scope of actors and partners of the order in architecture and in new priorities granted to innovation, research and experimentation.

L'Académie d'Architecture

The Academy counts among itself architects coming form different trends and is open to all the persons who have an interest in architecture.

The Architecture Academy was founded in 1840 under the name Société Centrale des Architectes. Its goals are:

- The promotion of the quality of architecture and spacial planning, and the encouragement in their being taught;

- The research of the improvement of the living environment beneficial to the public interest, and, to this extant, the comparative study of the quality of architecture and the fair price of construction;

- help in the art and technique sectors as much to the project manager public or private, as to the man of art;

- the writing and the publishing of notices and of communications regarding all the questions about architecture and urbanism;

- the research and the conservation of documents regarding the history of architecture and of architects.

Two years ago, we also organized a Symposium, with the theme:

«2014-2041 Which strategies for architecture, cities and local contexts ? »

One of the round tables was entitled: « Architecture of creation, architecture of value » and was about the positioning of architecture and architects within the politics of the re conquest of the economical markets.

The question asked was to know if architecture participates qualitatively to the revalorisation or valorisation of territories.

Indeed, we observe that on one hand a lot of mayors are affected with the Bilbao syndrome, convinced that an architectural piece enables them to stay in line in the race for the acknowledgment of their local special features.

And, on another hand, we observe that at the same time, France of Enlightenment (des Lumières) remains highly considered in the world, if the talent of their architects matches with the technologic expertise (savoir faire) of the large national companies.

Between the national and the international, where are we?

To evoke what has been told during this Symposium, I will sum up three interventions: One by architect-teacher searcher, one by an minister, one by a promoter.

Pierre Clément is an architect and has been teaching for a long time. He wrote a beautiful book on Hanoi, and his agency built the Shanghai opera. He organized his remarks around three fronts: the economic one, the knowledge and the state.

According to him, the European economic crises, the boom in Asia and the development of certain continents make the architects question themselves about the economical value of architecture from the point of view of the external markets.

According to him, we are today in a moment of re foundation and we step in to the war of knowledge, which imposes that the architectural schools shouldn't be isolated and have to constitute large poles of production of knowledge and of research around the large pole universities.

On this second front of knowledge, schools of architecture and schools of engineers must regroup themselves in large university centers, « University communities » so that they engage commune actions of important research and discover again the technical field, essential in international competition.

The third front is the public power and the role of the state. For thirty years, France was envied, because it had an extremely voluntarist politic impulse by the state, which created institutions and services, and gave means to architectural research.

Pierre Clément observes today a certain decline, institutions disappearing one after the other and the cultural ministry not being able to carry the level of public order. There is thus the necessity to rethink on the level of the State a real public politic and to express it in affirmed recommendations.

Anne-Marie Idrac, is an ex minister of transports, deputy, president of SNCF then RATP. Her first remark was on **mondialisation**.

According to her, there is a continuum between what happens on the world scale and what can happen on the domestic European market, and the mondialisation can put light on what takes place in Europe.

When we say mondialisation plus urbanisation, the two big phenomenons of the last decades and of the coming decades, it implies competition between cities, mondialisation taking place via the cities and the ports, because certain cities are port cities and competitions are stronger between cities that between countries, inside a country, or, in the States, inside one state some cities are in decline while others are doing well, as reflected by the property values and real estate.

We can thus wonder: What are the criteria of competition between cities? They are as relevant in the competition between Francfort and Paris as they are between Shanghai and Chengdu, as they are on smaller scales, that of a neighborhood or a urban zone.

These criteria are first of all of the order of localisation and infrastructures, which make for example of Paris, the access to the European market.

Then they are linked to the governance, to the questions of « business climate », to the security in all its forms, health, education, …..

There are also criteria concerning what architects, with others, can bring in terms of identity, which cities and neighbourhoods are looking to assert, like brands and products, to get acknowledged on the market.

For Anne-Maris Idrac, the urban identity includes two major elements: first, these of the connections: social connection, spatial connection, the connection with nature, connections between public and private. Then comes the equilibrium between valorisation of heritage and the vitality turned toward the future. These two plans are at the heart of the contributions towards the trade of architecture.

Architecture and urbanism contribute to create identity and pride, which tends to differentiate cities and neighbourhoods.

Anne Marie Idrac's second remark was about the stakes of the **urban transitions**. In developed countries and in particular in France, the subject is to adapt, to rebuild the city on itself, in a context of demography that is not flourishing much and with public resources even less flourishing, at a moment when the standards would ask for more public money.

In emerging countries, to succeed the urban transition, is to fight against the risk of

« paupérisation » and of course against all the harmful effects of the inequalities and environmental problems which can be the result of a urbanisation that is too fast and badly handled.

But there are some common factors between the success of the urban transition of the developed countries and the success of the urban transition of emerging countries:

In first place, the pressure upon the infrastructures and the services and the risks of pollution, everything that relates to the *energetic efficiency* and *the efficiency of networks in the broad sense* from the scale of a building, a neighbourhood, to that of a city. The question of the cost of energy is one of the common problems encountered in every urban transition.

The second commun subject is the question of the social success of urbanisation: the metropolitan urbanisation is like the mondialisation, very efficient but very unequal. The thematics of social inclusion are thus very important to succeed the transitions or to resolve the drifts of exclusion.

The third factor is the participation of citizens. It is not only about making them connect with the preparation of a program or a project and of the accompanying procedures but even more, to participate within the use of the city. If we take for example once again, the questions of energy, every building with low consumption, with positive energy or HQE, are only so if in reality users, inhabitants make then function in conditions of low consumption.

The last point is the *diversification of partners within the matter of urban development*. Of course, the public collectivities, State, local communities at different levels according to circumstances; of course the real estate agents who's trade it is, and the companies. Because a lot of the most beautiful towers, which are talked about in the world, bear a name, that is not its architect's, but of the people who instigated the construction, as an element of their identity.

Anne-Marie Idrac also insisted on the newer interventions in the sector of urbanism by the actors of the technologies of information. Which resulted to this famous notion of « smart cities » which, above being an embellishment, covers extremely useful things for the development of trades.

What is a « smart » city?, a « smart » neighborhood, a « smart » housing complex? We can remember three axes: sobriety, economy of means, efficiency. In particular from the point of view of the managing of the flux, human flux or diverse material, of participation and inclusion. But it calls out for collective work.

The collective game is the condition to participate in the urban integration; the role of

the architect is to be a contributor to integration, even sometime maybe being the integrator himself.

Integration adds value, in comparison with an isolated project. Yet, to be actor of the urban integration, one needs to be able to engage in processes of integration with other actors.

Philippe Zivkovic is president of BNP Real Estate, the real estate branch of the big bank BNP Paribas.

In its intervention, he insisted on the obvious added value of architecture in the creation of values and the enhancement of territories, quoting two examples.

The enhancement of the existing assets.

In the operation of the Grands Moulins de Pantin (the big mills of Pantin, nearby Paris), 50000 m2 of office space, there was first of all a strong political idea coming from the mayor, who asked himself/herself the question of knowing if he/she would keep these buildings, and then took the decision to keep them.

The originality of architects Reichen et Robert, is that they were able to combine a heavy restructuration of the existing and a part that was totally new which lets a preponderant place to the existing part for it to be visible enough for the the Big Mills of Pantin keep being the Big Mills of Pantin.

Simultaneously, the promoter worked a lot on the project to make it feasible commercially and financially, to transform aging buildings, into an extraordinarily modern product, which permitted to gather the user and the investment funds, and to realize the operation.

Everybody worked as a team so that the operation could come out, and the economic and architectural stakes were met and everyone brought in his/her contribution.

« Make together »

The other example, is Kings cross station, in London, a huge operation of offices with the train station, and its surrounding gigantic industrial wastelands which permitted the realization of more than a million m2.

At the beginning, there was a political will from the city of London and the State to realize a train station, and it is after the building of the station that the operation of the wastelands has been launched.

The train station is nothing less than exceptional and was a remarkable force of attraction for the realization of the group of property products, which were created

around.

What was interesting, for Philippe Zivkovic, was the way English people work: between the project's study and the the moment the building permit was granted, there were a lot of concertation meetings, with associations and with the local people, as well as all the people that could, from close or far, be interested in the consequences of the project. This constant dialogue resulted in the project being amended, reviewed, re analised, in such a way that the day the agreement for the building permit given by the majority by the mayor and the jury of the London council was granted, there was absolutely no plea.

For Philippe Zivkovic, it is this notion of « doing together » which is essential for the future, notion within which the architect and architecture are an absolutely central piece because, without architecture, there is no project, there is no operation.

We can clearly see the point that is addressed today: how can we take into account an harmonious economic development today if it is not based in part on the assets of a territory ?

Because actually, the questions raised on the urbanisation of the Mekong delta or on the urbanisation of a French metropolis confronted to the depopulation of the countryside, are they so far apart?

Each year, in springtime, the risks of floods in the south east of France are higher and higher.

Can an economic development be harmonious and long lasting if it doesn't take into account the geography, the heritage, water, nature, the well built?

In France, we have the ABF (les architectes des Bâtiments de France/the architects of France's buildings), and also the PPRI (les Plans de Prévention des Risques et des Inondations/ The plans for the prevention the risks and the floods).

In New York, high-level experts simulate the rise of the sea, which risks flooding Manhattan.

Everywhere, we talk about « intelligent » cities, connected as a network.

We all have to learn from one another.

We have everything to lose by isolating ourselves.

More than 2000 years ago, Vitruve wrote the first treaty on Architecture.

Vitruve describes architecture in three words: UTILITAS, FIRMITAS,

VENUSTAS.

I do not know how to say it in Vietnamese, but in French, it means that architecture must first of all be useful, it must accommodate people, then it has to be solid, well built, to last in time, and it also has to be beautiful.

This could be a message that Vietnam and France can carry together!

To conclude, I would like to quote a sentence by Italo Calvino, from his book: « Invisible cities ».

« The bridge is not held by this or that stone, but by the line of the arc which, altogether, make its shape;

Why do you talk about stones? It is the arc that interests me.

Without stone, there is no arc. »

Thank you,

DẠY NGHỀ "THIẾT LẬP SỰ HÀI HÒA"

KTS. BÙI KIẾN QUỐC
Viện sĩ Viện Hàn lâm Kiến trúc Pháp

"Kiến trúc đó là sự tổ chức hiểu biết, chính xác và tuyệt vời của những hình khối được sắp đặt dưới ánh sáng"

"Kiến trúc và âm nhạc là chị em rất thân thiết"

(Architecture et Musique sont sœurs très intimes)

Le Corbusier - 1925

Kiến trúc sư Le Corbusier, người cách chúng ta gần một thế kỷ, đã đưa ra định nghĩa về Kiến trúc, mà theo tôi đến nay chưa có định nghĩa nào hay hơn.

Cũng cần phải hiểu thêm rằng, khái niệm "Kiến trúc" có tính đa nghĩa và gây cho chúng ta rất nhiều ngộ nhận.

- Kiến trúc không hẳn là sự xây dựng, cũng không hẳn là việc trang trí, hoặc thiết kế hay của kỹ thuật, mà đó là sắp xếp, tổ chức, thiết lập sự hài hòa của "những không gian".

- Kiến trúc không hẳn là một khoa học, không hẳn là kỹ thuật, nó hơn cả sự hiểu biết : Kiến trúc là một nghệ thuật

Vậy thì làm cách nào để dạy Kiến trúc? Làm cách nào dạy nghệ thuật thiết lập sự hài hòa?

So sánh với Âm nhạc, chị em của Kiến trúc, cho phép ta hiểu rõ hơn vấn đề của việc dạy này. Rõ ràng học âm nhạc cũng đòi hỏi một sự hiểu biết về kỹ thuật âm thanh, về dụng cụ, về vật lý và về thanh nhạc.

Nhưng Âm nhạc không phải là chiếc piano Steinway, cây violon Stradivarius, một bộ loa kỹ thuật số cao cấp hay một nhà hát Opéra.

Tương tự như vậy Kiến trúc đòi hỏi một sự hiểu biết về vật liệu, về lịch sử nghệ thuật, về những tính toán kết cấu, về vật lý, về toán học cả đến kế toán và luật pháp.

Nhưng Kiến trúc không phải là chất lượng của bê tông, một thứ gỗ quí, một máy vi tính mạnh mẽ hay một kết cấu đẹp mắt.

Nếu như Âm nhạc là sự hòa nhịp của âm thanh và giai điệu, thì Kiến trúc là tác phẩm hợp thành từ vật liệu và không gian

Dù là Âm nhạc hay Kiến trúc chỉ có một phương pháp giảng dạy duy nhất khả thi đó ***là học tập, là thực hành*** Việc giảng dạy phải dung hòa một cách hiệu quả nhất giữa "học" và "hành", "học đi đôi với hành". Đó là công việc ở nhạc viện hay ở xưởng, với những kiến trúc sư bậc thầy.

Và mô hình Xưởng (họa thất) giảng dạy Kiến trúc là mô hình chung ở các trường giảng dạy kiến trúc trên Thế giới, cũng như ở Việt Nam.

Tuy nhiên việc thực hành khác biệt đáng kể ở những quốc gia khác nhau, ở Châu Mỹ, Châu Âu hay ở Châu Á. Về phần mình, tôi muốn nói đến việc dạy kiến trúc như nó đã được thực hành tại trường Đại học Mỹ thuật Quốc Gia ở Paris. Đối với tôi đây là sự giáo dục tốt nhất vì nó dựa trên một số phương pháp đặc biệt trên nguyên tắc: liên kết các bài đồ án sáng tạo của sinh viên với các cuộc thi.

1. Tại trường Paris Kiến trúc được xem rõ ràng như một Nghệ Thuật, là thành phần của 4 nền nghệ thuật cơ bản chính (Hội Họa, Điêu Khắc, Chạm Trổ, Kiến Trúc)*(Peinture, Sculpture, Gravure, Architecture)*

2. Học tập ở xưởng nhằm rèn cho sinh viên sáng tạo một đồ án kiến trúc: giải quyết một vấn đề, một số yêu cầu (« programme ») về một hay những công trình cần xây dựng, và thể hiện trên những bản vẽ thiết kế, họa đồ hay mô hình 3 chiều.

3. Nét đặc thù của trường Đại học Mỹ thuật Quốc Gia Paris là tất cả các đồ án sinh viên đều thuộc về một "Cuộc Thi", có nghĩa chúng tham gia vào một cuộc thi với tất cả những sinh viên khác cùng kỳ và được một ban giám khảo đánh giá, xếp hạng, trao huy chương và giải thưởng. Thành viên ban giám khảo là những thầy các xưởng.

Ở mỗi kỳ thi có khoảng 8 xưởng trưng bày hơn 200 dự án để ban giám khảo xếp hạng, xét chọn các Huy chương hạng Nhì, Huy chương hạng Nhất và Giải thưởng Nhất, Giải thưởng Nhì. Trên 200 dự án của mỗi kỳ thi, có thể có khoảng 10 Huy chương, trong đó chỉ có 2 hoặc 3 Huy chương hạng Nhất.

Những hiệu quả của cuộc thi theo lối này rất lớn trong thực tế giảng dạy tại trường trong suốt trăm năm qua.

Trước tiên tất cả những sinh viên của trường (khoảng 1000 sinh viên) cùng đi xem các dự án được trưng bày, đó là một sự kiện trọng đại trong đời sống văn hóa của trường Mỹ thuật. Khi triển lãm, người ta có thể khám phá hàng chục đáp án khác nhau về vấn đề kiến trúc mà cuộc thi đã đặt ra, và những đáp án hay nhất đề ra những phương án thông minh hơn, độc đáo hơn, đôi khi xuất sắc, "tuyệt vời". Việc so sánh những phương án này với những phương án mà chính mình soạn thảo có tác dụng đào tạo hoàn hảo.

Cần phải nhấn mạnh rằng đây là một cuộc thi quốc gia, ***tất cả các xưởng các tỉnh phải gửi những dự án của mình về Paris***, vì trường Đại học Mỹ thuật Quốc Gia là trường trung ương duy nhất. Mỗi năm có 4 cuộc thi cho mỗi cấp độ, mỗi kỳ thi là một dịp để đạt được sự công nhận về học trình, được đánh giá cho một đơn vị học trình, Huy chương hạng Hai được 2 đơn vị, Huy chương hạng Nhất 3 đơn vị. Vì vậy việc thực hiện các tiến trình nghiệp vụ môn kiến trúc của mỗi "lớp" đòi hỏi 9 đơn vị học trình, thông thường phải hơn 3 năm cho mỗi lớp, nhưng một số sinh viên xuất sắc có thể kết thúc nhanh hơn nhiều nếu họ đạt được những huy chương.

Đó là một hệ thống cho phép xác định nhanh chóng những tài năng tiềm ẩn mà các dự án của họ được sử dụng như những "bài học" cho những sinh viên khác.

Cuối cùng, việc đào tạo này là việc giới thiệu đặc biệt hiệu quả cho việc thực hành thực tế về nghề của kiến trúc sư, thường phải chịu một hệ thống thi đua tàn nhẫn.

Đề xuất

Những trường Kiến trúc nên tổ chức một hay nhiều cuộc thi ***với một cuộc triển lãm chung***, một bảng xếp hạng và những giải thưởng. Lý tưởng là tổ chức vài kỳ thi quốc gia với sự tham gia của những trường chính trong nước ở Hà Nội, thành phố Hồ Chí Minh, Đà Nẵng. Những cuộc triển lãm và việc công bố những chiếc Huy chương sẽ là một công cụ đào tạo và khuyến khích các nỗ lực sáng tạo có chất lượng.

Những sự kiện và những tư liệu sẽ góp phần cho sự hiểu biết tốt hơn về "chất lượng" kiến trúc đến với công chúng cũng như những chủ dự án,và sẽ là công cụ quảng bá những kiến trúc sư trẻ tài năng.

Ngành Kiến trúc chỉ có thể được sản sinh bởi những kiến trúc sư giỏi.

Kèm theo: vài hình trích trong "Những cuộc thi Kiến Trúc niên khóa 1964-1965" Paris http://www.mediafire.com/file/y1e43ewtdn75ksy/ConcoursENSBA.zip

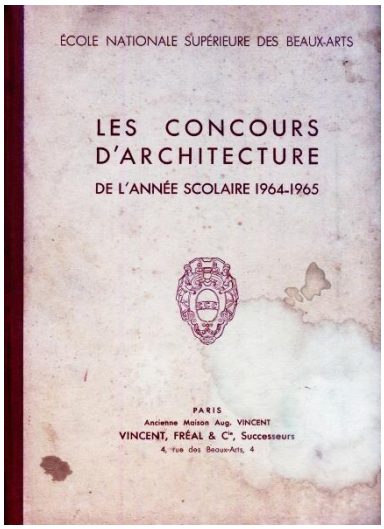

DIVERSITY IN ARCHITECTURE TRAINING – EXPERIENCE OF AAU ON STUDENT-CENTERED APPROACH IN TEACHING

TS. KTS. LÊ THỊ THU HƯƠNG
KTS. PRIMA VIRIYAVADHANA
Trường ĐH Assumption – Thái Lan

Abstract

Literature review shows that student-centered approach in education has been used widely in many universities and schools nowadays. In line with this trend, the approach has been applied from time to time at the Montfort del Rosario School of Architecture and Design, Assumption University, Thailand (AAU). The students of AAU have actively involved in several activities at school, both academic and non-academic, which aim to develop their knowledge and experience in the study field in accordance to their interest, ability and personality. By sharing its experience on student-centered approach in architecture training, AAU also expects to learn the experience and view of the wider architectural community, including both educators and practitioners, to move forwards in this trend.

Keywords: student-centered, architecture training, AAU.

1. Introduction

The School of Architecture of Assumption University (AAU), the former name of Montfort del Rosario School of Architecture and Design, was established since 1997 to produce highly creative, versatile, and professional architects and designers through curriculums integratingmanagement and marketing disciplines as well as training inprofessional practices. Its vision is to be the leading international school of architecture and design in the region that operates within a diverse and international community.

As Assumption University is an international university, the students who enroll in AAU each year are varied in terms of nationality, culture,background, as well as capacity for learning architecture and design programs. Figure 1 and 2 show the diversity of students at AAU from 2006 to 2015including 4 programs: Bachelor of Architecture, major in Architecture; Bachelor of Architecture, major in Interior

Architecture; Bachelor of Fine and Applied Arts, major in Interior Design; and Bachelor of Fine and Applied Arts, major in Product Design.

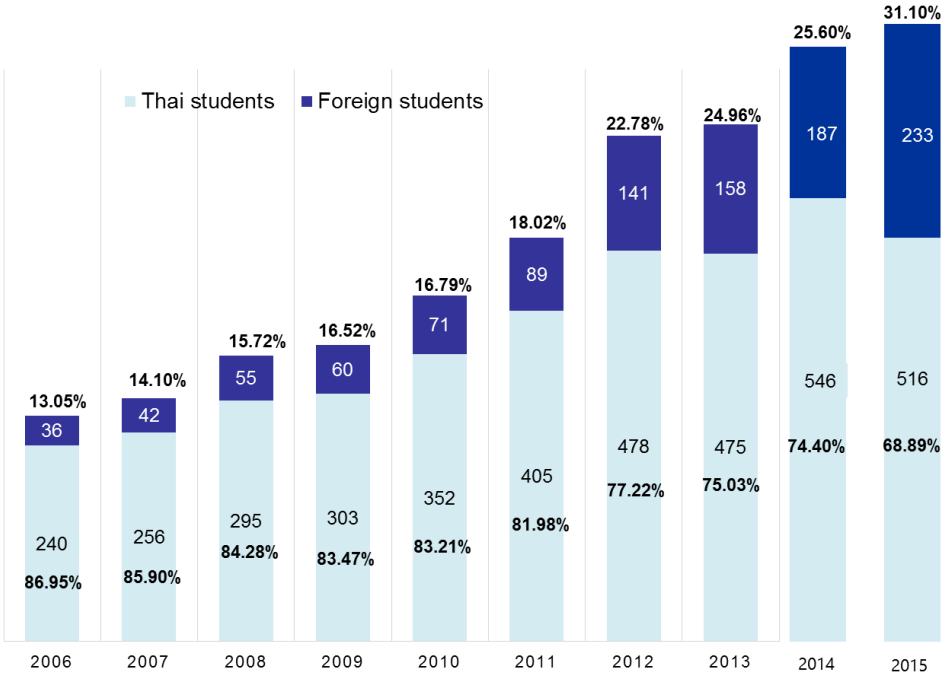

Figure 1: Ratio of Thai and International Students in 2006-2015 - *Source: AAU*

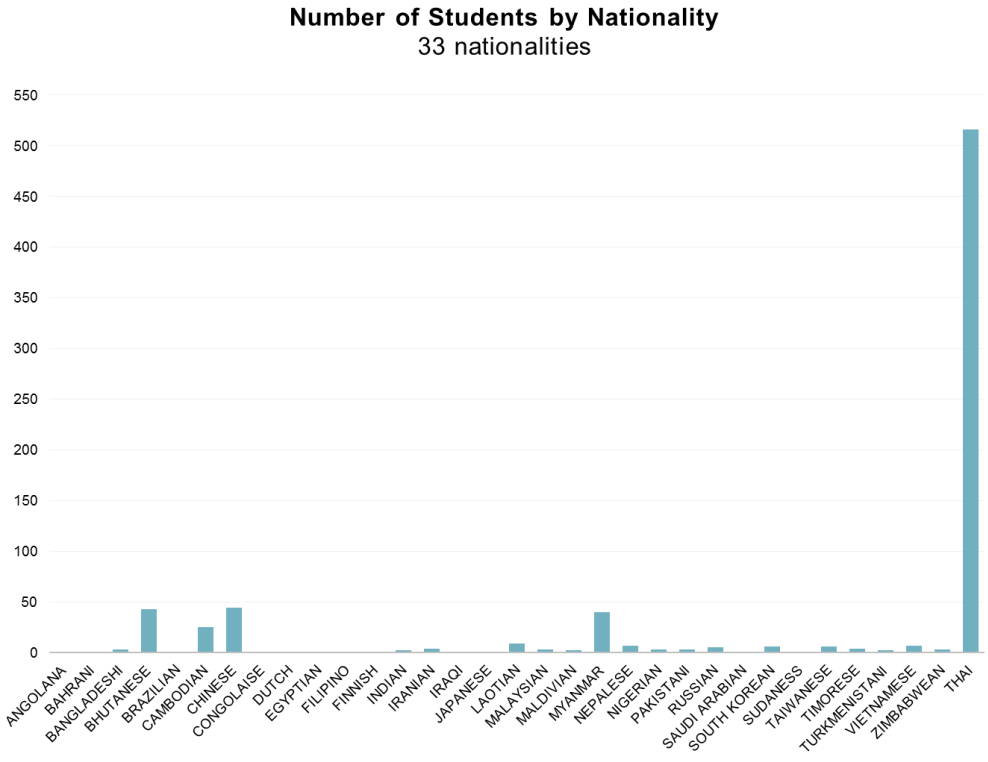

Figure 2: Ratio of Thai and International Students in 2006 – 2015 - *Source: AAU*

As architecture is an integrated study of art, science andtechnology, these three elements are considered importantfactors in the teaching and learning activities at AAU, withthe emphasis on current and future multi-disciplinaryapproaches, especially conceptual design approach whichenhances student's creativity, individual differences andself-learning ability. Along with this line and in the context of diversity among the students, the school has gradually shifted to the student-centered approach in teaching and learning in order to accommodate the different interests and abilities of students while, to a certain extent, ensuring equal quality of students when they graduate.

This paper, therefore, aims to share the experience of AAU, although still limited, on the teaching and learning activities in this shift. The concept of student-centered approach in education and training has been shortly reviewed and the experience of AAU on this approach is divided into two sessions including teaching methods and student activities.

2. Student-centered approach inarchitecture training

Student-centered approach in education, or student-centered learning (SCL), is not new in the literature review. Being different from the traditional ways of teaching where teacher provides lectures to student, this approach includes the teaching methods that shift the focus of instruction from the teacher to the student who will play an active role in learning process. In contrast to lecture-based learning, active learning methods attempt to create a moreengaging learningenvironment that requires students to develop critical thinking and problem solving skills.Usage of the term "student-centered learning" may also simply refer to educational mindsets or instructional methods that recognize individual differences in learners. In this sense, SCL emphasizes on the students' interests, abilities, and learning styles, placing the teacher as a facilitator for their learning[1].

In the field of architecture training, the SCL in design studios deals with the way individual students can build knowledge through the visual senses and learn by doing the design projects. The learner-centered characteristics such as self-discovery, learning from previous examples, and active learning are typically exemplified in the design studio culture[2].In the architecture science subjects, one effective method is hands-on experiment in which thestudents have to engage in doing the real experiments by themselves or in the form of group work. For instances, the exercises for students may include observing shading devices of the buildings, measuring the

[1] https://en.wikipedia.org/wiki/Student-centred_learning

[2]Lueth, P. L. O. (2008) *The architectural design studio as a learning environment: a qualitative exploration of architecture design student learning experiences in design studios from first- through fourth-year.* Retrospective Theses and Dissertations. Iowa State University.

surface temperature of various surface color and texture under the sun and heat, observing the daylighting performance in architectural spaces, etc.[3]

3. Student-centered approach in teaching methods: Experience of architecture program at AAU

As students are the center of teaching, all AAU programs place their benefits for sake of the students. Since the enrolled students at AAU have different background and drawing skill, the school provides an **Intensive Workshop**of 10 days as a skill-bridging program for all new students (Figure 3).

Figure 3: Intensive Workshop as a skill-bridging program for all new students
Source: AAU

More importantly, AAU provides a monitoring system - student's portfolio and advising day - to keep records of the student's study results and designprojects:

- **Student's portfolio:** Students are required to keep an updated portfolio oftheir design projects and will be askedto submit their portfolio at the end of each semester to the school.The portfolio should be neatly organized in chronologicalorder and include thorough written descriptions, images,and photographs which document the design process ofeach project. A well-designed portfolio is animportant part to help students keep track of all workas well as document their academic progress and self-development throughout

[3]Demirbilek N. and Demirbilek O. (2007) *Architecture science and student-centered learning.* 41st Annual Conference of Architecture Science Association, Deakin University.

their architecture study. (See example at https://issuu.com/boonyaweetosakulchai/docs/portfolio)

- **Advisory system throughout the study period:** A school-wide advising day is organized before every semester for the students to update their study results with their academic advisor and consult aboutstudy plan and course registration for the following semester.

Regarding the teaching activities, the student-centered approach has been integrated in several courses including design courses, theory courses, as well as thesis preparation courses:

- **Structure of Architectural Design I-VII courses:**Typically, each studio project includes site visit (for the students to work on practical site), lectures, desk critiques, mid-review and final presentation. After the site visit, the students need to do site analysis which also includes the user analysis based on their observation and interaction with the site and people around the site. They also need to find case studies of the project typology and explore their design ideas through different stages under the supervision of the studio lecturers. The topicand siteof design projects are changed every year in order to avoid plagiarism in design.

Figure 4: Group discussion and studio presentation atmosphere - *Source: AAU*

- **Theory courses:** more than 50% of the annual total courses provide fieldtrip for the students to learn from practice (Figure 4). The hands-on exercises are provided in some courses such as Design and Build Studio, Environmental System I and II, Fundamentals of Site and Landscape Planning, Fundamentals of Urban and Regional Planning, Methods of Research and Data Processing, and so on. Teamwork for mixed-nationality groups are also common in many courses in order to enhance the friendship between Thai and non-Thai students. These also benefit the students in terms of learning languages and sharing cultures.

Figure 5: Design and Build project - Bamboo structure - *Source: AAU*

Figure 6: Students practise the construction workon the site next to AAU.

Source: AAU

Figure 7: Fieldtrip at KhaoYai for Fundamentals of Site and Landscape Planning course - *Source: AAU*

- **Architectural Thesisis** divided into two parts for two semesters. Semester I (Pre-Thesis) is focused on researching data including collection of all relevant facts for clarifying the thesis topic, analysis of information for narrowing down the thesis scope and specifying the thesis direction. Semester II (Thesis) takes on architectural design project including conceptual design, design development, and architectural implication that respond to spatial qualities, social environment, buildingtechnology, etc. In addition, in order to complete the thesis at AAU, all students are required to produce a publicationaccumulating thesis projects and publicly exhibit their works at the Thesis Exhibition day organized outside the school.

Figure 8: Pre-Thesis and Thesis presentation - *Source: AAU*

Besides, in order to ensure teaching and learning quality, the school provides**well-equipped facilities for both lecturers and students.** There are wide range and convenient facilities for students to learn theory courses as well as do their design projects like lecture rooms, studios, library, computer station, printing station, lighting and energy laboratory, material room, research room, mini-theater, exhibition hall, woodshop, etc (Figure 9).

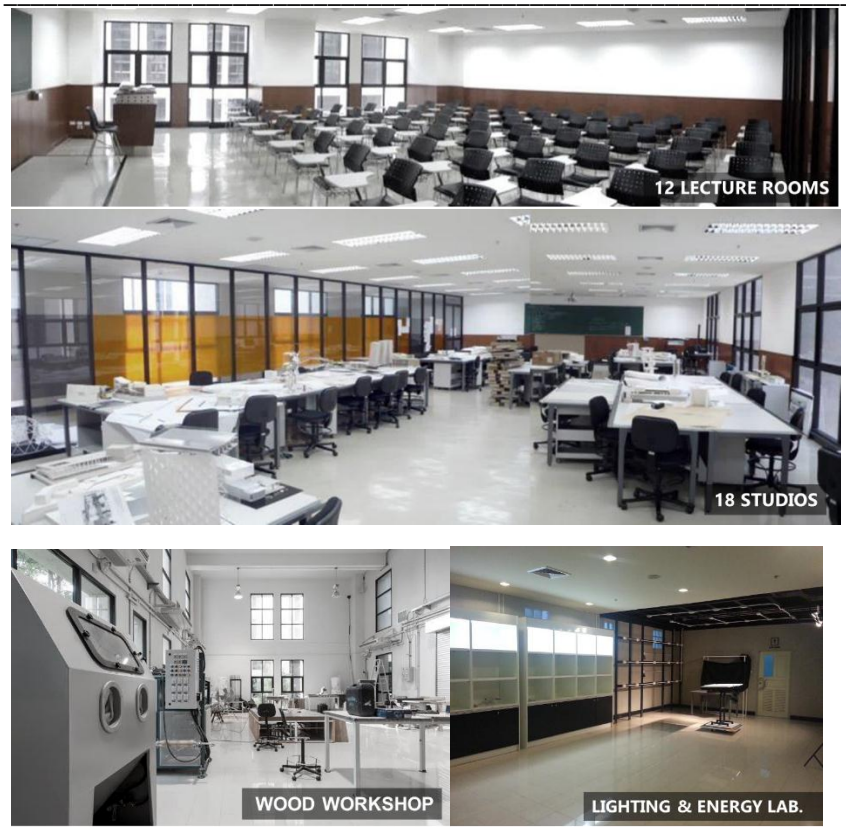

Figure 9: AAU facilities for teaching and learning - *Source: AAU*

4. Student-centered activities at AAU

4.1. Academic activities

In addition to regular teaching and learning activities, AAU also organizes several activities which aim tobring more knowledge, experience, as well as social interaction to the students, such as (Figure 10 to 12):

- **Student Development Activities:** annual in-house exhibition, ASA exhibition, thesis exhibition (public), open-house exhibition, etc.
- **Lecture Series:** in-house and guest lectures on several topics. The guest lecturers are well-known national and international architects, artists, designers, etc. who have won the awards in the architecture and design field.
- **Annual Vertical Competition:** warm-up activities at the beginning of each year that enhance creativity of students by fun, such as W2 (Wear x WOW), Doomsday 2012, Happy New Year - Happy New You, Go Glow, Beyond a Bike.
- **Community services:** in order to enhance the collaboration between the school and students with the communities, AAU organizes several activities that benefit the community and people around, such as Design for Life, Design for Hope, Universal Design for community, and so on. These activities are

integrated into the teaching courses and the students actively join from beginning.

- **International studies:**
  - International fieldtrips open for all students: 2010 Shanghai World Expo; 2011 Mini Expo Yeosu, South Korea; 2013 Tokyo and Yokohama.
  - International studies/workshops for senior students (third and fourth year): 2105 Asian Coalition for Architecture and Urbanism- Tongji Workshop on "Everyone's Country Park"; German International Studies 2013, 2014, 2015.

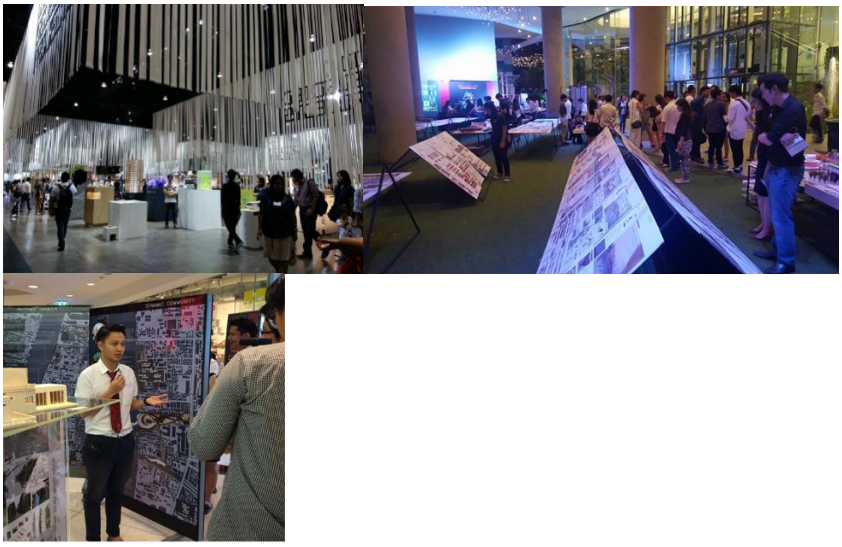

Figure 10: ASA Exhibition and Thesis Exhibition - *Source: AAU*

Figure 11: Community service: Universal Designfor Bang Bo sub-district

Source: AAU

Figure 12: International Fieldtrip - *Source: AAU*

4.2. Enhancing school life of students

In addition to the teaching, learning, and academic activities, AAU establishes student council and student clubs on the basis of nomination and volunteer of students. These council and clubs work closely with the school and university and regularly organize several activities benefiting students in different ways, including entertainment, pleasure, networking, etc.(Figures 13 and 14):

- **Student Council**: The Student Council of AAU consists of representatives from each year thatare elected by the student members. The studentrepresentatives communicate with their fellow students,bring any issues to the council, and contribute to the Schoolactivities.
- **International student club:** The International Students Club is a student-organized group that helps connect foreign students and providecultural support in settling down and adjusting to the Thaisurroundings.
- **AU Clubs:** Assumption University also overs a variety of student clubsand groups to explore personal interests and meetfellow students from other schools across campus.

Figure 13: AAU Relationship camp - *Source: AAU*

Figure 14: AAU Charity camp - *Source: AAU*

5. Conclusion

As student-centered learning is important approach in education nowadays, the Montfort del Rosario School of Architecture and Design, Assumption University, Thailand (former name is AAU) has integrated it in the teaching methods through different ways. So far, AAU has achieved certain success on this approach and the school's experience shows that in order to enhance student-centered learning, it is necessary to create a tight relationship between lecturers and students from the early years of their study. This helps the students be more confident to talk to lecturers, share problems with initial solutions if possible,and freely express their interest, opinion, and expectation in learning.Building this relationship as well as confidence for students also requires a great effort of all lecturers and the school in general.

ĐÀO TẠO KIẾN TRÚC SƯ & CÁC CHUẨN MỰC TRONG XU HƯỚNG TOÀN CẦU HÓA

TS.KTS. NGÔ MINH HÙNG
Trường ĐH Bách khoa TP.HCM

TÓM TẮT

Kiến trúc sư (KTS) là một trong những nghề lâu đời có nền tảng và cơ sở pháp lý hành nghề. Nghề kiến trúc đòi hỏi một sự sáng tạo trải rộng- tổng hợp- đa ngành. KTS ở nước ta, hơn 60 năm qua, đã đạt được nhiều giải thưởng có uy tín trên thế giới. Tuy nhiên trong quá trình hội nhập, KTS của chúng ta lại thua ngay trên "chính sân nhà" trong rất nhiều lĩnh vực do thiếu tính chuyên nghiệp. Phải chăng KTS trong nước chưa theo kịp với thực tế biến đổi toàn cầu và xu thế đô thị? (hay) nhân tố nào tác động đến nền tảng của KTS đã được đào tạo? Thời gian qua, ngành kiến trúc tại nhiều trường đại học trong nước đã tìm tòi và xác định hướng đi riêng với chuẩn đầu ra, như đại học Bách khoa TP. Hồ Chí Minh, đại học Quốc Gia TP. Hồ Chí Minh trước mắt xây dựng chương trình giảng dạy theo CDIO và Canberra về lâu dài. Vì thế, mục tiêu bài viết sẽ xem xét (i) yếu tố chính làm thay đổi đô thị toàn cầu, Việt Nam và hướng chuyển dịch của hình thái kiến trúc tương lai; (ii) chuẩn mực cần thiết trong đào tạo để nâng cao chất lượng KTS. Sau cùng, một số hướng tiếp cận đổi mới đào tạo KTS được nêu ra làm cơ sở cho Sinh viên ra trường sớm hội nhập, thích nghi với sự phát triển của thế giới và khu vực.

Từ khóa: tăng trưởng xanh, đô thị hóa, đào tạo KTS, phát triển bền vững, chuẩn mực, năng khiếu, tài năng.

1. LỊCH SỬ VÀ BỐI CẢNH PHÁT TRIỂN ĐÔ THỊ

Thuở ban đầu, chủ nghĩa khu vực đô thị được hình thành từ mối gắn kết làng xóm và sắp xếp tạo nên các trung tâm - nơi gặp gỡ văn hoá - tín ngưỡng, duy trì và phát triển xã hội…Kế đến là sự hình thành, tồn tại các đô thị cổ và lịch sử (Ai cập, 3000 TCN; Athen cổ đại, TK15 TCN), đô thị trung cổ (Roman, TK11), đô thị tân cổ điển (Paris, Venice, TK14). Sau đó, các đô thị công nghiệp là kết quả từ cuộc cách mạng công nghiệp (New york, TK18) [14],rồi thành phố tương phản (Washington DC, TK19). Trong thời kỳ dân số thế giới bùng nổ, KTS Le Corbusier (1922 - 25) đã đưa ra mô hình đô thị không tưởng với những cao ốc trọc trời (Brasil và Stockhom). Điều đó dự báo cho xu hướng đô thị hiện đại trong và sau Thế chiến thứ I (Portsmount,

Chester và Connecticut, 1926), thành phố vành đai xanh (Maryland, 1935) [5]. Trong TK 19, hàng loạt các Quốc gia chạy đua xây dựng các trung tâm thương mại, tài chính, giao dịch lớn mang tầm cỡ thế giới - theo kiểu đô thị "thực dụng và nén". TK 20, đô thị chuyển dịch sang các hình thức sinh thái và bền vững (hình 1). Qua sự biến chuyển các hình thái đô thị nêu trên, mà tư duy và công việc của KTS cũng dần thay đổi và sớm thích nghi.

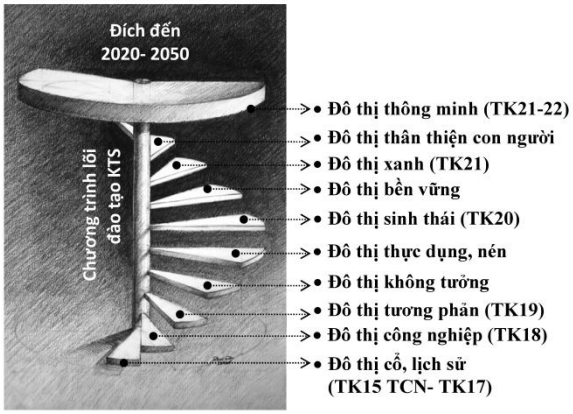

Hình 1:Tầng bậc phát triển đô thị - nhân tố ảnh hưởng nghề KTS

Tính cho đến tháng 10/2015, Việt Nam hiện có 774 đô thị [15]; tỷ lệ đô thị hóa cả nước phấn đấu đạt 36,8% [7] trong năm 2016. Nhìn chung, khu vực đô thị hàng năm đóng góp khoảng 70 - 75% GDP cả nước. Tuy nhiên tại nhiều nơi, đô thị phát triển còn tự phát và theo phong trào [17]. Nhiều khu vực đô thị đang đối mặt với tình trạng thiếu hệ thống hạ tầng kỹ thuật đồng bộ, tính kết nối hạ tầng còn yếu - phần nào ảnh hưởng đến chất lượng cuộc sống của cư dân đô thị [1].Bên cạnh đó, bộ mặt kiến trúc đô thị phát triển lộn xộn và thiếu kiểm soát làm thay đổi bản sắc văn hoá - xã hội và kiến trúc đặc trưng của vùng - miền.

Thời gian qua, Chính phủ đã ban hành Chiến lược Bảo vệ môi trường Quốc gia (2003), Định hướng Chiến lược phát triển bền vững ở Việt Nam (Chương trình nghị sự 21 năm 2004), Chiến lược quốc gia về tăng trưởng xanh thời kỳ 2011 - 2020 và tầm nhìn đến 2050, trong đó đặt ra yêu cầu: xây dựng, phát triển công trình xanh, đô thị xanh, đô thị sinh thái nhằm hướng đến mục tiêu phát triển đô thị Việt Nam nhanh và bền vững [15], đô thị thân thiện với con người [16] và đô thị thông minh - mà ở đó con người là trung tâm của sự phát triển [19].

Gần đây, phát triển bền vững - được đề cập từ năm 1992 - là mục tiêu bao quát của cộng đồng Quốc tế tại hội nghị của Liên Hợp Quốc về Môi trường và Phát triển (UNCED). Qua đó, nhiều Chính phủ được kêu gọi tham gia vào thực hiện các chiến lược Quốc gia về phát triển bền vững - thể hiện trong tuyên bố chung Rio và chương trình Nghị sự 21. Kế đến, tại hội nghị G20, London năm 2009, các nhà lãnh đạo thế giới cùng thống nhất hướng tới một nền "Kinh Tế Xanh" [18].Cụ thể hơn, nền kinh tế xanh trong ngữ cảnh phát triển bền vững đã là một trong hai chủ đề của hội nghị Liên

Hợp Quốc tại Rio de Janiro (Rio+ 20). Từ đó, nhiều quốc gia hiện đang tích cực tiếp cận xu hướng mới này nhằm thúc đẩy hướng phát triển đô thị bền vững mạnh mẽ hơn. Trong đó, "tăng trưởng xanh" là một công cụ quan trọng để giải quyết các vấn đề đô thị và duy trì hệ sinh thái chức năng của trái đất [20].

Mặt khác, tại hội nghị "Tăng trưởng xanh ở các Thành phố ven biển Việt Nam" tháng 6/2012 ở Hà Nội, Ngân hàng Thế giới dự báo "trong 20 năm tới sẽ có thêm 400.000 km2 diện tích bị đô thị hóa tại các nước đang phát triển" [3]. Tuy nhiên, quá trình đô thị hóa nhanh chóng tại các khu vực đã và đang góp phần làm gia tăng hiện tượng suy thoái môi trường. Nhận thấy rõ tác động của quá trình đô thị hoá phức tạp ở Việt Nam, Bộ Xây dựng hiện đang hợp tác với Chương trình Định cư Con người (UN-Habitat) của Liên Hợp Quốc xây dựng tiêu chí đánh giá công trình xanh và đô thị xanh [11]. Điều này được lãnh đạo Bộ tiếp tục nhấn mạnh tại diễn đàn "đầu tư Quảng Nam hướng tới tăng trưởng xanh" ngày 23/6/2013 [15].

Với chiến lược phát triển đô thị và sự nhấn mạnh vào nhân tố con người - càng cho thấy vai trò của đội ngũ cán bộ; đặc biệt, vai trò của KTS (công trình và quy hoạch) quan trọng đến nhường nào. Hiểu cách khác, năng lực của đội ngũ KTS tương lai trở thành tâm điểm - thu hút sự quan tâm của Nhà nước, Bộ - Ban - Ngành hơn bao giờ hết. Do vậy, *vai trò và thực tế nghề kiến trúc ở Việt Nam hiện nay ra sao?* sẽ được làm rõ hơn qua xem xét yếu tố: Nội lực (thực trạng nghề kiến trúc, đặc điểm đào tạo KTS) và Ngoại lực (quan điểm KTS thế giới, xu hướng đào tạo các nước tiên tiến) để đưa ra những định hướng đổi mới công tác đào tạo KTS nước nhà.

2. VAI TRÒ CỦA KTS VÀ THỰC TRẠNG NGHỀ NGHIỆP KIẾN TRÚC

Nghề kiến trúc, là một công việc sáng tạo cùng với các tiêu chuẩn kỹ thuật chuyên môn - làm nền tảng xây dựng kinh tế và phát triển xã hội. Nghề KTS ở nước ta được biết đến từ khi trường cao đẳng Mỹ thuật Đông Dương mở khoa Kiến trúc và đào tạo KTS trong những năm 20 của thế kỷ trước. Ban đầu số lượng 8 KTS - nay đã tăng lên 17.000 KTS [6] và hoạt động ở nhiều lĩnh vực chuyên ngành trên cả nước. Một mặt, các KTS ra trường đã và đang tích cực tham gia vào công cuộc xây dựng đất nước và đạt được nhiều thành tựu trong và ngoài nước. Mặt khác, đó là kết quả của hệ thống đào tạo với nhiều ưu điểm nhất định. Tuy nhiên trong quá trình hội nhập quốc tế gần đây, KTS chúng ta đã phải lùi bước ngay trên "sân nhà" vì thiếu tính chuyên nghiệp, chuyên sâu[12] và tinh thần - cơ chế hợp tác nhóm và hoạt động kém hiệu quả, đồng thời, thiếu kinh nghiệm quản lý và giao thương quốc tế.

Ngoài ra, một số KTS được đào tạo chưa "sát với nhu cầu thực tế" (hay) chưa "bắt kịp với tiến trình phát triển và thay đổi đô thị". Những hạn chế của họ chỉ ra hệ lụy của "khủng hoảng thừa" và "khủng hoảng thiếu" trong đào tạo KTS [8]. Thực trạng, KTS mới ra trường dường như chưa sẵn sàng về một số mặt như: ý tưởng sáng tạo, lý luận sáng tác, kỹ thuật kiến trúc, kiến tạo phối hợp - trong khi được trang bị quá

nhiều thứ chung chung [22]. Hơn thế nữa, KTS hiện phải kiêm nhiệm đa dạng nhiều công việc khác [9] hơn là dành thời gian cho công tác sáng tác, tư vấn chuyên môn - thiết kế và quản lý chuyên ngành.

Rà soát lại các hiện tượng về sử dụng nguồn nhân lực cho thấy,hiện tồn tại ba vấn cần quan tâm: (1) mối quan hệ giữa cung - cầu; (2) trang bị kiến thức chuyên ngành kiến trúc đa chiều - tiên tiến và; (3) sự cân đối giữa "xu thế toàn cầu" và "nhu cầu địa phương". Vì thế, đã đến lúc cần rà soát lại những nội dung đào tạo ít thực tế và khó vận dụng trong môi trường xây dựng "trăm hoa đua nở" - để mỗi KTS có thể sớm hoàn thiện và tham gia vào những không gian đa chiều và ngày càng phức tạp.

3. MỘT SỐ ĐẶC ĐIỂM ĐÀO TẠO KTS HIỆN NAY

Qua khảo sát trong nước và Quốc tế những năm trước đây, với từng mục tiêu và định hướng sản phẩm đầu ra, tỷ lệ và khối lượng môn học đồ án, cơ bản, cơ sở ngành và kỹ thuật xây dựng có độ vênh nhất định (hình 2). Tỷ lệ giữa các môn học theo mục tiêu từng đơn vị đào tạo chiếm tỷ trọng khác nhau rõ rệt. Ví dụ, tỷ trọng các môn học "38% đồ án, 18% cơ bản, 12% kỹ thuật xây dựng, 32% cơ sở ngành của ngành Kiến trúc, ĐH Bách khoa TP. HCM" cho thấy rõ nét về hướng đào tạo KTS thực hành và hiểu biết chuyên ngành kỹ thuật. Xu hướng thực hành và yếu tố kỹ thuật cũng được ĐH New South Wales ưu tiên hàng đầu (trong đó, đồ án: 42%, cơ sở ngành: 56%). Ngoài ra, tỷ trọng các môn học có phần thay đổi giữa các trường: ĐH Kiến trúc TP. HCM (đồ án: 19%, cơ bản: 19%, kỹ thuật xây dựng: 24% và cơ sở ngành: 38%), ĐH Kiến trúc Hà Nội (đồ án: 30%, cơ bản: 21%, kỹ thuật xây dựng 21% và cơ sở ngành: 28%).Và thấp hơn là ĐH Washington theo tỷ lệ 20% : 27% : 13% : 40%.

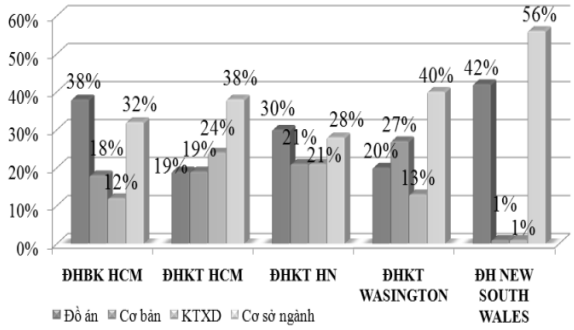

Hình 2: So sánh tỷ lệ môn học chương trình đào tạo KTS trong và ngoài nước

Trong nước hiện có gần 20 trường Đại học đào tạo KTS, đặc điểm chương trình đào tạo kiến trúc của một số trường đại học chính thống có thể tóm lược dưới đây.

- ĐH Bách Khoa TP. Hồ Chí Minh: đã chính thức đào tạo KTS từ 2010 và đã có các lứa KTS ra trường với kết quả rất tốt (100% số sinh viên tốt nghiệp đều có việc làm). Hòa chung với xu hướng tiên phong của ĐHBK, ngành kiến trúc đã tiếp tục đổi mới kịp thời. Cụ thể, năm 2014 đã điều chỉnh chương trình đào tạo thí điểm theo nhu cầu thị trường, dùng phương pháp giảng dạy hiện đại **CDIO**, rút ngắn thời gian học, có lộ trình tiếp cận chuẩn kiểm định AUN và Canberra, cho phép vận hành khóa học 169 tín chỉ trong 4,5 năm.

- ĐH Kiến trúc Hà Nội: ngoài những kết quả đạt được trong thời gian qua, có thể thấy chương trình đào tạo ngành (kiến trúc và quy hoạch xây dựng) còn tồn tại một số hạn chế như: các môn lý thuyết cung cấp kiến thức quá rộng - khó áp dụng thực tiễn; môn học thiếu tính hệ thống và phối hợp kết nối, môn học lý thuyết xa rời đối với các đồ án và thực hành; đồ án thiếu phương pháp luận; sinh viên học lý thuyết quá nhiều nên hạn chế khả năng phát triển tư duy vận dụng thực tiễn.

- ĐH Kiến trúc TP. Hồ Chí Minh: chương trình đào tạo của trường có thời lượng ít hơn so với trường xung quanh (ĐH Kiến trúc và ĐH Xây dựng Hà Nội). Hệ thống các môn học cơ sở và chuyên ngành nhìn chung khá tương đồng song hệ thống đồ án chuyên ngành quy hoạch ít hơn (chỉ có 5 đồ án). Tuy nhiên, chương trình đào tạo của trường phía Nam này có xu hướng đào tạo ra những sản phẩm "KTS" có tầm nhìn rộng và khái quát hơn là đào tạo ra KTS thiết kế như tại ĐH Kiến trúc Hà Nội.

Đối với các đơn vị đào tạo ngành kiến trúc khác, chương trình giảng dạy đều có sự đồng dạng nhất định - được xây dựng trên tinh thần cốt lõi của các trường lớn trong nước. Hơn nữa, tỷ trọng và liều lượng nội dung giảng dạy (hệ khung mềm) là các chỉ số có thể điều chỉnh sao cho phù hợp với mục tiêu và hướng đi chung của ngành (tính khu vực) và riêng của từng trường (tính địa phương). Vì thế, sản phẩm đào tạo (KTS) của chúng ta (KTS trong nước, viết tắt - *KTS.tn*) rất khác so với các KTS được đào tạo trên thế giới (KTS nước ngoài, viết tắt - *KTS.nn*) bởi sự nhìn nhận về mục tiêu hướng tới, quan niệm chuẩn hóa và tiêu chí đối với người sẽ làm nghề kiến trúc - như được nêu dưới đây.

4. QUAN ĐIỂM CHUẨN HOÁ KIẾN TRÚC SƯ THẾ GIỚI

4.1. Hiến chương và hệ thống CDIO về đào tào KTS

Theo chuẩn Canberra (2009), KTS khi ra trường phải nắm vững lĩnh vực sau:

1. Áp dụng các kiến thức được đào tạo vào việc thiết kế, vận hành và cải thiện hệ thống phù hợp với đặc điểm môi trường.
2. Hình thành và giải quyết các vấn đề kiến trúc tổng hợp và phức tạp.
3. Hiểu rõ và giải quyết được các tác động về môi trường, kinh tế và xã hội của công trình kiến trúc.
4. Có thể giao tiếp có hiệu quả với đối tác và cộng đồng.

5. Khuyến khích quá trình trau dồi chuyên môn suốt đời và phát triển nghề nghiệp sau khi ra trường.
6. Hoạt động phù hợp với các nguyên tắc đạo đức nghề nghiệp KTS.

Chuẩn CDIO được đưa ra thiên về yếu tố Tư duy và đặc tính Kỹ thuật trong môi năng động và chuyên nghiệp với các cấp độ khác nhau. Cụ thể ở 1 cấp độ (3) như sau:

1. Có kiến thức cơ bản về toán học, khoa học tự nhiên, đáp ứng cho việc tiếp thu các kiến thức giáo dục chuyên nghiệp và khả năng học tập ở trình độ cao hơn.
2. Có các kiến thức cơ sở ngành và chuyên ngành giúp đủ năng lực sáng tạo, nhận thức và giải quyết các vấn đề liên quan đến thiết kế và thi công trong các công trình xây dựng, có khả năng tự học và tự nghiên cứu.
3. Có kỹ năng cá nhân, nghề nghiệp, giao tiếp, làm việc nhóm đủ để làm việc trong môi trường làm việc liên ngành, đa văn hóa.
4. Có hiểu biết về kinh tế, chính trị; có các kiến thức cơ bản trong lĩnh vực khoa học xã hội và nhân văn phù hợp với chuyên ngành được đào tạo để đóng góp hữu hiệu vào sự phát triển bền vững của xã hội, cộng đồng.

Để được công nhận đạt chuẩn trên, cơ sở đào tạo phải đăng ký với một trong các tổ chức có liên quan. Hiện nay, chúng ta chưa có đơn vị nào tham gia hệ thống kiểm định quốc tế nên các KTS chúng ta có phần thiệt thòi hơn trong quá trình hội nhập và xét cấp chứng chỉ KTS ASEAN (theo QĐ số 554/QĐ-BXD của Bộ Xây dựng về ban hành Quy chế đánh giá Kiến trúc sư ASEAN, ngày 14/6/2011) giai đoạn tới.

4.2. Xu hướng "Nén gọn" trong đào tạo KTS

Thiết kế ngay nay như một hoạt động lồng ghép sáng tạo đa ngành - nhằm tạo nên sự khác biệt trong việc sử dụng vật liệu, kết cấu, công nghệ và các nguồn lực để đảm bảo sự cân bằng và phát triển hài hòa [13].Với tốc độ phát triển nhanh diễn ra trên toàn cầu, xu hướng *rút gọn - cô đọng* chương trình đào tạo chuyên ngành kiến trúc, xu hướng "nén gọn" trong giảng dạy ngành kiến trúc được thực hiện giữa các cơ sở đào tạo uy tín trên thế giới (CH Pháp, Singapore…) hơn một thập kỷ qua.

Trong đó, khoa Kiến trúc - đại học Quốc Gia Singapore là một trong những cơ sở đào tạo như vậy và tiến hành đào tạo KTS - hệ đại học trong 4 năm. Ở mỗi năm học, sinh viên tập trung vào chủ đề chuyên sâu nhằm hoàn thành mục tiêu đào tạo, đó là:

Năm nhất: năm khởi đầu cho những khám phá và tự học việc theo tiến trình. Trên cơ sở công nghệ, nhận diện các ý tưởng và khái niệm, sinh viên được yêu cầu hiểu biết và áp dụng mô thức hình học, nguyên tắc thiết kế cơ bản, từ vựng ngôn ngữ kiến trúc. Khám phá hình thức kết cấu, công trình và mối quan hệ giữa các vật liệu, công nghệ và những nguyên tắc thiết kế. Phát triển ý tưởng không gian, tạo hình và

chiến lược. Quan trọng hơn cả, sinh viên được đào tạo phương pháp can thiệp từ quá trình nhận thức vào phát triển môi trường bền vững một cách có trách nhiệm.

Năm hai: tập trung vào giải quyết các vấn đề liên quan tới khu ở bằng sự can thiệp thông minh và sáng tạo trong những hoàn cảnh khó khăn. Phương pháp bản vẽ, mô hình, chế tạo cấu kiện, khả năng trình bày và diễn họa kiến trúc được thực hiện công phu.

Năm ba: tập trung vào năng lực thiết kế kiến trúc, công nghệ và ứng đáp đô thị. Sinh viên được trao cho những cơ hội phát triển kỹ năng liên quan tới ngữ cảnh và không gian thiết kế, lồng ghép đa dạng kỹ thuật tạo nên hình thức kiến trúc ứng với đặc điểm vùng nhiệt đới.

Năm tư: sinh viên được yêu cầu khám phá chủ đề kiến trúc đầy tham vọng và phức tạp. Họ thiết kế ý tưởng kiến trúc từ góc nhìn kỹ thuật và công nghệ; khám phá giải pháp ứng dụng thích hợp, thay thế các loại vật liệu và kết cấu; đồng thời, nghiên cứu các chiến lược liên quan trước khi nhận đề tài tốt nghiệp.

Với tiêu chí và hướng đào tạo chuyên ngành kiến trúc có đặc tính "Sáng tạo - Kỹ thuật" trên thế giới cho thấy, sinh viên được định hướng chuyên môn sâu bằng phương pháp đào tạo chuyên biệt ngay từ khi vào trường - hơn là việc trang bị kiến thức lý thuyết dàn trải (theo hệ khung cứng nhắc) - ít gắn với thực tế sáng tác và thiết kế kiến trúc ở một số nơi. Cho nên, việc tăng cường hàm lượng chuyên ngành kiến trúc, so với các môn học khác - ít liên quan, cần được cân nhắc, xem xét và có sự điều chỉnh thích hợp để sớm tạo dựng nên những lứa KTS tầm cỡ quốc tế và khu vực.

5. ĐỊNH HƯỚNG ĐỔI MỚI ĐÀO TẠO NGÀNH KIẾN TRÚC TRONG NƯỚC

5.1. Mục tiêuđào tạo KTS trong "Thế giới biến đổi"

Từ các yếu tố Nội - Ngoại lực, mục tiêu đào tạo KTS cần sớm thích nghi với chiến lược phát triển đô thị toàn cầu và quốc gia để làm cơ sở đào tạo KTS có "tài, tâm và tầm", đó là: có lối tư duy sâu rộng và sức sáng tạo khoa học, đầy đủ kỹ năng giao tiếp và kiến thức; Am hiểu chuyên môn, văn hoá - xã hội và có ý thức tự trau dồi; Vận dụng linh hoạt kiến thức được trang bị; Thích ứng và có khả năng hợp tác bền vững, làm việc nhóm năng động - trách nhiệm - chuyên nghiệp với đồng nghiệp trong nước và quốc tế. Trên cơ sở đó, một số hướng dịch chuyển tiên tiến cho từng giai đoạn, như: (i) nội dung đánh giá đầu vào; (ii) thời gian đào tạo; (iii) cơ hội tiềm năng, được luận bàn dưới đây.

5.2. Sự dịch chuyển từ thi "Năng khiếu" sang tuyển "Tài năng"

Với mục tiêu đào tạo KTS có hệ thống tư duy tốt và khả năng thích nghi cao, công tác đánh giá chất lượng đầu vào cần có bước tịnh tiến đến các nội dung có thể chọn lọc được những ứng viên có phẩm chất đáp ứng được mong muốn và mục tiêu đề ra. Ngoài các môn thi bắt buộc Toán - Lý, để có thể thi Vẽ Mỹ thuật như hiện nay, thí

sinh sẽ phải được luyện kỹ năng vẽ tại các nơi khác nhau. Cho nên, năng khiếu và kỹ năng vẽ của sinh viên khi ra trường thường có độ vênh so với chuẩn mực. Trong khi đó, kỹ năng vẽ chỉ là một giải pháp cụ thể hoá tư tưởng của người làm kiến trúc và cần thiết cho một số giai đoạn.

Qua bài vẽ mỹ thuật (thiên về kỹ thuật thể hiện), chúng ta khó đưa ra được những đánh giá toàn diện từng thí sinh trong lĩnh vực Sáng tạo - Kỹ thuật. Điều băn khoăn này được thủ khoa ĐH Kiến trúc Hà Nội nêu ra: *môn Vẽ, ngoài có năng khiếu, các em học sinh còn thiếu kỹ năng tư duy cũng như khả năng làm bài*[2]. Hơn nữa, sinh viên đôi khi được đào tạo lại theo chuẩn từng trường. Qua đó cho thấy sự lãng phí: nguồn lực và tài nguyên khi phải thay đổi những gì sinh viên đã được rèn luyện trước đó. Do đó, kết quả và sản phẩm KTS của các đơn vị đào tạo sẽ khó trọn vẹn.

Khác với chúng ta, một số trường tiến tiến trên thế giới đã thay đổi cách đánh giá nội dung tuyển sinh đầu vào. Nội dung môn thi yêu cầu thí sinh phải thể hiện được đầy đủ phẩm chất "Tài năng" của thí sinh, bao gồm 2 phần:

1. Khả năng tư duy và hùng biện của thí sinh.

2. Khả năng tổ chức, thể hiện không gian hình khối vật thể kỹ thuật - 3D (dimensions) bằng sự khéo léo của đôi tay gắn với cách thức diễn giải logic và thuyết phục hội đồng chấm thi.

Rõ ràng, giai đoạn này chưa đặt nặng yêu cầu về kỹ năng vẽ bởi sau khi nhập học họ sẽ được học vẽ mỹ thuật bài bản và chuyên sâu theo tiêu chuẩn của Trường. Kết quả cho thấy, KTS của họđều có khả năng vẽ tốt; quan trọng hơn, là thể thể hiện chính xác những suy nghĩ, tư duy vượt trội và diễn giải thuyết phục từ: Ý tưởng kiến trúc cho tới giải quyết các vấn đề Kỹ thuật thực tế một cách tổng thể, toàn diện và chuyên nghiệp.Tham chiếu với chúng ta, môn thi năng khiếu cần có hướng tinh chỉnh từ "Năng khiếu:Vẽ mỹ thuật" sang "Tài năng: Tư duy biện luận - tổ hợp hình khối". Nếu được như vậy, môn thi "Tài năng" sẽ giúp chúng ta chọn lọc được những sinh viên có tài; tìm ra các nhân tố nổi trội; đồng thời, tiệm cận và sớm hòa nhập với quy trình đào tạo kiến trúc thế giới.

5.3. Thách thức "Thời gian"

Độ dài thời gian đào tạo là yếu tố khác nhau giữa khối trường kỹ thuật (5 năm) và xã hội (4 năm). Hiện nay, ngành kiến trúc, hàm chứa đặc điểm kỹ thuật, không nằm ngoài khuôn khổ chung đó. Sinh viên theo học ngành này của chúng ta, theo đề án mở ngành đào tạo của ĐH Bách khoa TP. HCM (2009), phải hoàn tất 179 tín chỉ trong10 học kỳ của 5 năm học.

Nghiên cứu mở rộng cho thấy, một số Quốc gia phát triển đã nhận thấy rõ giá trị "Thời gian là vàng" nên có những điều chỉnh khung thời gian đào tạo chuyên ngành

kiến trúc, ở bậc đại học, từ 5 năm xuống 4 năm. Việc rút ngắn thời gian đào tạo cung cấp cho KTS khi ra trường có nhiều lợi thế trong một thế giới biến đổi và xu hướng phát triển đô thị toàn cầu. Đồng thời, lứa KTS mới ra trường có cơ hội tham gia chương trình Thạc sỹ 1 năm kế tiếp. Như vậy, các KTS này đã vươn tới trình độ cao và học vị Thạc sỹ, được coi như thế hệ "KTS+", sau 4+1 năm học tập liên tục và chắc chắn có trình độ tốt hơn KTS các nước xung quanh theo hệ thống 5+2 (3) năm học tại thời điểm tốt nghiệp.

Thực tế, xuất phát điểm của các KTS+ đó cao hơn chúng ta một bậc - đã tạo nên *sức hấp dẫn của chương trình đào tạo*. Về mặt tâm lý của chủ đầu tư và người sử dụng lao động, các *KTS.nn* có phần được trọng dụng hơn so với đội ngũ *KTS.tn*. Nhiều dự án lớn, *KTS.nn* thường được giao và thực hiện công việc chính - xem như "phần ngọn màu mỡ nhất"; trong khi *KTS.tn* dường như luôn đi sau - triển khai công việc kỹ thuật phức tạp - như những "phần gốc khó xử" – luôn đòi hỏi nhiều sự đầu tư song hiệu quả kinh tế đem lại chưa cao.

Với xu thế trên, những chiến lược chuyển đổi theo hướng "nén gọn, cô đọng chương trình giảng dạy" và "rút ngắn thời gian đào tạo", sẽ đem lại cho sinh viên và cơ sở đào tạo thêm *cơ hội*; xã hội thêm *nguồn lực* để sớm thích nghi với những thách thức biến đổi đô thị - kiến trúc toàn cầu. Từ đó, để sản phẩm KTS của chúng ta có những bước khởi đầu nhỉnh và cao hơn so với các trường xung quanh, đặc biệt trong môi trường xây dựng và phát triển đô thị 10 năm tới.

5.4. Cơ hội tiềm năng và định hướng chuyên Ngành

Từ chiến lược phát triển kinh tế toàn cầu Rio+ 20, phát triển đô thị xanh và bền vững, ưu tiên phát triển Kiến trúc xanh, giải pháp - công nghệ liên quan và chất lượng môi trường được sẽ từng bước được cụ thể hoá tại Việt Nam. Mặt khác, tiêu chí KTS thế giới (Hiến chương Canberra Accord, 2008) đòi hỏi sự hoàn thiện và tính chuyên nghiệp ngày càng cao hơn. Vì vậy, những yếu tố Ngoại lực sớm ảnh hưởng và dẫn dắt chương trình đào tạo KTS theo xu hướng: (1) kiến trúc xanh; (2) đô thị bền vững và; (3) thành phố thân thiện con người (hình 3) - được nhận ra như những cơ hội tiềm năng cho chương trình đào tạo KTS.

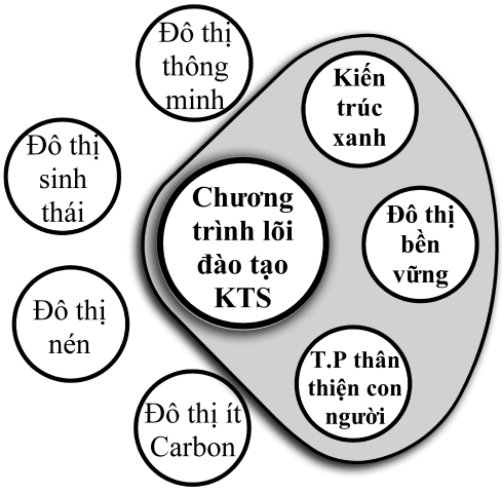

Hình 3:Mô hình đào tạo thích ứng với định hướng phát triển hình thái kiến trúc

Ngoài ra, để đưa ra những định hướng chuyên Ngành hiệu quả và khả thi cần lưu tâm một số điểm, đó là:

- Nắm bắt và nhận diện đầy đủ yếu tố Nội - Ngoại lực.
- Cụ thể hóa định hướng chiến lược đào tạo của Trường và Ngành.
- Soát xét lại chương trình đã thực hiện và chất lượng sinh viên đào tạo (điểm mạnh, yếu điểm).
- Điều chỉnh mục tiêu và khung chương trình đào tạo KTS, KTS+ và sự cân bằng giữa *KTS.nn* với *KTS.tn*.
- Lập và vi chỉnh kế hoạch thực hiện (bao gồm các hoạt động liên quan đào tạo, hoàn thành mục tiêu) theo giai đoạn: ngắn hạn (2 năm), trung hạn (5 năm) và; tầm nhìn dài hạn (10 - 15 năm).
- Phân tầng - nhóm nhằm thúc đẩy và giám sát quá trình triển khai thực hiện (có điều chỉnh khi cần thiết).
- Khẩn trương xây dựng môn học - có tính đột phá và làm mũi nhọn - toát lên đặc trưng riêng của chương trình đào tạo ngành Kiến trúc cấp Trường và Khu vực.
- Kiện toàn bộ máy; hoàn thiện cơ chế, chính sách chuyên biệt cho Ngành; chuẩn bị các nguồn lực dồi dào và sự hỗ trợ cần thiết từ các cấp, tư vấn thiết kế, cơ sở sản xuất và đơn vị đào tạo chung quanh.
- Lồng ghép, cô đọng và nén gọn nội dung - môn học lý thuyết tối đa - để từ đó có thể mô phỏng hóa từng phần lý thuyết - khuyến khích sinh viên sử dụng công nghệ tương tác đa chiều một cách hiện đại và thực tế nhất.

Chắc chắn, việc nén gọn, tăng cường nội dung thực hành (*studio, workshop, site visit, exchange study, đồ án và bài tập nhóm, tham gia các cuộc thi sáng tác - thiết kế*

kiến trúc, dự án thiết kế và nghiên cứu công trình, thực tập và khảo sát chuyên ngành) sẽ làm gia tăng khối lượng công việc và áp lực cho người dạy và người học. Tuy nhiên, khả năng làm việc của sinh viên các trường kỹ thuật nói chung và ĐH Bách khoa TP. HCM nói riêng là một trong những thế mạnh tiềm năng. Cho nên, lợi thế này cần được phát huy - để lứa KTS đầu tiên được rèn luyện thêm phần yêu nghề - năng động có sáng tạo vượt trội và chuyên nghiệp vào những năm tới.

6. KẾT LUẬN

Chiến lược kinh tế toàn cầu "tăng trưởng xanh", chương trình phát triển đô thị Quốc gia và định hướng phát triển Kiến trúc xanh, bền vững và gần gũi với con người sẽ là những ưu tiên trong những năm tới. Để cụ thể hoá các chiến lược đó, vai trò và năng lực của người làm kiến trúc được quan tâm đặc biệt để sớm giải quyết được các vấn đề đô thị và cải thiện chất lượng cuộc sống trước những biến đổi đô thị toàn cầu và Việt Nam. Xem xét quan điểm và đánh giá nội dung đào tạo KTS thế giới, trong nước cùng các chuẩn mực (CDIO, Canberra), phân tích yếu tố Nội lực - Ngoại lực liên quan công tác đào tạo KTS, là cơ sở cho một số tiếp cận nâng cao năng lực KTS. Hơn nữa, nhận thức được tầm quan trọng của công tác đào tạo KTS, Chính phủ, Bộ Giáo dục - Đào tạo, Bộ Xây dựng đã chỉ đạo các trường thực hiện việc nâng cao năng lực đào tạo KTS ngay từ khâu đào tạo - nghiên cứu gắn với công tác thiết kế, quy hoạch và xây dựng đô thị. Cuối cùng, một số hướng tiếp cận - theo tầng bậc: Nén gọn, Tài năng, Thời gian và Cơ hội, là một phần nội dung cần được quan tâm trong công tác đổi mới chương trình đào tạo KTS giai đoạn sắp tới./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. A. Đào (2013), Chính phủ quản lý chặt việc phát triển các đô thị mới. VNMedia. Việt Nam.
2. A. Hoàng (2013), Lớp luyện thi đại học miễn phí của thủ khoa Kiến trúc. InfoNet. Việt Nam.
3. B. Mai (2012), Thúc đẩy phát triển kinh tế xanh tại các thành phố ven biển. Nhân dân. Hà Nội, Việt Nam.
4. Canberra Accord - Rules and Procedures, Effective April 23, 2009.
5. E. Simon, G. Arthur and E. Stanley: Urban Pattern, 6th ed., Van Nostrand Reinhold, New York. US.
6. H. Thành (2013), Hội Kiến trúc sư Việt Nam kỷ niệm 65 năm thành lập. VOV. Việt Nam.
7. Internet (2016): vietstock.vn/2016/01/nam-2016-ty-le-do-thi-hoa-phan-dau-dat-368-763-454322.htm

8. N.V. Tất (1998), Đào tạo Kiến trúc sư đang lâm vào khủng hoảng. Ashui. Hà Nội, Việt Nam.
9. N.T.Đ. Anh (2013), Kiến trúc sư phải đóng quá nhiều vai. SGTT. Việt Nam.
10. N. T. Chinh (2012), Những trở ngại về tăng trưởng xanh ở các quốc gia đang phát triển. Viện Chiến lược, Chính sách tài nguyên và Môi trường. Hà Nội, Việt Nam.
11. N. Toàn (2013), UN- Habitat giúp Bộ Xây dựng phát triển đô thị xanh, bền vững. Môi trường ngành xây dựng. Hà Nội, Việt Nam
12. N.T. Thành, T.Q. Thái (2012), Những vấn đề trong đào tạo kiến trúc trên thế giới. Tạp chí kiến trúc. Việt Nam.
13. NUS (2011), NUS DESIGN, Department of Architecture, School of Design and Environment, National University of Singapore. Singapore.
14. N. Tại, P. Đ. Tuyển (2010): Kiến trúc công nghiệp, Tập 1. Nhà xuất bản xây dựng. Hà Nội, Việt Nam.
15. Đ.N.Nghiêm (2016). Internet: www.baoxaydung.com.vn/news/vn/quy-hoach-kien-truc/phan-loai-phan-cap-do-thi-o-viet-nam-thuc-trang-va-yeu-cau-doi-moi.html
16. L. Kielgast (2013), The cities of the future are people-friendly cities. Gehl Architects Denmark.dk.
17. X. Thân (2012), Phát triển đô thị Việt Nam còn tự phát. VOV online. Việt Nam.
18. S. Kennedy (2009), G20 kêu gọi một nền kinh tế "xanh" trong thời kỳ suy thoái. Bayvut.
19. Q. Ánh (2013), Việt Nam sẽ phát triển các mô hình đô thị tiến tiến. Báo Xây dựng. Việt Nam.
20. United Nations (2012), A guidebook to the Green Economy. UN Sustainable Development Knowledge Platform. US.
21. UIA-UNESCO, Charter for Architectural Education, Revised Version 2005.
22. T. Nhã (2013), Hướng mở cho Kiến trúc sư Việt. DNSG Online. Việt Nam.

ĐÀO TẠO KIẾN TRÚC SƯ THEO XU HƯỚNG PHÁT TRIỂN XANH – KIẾN TRÚC HIỆU QUẢ NĂNG LƯỢNG

GS.TS.KTS. NGUYỄN HỮU DŨNG
Trường ĐH Kinh doanh & Công nghệ Hà Nội

Trong những năm gần đây thế giới đang đứng trước những thách thức lớn của vấn đề môi trường toàn cầu, đặc biệt là ảnh hưởng của biến đổi khí hậu. Xu hướng thiết kế xây dựng công trình Xanh thân thiện với môi trường đã trở nên phổ biến và đang trở thành yêu cầu phát triển của nhiều quốc gia trong khu vực và thế giới cũng như tại Việt Nam. Bước vào thế kỷ 21, chúng ta chứng kiến sự phục hưng các nền kiến trúc bản địa đương đại trong thế giới thứ ba, một sự kết hợp xu thế tiết kiệm năng lượng và kiến trúc sinh thái. Xu thế kiến trúc này nhằm tạo được sự hài hòa giữa con người, môi trường sinh thái và hình khối công trình. Các xu thế kiến trúc mới xuất hiện: "Hiện đại toàn cầu - bản địa" (Glocal = global/local), hoặc "Sinh thái - khí hậu" (Eco-Climate) .Mục tiêu của kiến trúc ngoài việc đảm bảo chức năng sử dung , thẩm mỹ công trình , còn phải đảm bảo sự hài hòa giữa con người, môi trường sinh thái và tòa nhà công trình .

Tại Việt Nam kinh tế xã hội càng phát triển, tốc độ tăng trưởng GDP hàng năm trên 5,8% - 6,5%, quá trình đô thị hóa, công nghiệp hóa, hiện đại hóa đã khiến cho nhu cầu tiêu thụ năng lượng và nguồn tài nguyên tại Việt Nam ngày càng gia tăng. Khu vực xây dựng và phát triển đô thị của Việt Nam hiện nay đang tiêu thụ khoảng 65 - 70% vật liệu tự nhiên, khoảng 30% - 35% nguồn năng lượng và trên 30% nguồn nước sạch của quốc gia, đồng thời phát sinh khoảng 30% - 35% khí thải hiệu ứng nhà kính gây nên tác động BĐKH và nước biển dâng.

Phát triển công trình Xanh, các khu đô thị Xanh và thích ứng với BĐKH và NBD là một yêu cầu cấp bách và cần thiết đối với công tác phát triển kiến trúc và phát triển đô thị tại Việt Nam. Kinh tế Việt Nam phát triển nhanh chóng cùng với nhiều đổi thay trong kiến trúc cảnh quan đô thị. Hoạt động kiến trúc và phát triển đô thị đang đối mặt với các vấn đề bảo vệ tài nguyên thiên nhiên, bảo tồn di sản văn hóa, sáng tạo bản sắc đô thị mới, giải pháp cho không gian trống, phát triển giao thông công cộng, tạo dựng không gian xã hội và giao lưu cộng đồng, làm theo các chuẩn mực phát triển đô thị bền vững.

Để đáp ứng yêu cầu này đòi hỏi nghiên cứu và phát triển các giải pháp kiến trúc, quy hoạch và kỹ thuật công nghệ nhằm sử dụng năng lượng và tài nguyên tiết

kiệm, hiệu quả và hạn chế tác động và bảo vệ môi trường, sinh thái, phát triển đô thị bền vững.

Vai trò của các nhà tư vấn quy hoạch đô thị và thiết kế kiến trúc xây dựng là rất lớn. Điều này đặt ra yêu cầu cấp bách đối với công tác đào tạo Kiến trúc sư công trình và các nhà Quy hoạch ngay từ trong trường đại học.

Hiện nay phát triển kiến trúc Xanh, công trình Xanh và đô thị Xanh tại Việt Nam bắt đầu được quan tâm và đang dần trở thành xu hướng thiết kế của nhiều kiến trúc sư cũng như các nhà quy hoạch, kỹ sư xây dựng, kỹ sư đô thị … Tuy nhiên nhiều chủ đầu tư, chủ sở hữu công trình, thậm chí một số nhà quản lý chưa thật sư quan tâm đúng mức. Quy chuẩn quốc gia QCVN 09:2013 Các công trình xây dựng sử dụng năng lượng tiết kiệm và hiệu quả đã được ban hành, nhưng thiếu chế tài và cơ chế để bắt buộc thực hiện. Hệ thống đánh giá công trình Xanh LOTUS đã được Hội đồng Công trình Xanh Việt Nam VGBC đã nghiên cứu ban hành và sử dụng đánh giá và cấp chứng chỉ cho Công trình nhà ở, công trình công cộng và công nghiệp, công trình đang vận hành tại Việt Nam. Một số hệ thống đánh giá CTX thế giới như LEED, Green MarK, EGDE, Green Star … cũng bắt đàu được áp dụng đánh giá CTX tại Việt Nam .

Theo tổng quan đánh giá của mạng lưới Công trình Xanh Châu Á – TBD, số công trình xây dựng đạt tiêu chí Xanh và được chứng nhận công trình Xanh của Việt Nam hiện đang ở mức rất khiêm tốn, kém với nhiều nước trong khu vực và quốc tế. Xu hướng phát triển xây dựng Xanh còn chưa được thật sự coi trọng và chậm. Xây dựng công trình và phát triển đô thị hiện đang còn tồn tại và tiềm ẩn nhiều nguy cơ thiếu bền vững.

Tiêu đề của Hội nghị phát triển CTX toàn cầu và khu vực Châu Á – TBD năm 2015 tại Singapore năm nay đã được nhấn mạnh với tiêu đề: "LEAD – ENGAGE – SUSTAIN" (Định hướng – Cam kết, thỏa ước – Bền vững) đang là định hướng sự phát triển Công trình Xanh của nhiều quốc gia trong khu vực và thế giới.

Các đối tác tham gia công tác thúc đẩy phát triển đô thị Xanh và công trình Xanh tại Việt Nam là các nhà quản lý xây dựng và phát triển đô thị cấp Trung ương và địa phương, các nhà tư vấn quy hoạch và thiết kế kiến trúc, các doanh nghiệp xây dựng và phát triển công nghệ thiết bị xây dựng, các chủ đầu tư , chủ sở hữu công trình và người sử dụng. Do vậy công tác đào tạo nguồn nhân lực trên từ các trường đại học là rất quan trọng và cần thiết .

Khoa Kiến trúc của trường Đại học Kinh doanh & công nghệ Hà Nội được thành lập từ năm 2008. Mục tiêu đào tạo Kiến trúc sư của Khoa tiếp cận thực tiễn xây dựng của đất nước và hội nhập với xu hướng đào tạo KTS trên thế giới.

Ảnh: Hội thảo hội thảo quốc tế Việt - Đức Về Chiến lược phát triển kiến trúc bền vững tại Đại học Kinh Doanh Công Nghệ - tháng 03/2016

Khoa Kiến trúc đã liên tục đổi mới nội dung chương trình và phương pháp đào tạo. Tuy thời gian đào tạo là 4 năm rưỡi, thời gian tuy có ít hơn so với các cơ sở đào tạo kiến trúc sư khác ở trong nước, nhưng chương trình đào tạo vẫn đảm bảo yêu cầu chương trình khung của Bộ Giáo dục đào tạo, vẫn đảm bảo cung cấp khối lượng kiến thức cần thiết về chuyên ngành cho sinh viên.

Để dần từng bước thực hiện chương trình đào tạo theo xu hướng phát triển Xanh và tiết kiệm năng lượng, chương trình đào tạo được thiết kế một số môn học bắt buộc và nhóm môn học chuyên ngành tự chọn về Kiến trúc Xanh. Trong khối kiến thức bắt buộc, đã đưa môn học Bảo vệ môi trường và phát triển đô thị bền vững, môn học Bảo tồn di sản và cải tạo kiến trúc. Từ năm 2011 chương trình đào tạo Kiến trúc sư đã thực hiện 4 nhóm chuyên ngành tự chọn trong năm học cuối trước khi sinh viên nhận đồ án tốt nghiệp. Đó là các chuyên ngành: ***Kiến trúc công trình; Kiến trúc nội, ngoại thất; Kiến trúc xanh và Thiết kế đô thị***. Sinh viên có thể tự chọn theo học các chuyên ngành này. Khoa Kiến trúc đã tập trung nghiên cứu chuyên ngành **Kiến trúc Xanh**, từ năm học 2012 khoa đã xây dựng 4 môn học:

- Lý thuyết thiết kế Kiến trúc Xanh – Kiến trúc bền vững
- Môi trường xây dựng
- Giải pháp giảm thiểu tác động ô nhiễm môi trường của công trình xây dựng
- Đồ án thiết kế công trình Nhà ở cao tầng và công trình công cộng theo các tiêu chí Công trình Xanh, Kiến trúc Xanh.

Từ năm 2013 khoa Kiến trúc đã hợp tác với khoa Thiết kế nội thất và kiến trúc trường Đại học tổng hợp Schwinburne – Úc trong chương trình đào tạo sinh viên nghiên cứu thực địa về phát triển không gian kiến trúc trong khu vực phố cổ Hà Nội, nhằm đáp ứng yêu cầu bảo tồn và phát triển. Hàng năm nhóm nghiên cứu sinh viên Úc và Việt Nam đã thực hiện các dự án nghiên cứu sinh viên về khu vực này trong thời gian 3 tuần. Hai khoa đang nghiên cứu phối hợp trong liên kết đào tạo một cách hiệu quả.

Khoa Kiến trúc hiện đang là một thành viên trong mạng lưới các trường đại học quốc tế trong đào tạo phát triển Công trình Bền vững. Mạng lưới do trường Đại học tổng hợp công nghệ BTU Cottbus và tổ chức GIZ của Cộng hòa liên bang Đức chủ trì. Thành viên mạng lưới bao gồm các trường Đại học của CHLB Đức. Peru, Lebanon America, CHLB Nga, Ucraina, Cameroon, Nigeria và Việt Nam. Trong học kỳ 2 năm học 2014 - 2015 khoa Kiến trúc đã bắt đầu thử nghiệm chương trình đào tạo từ xa E-learning bộ giáo trình ECO - Campus cho nhóm sinh viên kiến trúc sử dụng thành thạo ngôn ngữ tiếng Anh. Trong tháng 3/2016 khoa đã phối hợp với Đại học tổng hợp BTU – Cottbus và GIZ tổ chức thành công Hội thảo "Xanh hóa chương trình đào tạo nhằm phát triển Kiến trúc bền vứng". Hai bên đã ký biên bản thỏa thuận hợp tác trong đào tạo thực tuyến E–learning về phát triển bền vững trong kiến trúc và xây dựng.

Công tác đào tạo Kiến trúc sư tại Đại học kinh doanh & công nghệ Hà Nội đang từng bước phát triển theo mục tiêu tiếp cận thực tiễn đất nước và hội nhập khu vực và quốc tế. Tuy nhiên công tác đào tạo kiến trúc sư tại các cơ sở đào tạo KTS ngoài công lập hiện nay đang gặp rất nhiều khó khăn và thách thức. Do đầu tư công suy giảm, thị trường Bất động sản chưa khởi sắc, công việc tư vấn kiến trúc, xây dựng gặp nhiều khó khăn, số lượng thí sinh vào ngành kiến trúc ngày càng giảm sút. Kỳ thi chung kết hợp tốt nghiệp PTTH và tuyển sinh đại học thực hiện 2 năm nay, còn nhiều bất cập, đặc biệt đã gây khó khăn đối với các ngành có thi môn năng khiếu và các trường ngoài công lập. Đầu vào giảm sút về lượng và chất, cũng là khó khăn cho việc tổ chức đào tạo và công ăn việc làm cho thầy, cô giáo, nhưng cũng sẽ là cơ hội để tìm cách nâng cao chất lượng đào tạo.

Cũng đã đến lúc công tác đào tạo nguồn nhân lực ngành Kiến trúc trong cả nước cần được quy hoạch, phối hợp tổ chức và cải cách lại chương trình đào tạo, để đảm bảo mục tiêu tạo dựng được một đội ngũ nhân lực có chất lượng cho công cuộc xây dựng, cải tạo và chấn hưng các địa phương và đất nước.

ĐÀO TẠO KIẾN TRÚC SƯ THÍCH ỨNG TỐT HƠN VỚI MÔI TRƯỜNG LÀM VIỆC QUỐC TẾ

TS.KTS. NGUYỄN QUỐC TUÂN
NHÓM GIẢNG VIÊN
Trường ĐH Phương Đông – Hà Nội

MỞ ĐẦU

Thế giới hiện nay "phẳng'' hơn trong mọi lĩnh vực, việc hành nghề của kiến trúc sư trong môi trường quốc tế cũng trở nên linh hoạt và phổ biến hơn. Trong sân chơi rộng lớn này, những kiến trúc sư được đào tạo từ những nước phát triển ở châu Âu, Bắc Mỹ hay một số nước châu Á phát triển như Nhật Bản, Singapore không gặp quá nhiều trở ngại khi hành nghề xuyên quốc gia. Trong khi đó, các kiến trúc sư được đào tạo tại đa số các nước khác ở châu Á lại gặp những trở ngại lớn, các kiến trúc sư Việt Nam cũng không ngoại lệ. Hầu hết các kiến trúc sư Việt Nam là những người thông minh và nhiệt thành, luôn ấp ủ nhiều ý tưởng sáng tạo, nhưng luôn phải đối diện với những khó khăn cố hữu khi phải "nhúng" mình vào môi trường cạnh tranh quốc tế. Họ chưa được trang bị đầy đủ ***kỹ năng làm việc trong môi trường hành nghề đa văn hóa*** vốn đòi hỏi không chỉ năng lực nghề nghiệp mà còn kinh nghiệm làm việc, sự hiểu và bản lĩnh khi phải đối mặt với các đối thủ quốc tế.

Trước thực tế này, các cơ sở đào tạo phải làm gì để có những "sản phẩm" đầu ra có thể cạnh tranh và tồn tại trong môi trường hành nghề ngày càng có tính quốc tế hóa cao?

CHƯƠNG TRÌNH ĐÀO TẠO: CẦN GỌN, SÂU, SÁT MÔI TRƯỜNG HÀNH NGHỀ

Trong những năm gần đây, số lượng KTS mới được các trường đào tạo cung cấp cho xã hội mỗi năm một tăng. Theo ước tính, trong số gần 2000 kiến trúc sư gia nhập thị trường hành nghề hàng năm trên cả nước, khoảng 98% được đào tạo trong nước và 2% trở về sau quá trình học tập tại nước ngoài. Hiện, cả nước có 26 trường đại học đang đào tạo KTS, trong đó gần một nửa số trường có thâm niên đào tạo ít hơn 15 năm. Như vậy, có thể thấy sự phát triển cực nhanh số lượng các trường mới triển khai đào tạo KTS trong 10 năm trở lại đây (tăng gần gấp 2 lần), kèm theo đó là số lượng tuyển sinh tăng mạnh, đặt ra câu hỏi lớn về khả năng đáp ứng của đội ngũ giảng viên, kinh nghiệm và đảm bảo chất lượng đào tạo, chất lượng sản phẩm cung cấp ra thị trường hành nghề.

Trong bối cảnh nở rộ đào tạo kiến trúc sư, khi các trường đang lạc quan tăng dần chỉ tiêu tuyển sinh mỗi năm, thì ngược lại, số người muốn học ngành Kiến trúc lại đang có xu hướng giảm dần. Về đầu ra, các đơn vị sử dụng nhân lực lại không thống nhất trong cách đánh giá, tiếp nhận "sản phẩm" của các "lò" đào tạo bởi cách xây dựng những "hệ giá trị" tuyển dụng và sử dụng khác nhau. Giữa nhà trường và doanh nghiệp luôn tồn tại những vấn đề mà theo phía nào thì cũng đều được xem là chính đáng.

Về chương trình đào tạo: các trường đều đưa vào chương trình các nội dung kiến thức tương tự như nhau về kiến trúc công trình công cộng, nhà ở, cấu tạo, quy hoạch; thiết kế đô thị; thiết kế cảnh quan;... Một số trường đưa vào giảng dạy sâu hơn về kiến trúc bền vững; yếu tố bền vững trong quy hoạch, trang bị tư duy nghiên cứu về đô thị… song nhìn chung, các chương trình đào tạo đều hướng mạnh về các nội dung kỹ thuật, trang bị cho người học nhiều khái niệm, quy định, thông số có phần khô khan về những chỉ tiêu, tiêu chuẩn, quy phạm, nguyên lý... Những nội dung đào tạo về tư duy, sáng tạo với độ mở trong thiết kế chương trình chưa cao. Chương trình học rất nhiều môn, dài (5 năm) theo kiểu Nga trước đây không thật sự có định hướng rõ ràng nên đào tạo ra những sản phẩm rất "chung chung" và thiếu tính cạnh tranh quốc tế. Ngay việc ba trường Đại học có thâm niên lâu năm là Kiến trúc Hà Nội, Kiến trúc TP.HCM và Xây dựng Hà Nội đã đào tạo ngành Quy hoạch vùng và đô thị từ trên dưới 20 năm nay song vẫn đang cấp bằng Kiến trúc sư quy hoạch cho những sinh viên tốt nghiệp ngành này là cách làm có rất ít quốc gia trên thế giới thực hiện, vì nó thể hiện sự thiếu logic trong việc xác định mục tiêu đào tạo và định hướng xây dựng chương trình.

Trong khi đa số các cơ sở đào tạo châu Âu, và một phần châu Á đã chuyển đổi theo hệ Bologna với mô hình 3 năm cho hệ Bachelor kiến trúc + 2 năm cho hệ Master, thì tại Việt Nam, thời gian 5 năm chỉ đủ để có bằng tương đương Bachelor. Chúng ta nên phân bổ thời gian đào tạo theo mô hình 1 năm Cơ sở (cho các môn đại cương bắt buộc) + 3 năm chuyên ngành = 4 năm để lấy bằng Cử nhân Kiến trúc. Nếu sinh viên muốn lấy bằng có tính chuyên môn cao hơn để hành nghề thì cần có thêm giai đoạn thực tập từ nửa năm đến một năm tiếp theo, sau đó quay trở lại nhà trường làm Đồ án tốt nghiệp (mức độ 2) trong nửa năm nữa = tổng thời gian 5 đến 5,5 năm. Chương trình học 5 năm theo phương thức phân bổ này chắc chắn sẽ tốt hơn nhiều cách chúng ta đang dạy dàn trải và thiếu định hướng thực tiễn hiện nay.

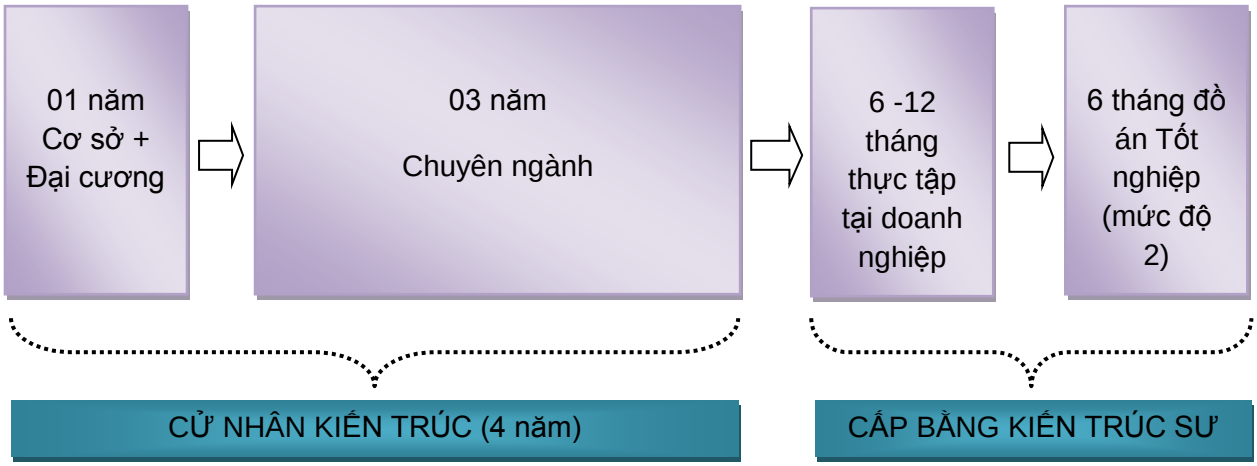

Hình vẽ : Cấu trúc thời gian đào tạo và hình thức cấp bằng

Về chương trình, mỗi cơ sở đào tạo cần lựa chọn hướng đi tạo bản sắc và mạnh dạn thay đổi triệt để để bám sát nhu cầu đòi hỏi của thực tiễn. Việc định kỳ rà soát chương trình để có những điều chỉnh kịp thời theo sự chuyển động của xã hội và công nghệ là việc bắt buộc phải làm. Chu kỳ này có thể diễn ra đồng bộ với các đợt kiểm định chương trình (3 - 5 năm). Trên thực tế, giáo trình của một số môn học cách đây hơn 10 năm và hiện tại cũng không khác nhiều lắm. Vì vậy, có những môn học phải đổi mới, có những môn phải được thay thế chứ không chỉ là thay đổi nội dung hoặc phương pháp giảng dạy / học tập đơn thuần. Tuy nhiên, việc này rất khó ở nhiều trường, do có liên quan đến công tác cán bộ và giảng viên.

Chương trình đào tạo cần có tính "mở" như: việc quy định đề cương của các môn học nên mềm dẻo, cho phép giảng viên được điều chỉnh một tỷ lệ nhất định nội dung giảng dạy hàng năm. Khi thiết kế chương trình cũng như xây dựng đề cương môn học cần có khoảng mở cần thiết để các giảng viên có cơ hội phát huy sáng tạo, làm nổi rõ hơn cái "tôi" của người dạy trong sự hài hòa của tổng thể chương trình chung.

TĂNG NỘI DUNG VỀ PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG TRONG ĐÀO TẠO KIẾN TRÚC VÀ QUY HOẠCH

Kiến trúc – quy hoạch là một trong những lĩnh vực có mối quan hệ đa chiều đối với khái niệm bền vững. Ngày nay, *Kiến trúc bền vững* không còn là khái niệm xa xỉ, nó được trông đợi như một giải pháp toàn diện để đối phó với cuộc khủng hoảng của chính nền văn minh đô thị. Kiến trúc sư, hơn ai hết, là người được giao trọng trách xây dựng môi trường sống - góp phần quyết định sự thành công của mô hình phát triển bền vững chung.

Khi nói tới kiến trúc xanh, người ta thường nghĩ đến việc áp dụng công nghệ trong kiến trúc, nhằm giảm thiểu các tác động xấu mà dự án hoặc công trình kiến trúc đó tác động lên môi trường tự nhiên. Trong bối cảnh thế giới đang ngày càng bị ảnh hưởng nhiều hơn từ những hiện tượng tự nhiên bất thường gây ra bởi sự biến đổi khí hậu, cần đưa các kiến thức về công trình xanh, phát triển bền vững và về biến đổi khí hậu gắn với các giải pháp ứng phó, thích ứng hóa vào chương trình đào tạo kiến trúc sư. Việc giảng dạy các nội dung kiến thức này cần thiết tại tất cả các bậc học từ Cử nhân, Thạc Sĩ cho đến Tiến Sĩ. Các nội dung kiến thức mới này chắc chắn mang lại nhiều lợi ích cho sinh viên kiến trúc, không chỉ trong học tập và mà còn cả hành nghề trong tương lai khi họ đã có ý thức nhất định về việc phải thiết kế và quy hoạch hướng tới yếu tố Xanh và Bền vững.

Bên cạnh các nội dung chuyên môn, các trường cần thiết kế nhiều chương trình/ hoạt động ngoại khóa bổ ích cho giảng viên, sinh viên và cả cộng đồng xã hội, để giúp các nhóm đối tượng này có nhận thức rõ hơn về yếu tố Xanh và phát triển bền vững. Các hoạt động này có thể là các buổi tọa đàm mở, các cuộc thi kiến trúc, các hoạt động xã hội – cộng đồng… Các môn học cần được "*link*" giữa bài giảng trong không gian giảng đường và không gian cảm nhận bên ngoài cuộc sống. Như vậy, phải linh hoạt trong xây dựng chương trình đào tạo, linh hoạt trong điều chỉnh chương trình, linh hoạt trong tổ chức đào tạo. Cần bổ sung và cập nhật các môn học: Kỹ thuật kiến trúc, Môi trường kiến trúc, Tổ chức định cư…, đặc biệt chú ý giảng dạy về Công nghệ kiến trúc và các giải pháp sống bền vững.

TÍNH "MỞ" VÀ "THỰC TIỄN" QUA CÁC WORKSHOP KIẾN TRÚC

Từ khoảng cách giữa đào tạo và thực tiễn đã đặt ra cho các nhà trường một thách thức không nhỏ trong việc tăng tính thực tế cho sinh viên. Việc tổ chức đào tạo đồ án kiến trúc theo hình thức workshop đã góp phần đưa thực tiễn đến gần hơn với sinh viên, từ đó giảm thiểu độ vênh so với hoạt động chuyên môn trong thực tiễn hành nghề. Trong thực tế, có thể xem "workshop" là một dự án mà trong đó các thành viên cùng nhau trao đổi về một vấn đề cần giải quyết, cùng nhau đề ra một phương án "tập thể" để giải quyết vấn đề đó. Workshop là hoạt động mang tính cộng đồng cao với thành viên tham gia đa dạng tập hợp từ nhiều thành phần khác nhau từ những người dân bình thường, cho đến các chuyên gia, các quan chức, các nhà chuyên môn,...

+ Workshop kiến trúc: đưa sinh viên đến gần thực tiễn hơn

Tại khoa Kiến trúc – công trình, trường đại học Phương Đông, kể từ năm 2009, một số đồ án năm 4 yêu cầu sinh viên phải đi thực tế hiện trạng, phỏng vấn người dân địa phương, làm phân tích kỹ lưỡng bối cảnh hiện trạng trước khi đề xuất giải pháp. Các đồ án này được tổ chức dưới dạng các workshop nghiên cứu dài ngày (trung bình 6 - 8 tuần). Không chỉ có cơ hội được tiếp cận bối cảnh thiết kế thực, hiểu về các vấn đề mà cộng đồng đang phải đối mặt thực, sinh viên phải thực hiện đồ án theo nhóm kết

hợp với các nội dung đề xuất cá nhân. Trong một số workshop đặc biệt, sinh viên còn có cơ hội được trải nghiệm không khí học tập đa văn hóa với các bạn sinh viên nước ngoài cùng chuyên ngành với hy vọng sẽ giúp sinh viên tích lũy được kinh nghiệm làm việc trong môi trường đa văn hóa.

So sánh giữa đồ án trong nhà trường và đồ án thực tiễn sẽ có một số khác biệt sau:

- ***Thứ nhất, sự eo hẹp về thời gian:*** Một đồ án trong nhà trường thường kéo dài từ 8 – 10 tuần (với từ 1 – 2 buổi làm việc một tuần), có một số đồ án được thiết kế thành 2 giai đoạn và kéo dài suốt một học kỳ. Trong thời gian này, sinh viên chủ yếu tiếp cận với các số liệu hiện trạng đã được lược giản và ít được (hoặc ít tự chủ động) đánh giá, phân tích hiện trạng trong thực tế. Thời gian chủ yếu là dành cho các bản vẽ thiết kế. Do vậy, sinh viên thường xem nhẹ các vấn đề về thông tin hiện trạng. Đây là sự khác biệt cơ bản so với các đồ án thực tiễn khi chúng ta phải dành thời gian nhiều tháng chỉ cho công tác điều tra hiện trạng và phân tích các bối cảnh kinh tế - xã hội.

- ***Thứ hai, sự khác biệt trong định hướng phát triển đồ án và quá trình đánh giá:*** Nhìn chung, sinh viên thường chỉ phát triển đồ án và duyệt bài với giáo viên hướng dẫn, ít có cơ hội tiếp xúc và tiếp thu các quan điểm từ các nguồn khác như: điều tra xã hội học, các nguồn thông tin địa phương, các chuyên gia khác, vv... Nhiều giáo viên cũng khuyến khích sinh viên bay bổng quá mức, dẫn tới nhiều đồ án quá nặng về tạo hình mà không hợp lý về công năng, vật liệu sử dụng và điều kiện khí hậu địa phương. Do đó, các đồ án có tính thực tế thấp và có độ vênh nhất định. Bên cạnh đó, quá trình phê duyệt đồ án trong thực tế hoàn toàn khác với việc đánh giá đồ án trong trường, chỉ riêng các tiêu chí để phê duyệt đồ án trong thực tế đã khác rất xa các tiêu chí chấm bài trong trường đại học. Việc này khiến sinh viên gặp nhiều bối rối, mất phương hướng trong thời gian đầu bước vào môi trường hành nghề sau khi tốt nghiệp.

Từ những hạn chế nêu trên, rất cần tăng tính thực tiễn cho sinh viên trong khi học tập. Tại trường đại học Phương Đông, chúng tôi tập trung nâng cao tính thực tiễn trước tiên trong khâu giảng dạy đồ án kiến trúc – đặc biệt cho sinh viên các năm cuối, và đã đạt được những kết quả cụ thể sau:

- Tăng tính thực tế cho người học do tiếp cận trực tiếp với địa điểm, cộng đồng, bối cảnh xã hội, phải giải quyết các vấn đề thật.

- Tăng cường tính chủ động của các cá nhân và tập thể thông qua các hoạt động nhóm.

- Tăng cường khả năng sáng tạo và bổ trợ lẫn nhau cho các thành viên trong nhóm thông qua các tranh luận nhằm đưa ra ý tưởng về một giải pháp "tập thể".

- Tăng cường khả năng nhận thức và đề xuất giải pháp bám sát vấn đề thực tế, được đánh giá nhiều lần với sự tham gia của cả đại diện cộng đồng địa phương.

- Tạo độ "mở" cho chương trình và nội dung đào tạo, có thể điều chỉnh nội dung, đề bài từng năm để đảm bảo tính "mới" và tính "sát thực tiễn" của công tác đào tạo.

Hình: Sinh viên Việt Nam & nước ngoài làm việc chung trong một workshop kiến trúc quốc tế tổ chức tại trường đại học Phương Đông

+ Workshop kiến trúc: mô hình đào tạo có tính mở

Trong chương trình học hiện tại, các sinh viên kiến trúc sẽ phải thực hiện 03 workshop chuyên ngành với các đề bài có tính thực tiễn cao. Mỗi workshop có 8 - 10 buổi giảng chuyên đề lý thuyết liên quan đến vấn đề nghiên cứu. Các đồ án sẽ được đánh giá qua 3 đến 4 lần báo cáo: kết quả phân tích hiện trạng; ý tưởng sơ bộ; ý tưởng chi tiết và bảo vệ cuối đợt học. Các nhóm sinh viên sẽ trình bày nghiên cứu trước hội đồng gồm nhiều thành phần đến từ người dân, các giảng viên hướng dẫn, các chuyên gia, vv…

Kinh nghiệm cho thấy, học đồ án theo nhóm (workshop) đã làm tăng tính thực tiễn cho sinh viên thông qua quá trình nghiên cứu hiện trạng rất kỹ lưỡng, thực hiện khảo sát xã hội học, nghiên cứu nhiều tài liệu liên quan, vv… Học đồ án theo hình thức này còn giúp sinh viên hoàn thiện các kỹ năng mềm về thuyết trình, làm việc nhóm.

Đào tạo đồ án theo hình thức workshop cho phép tạo ra độ mở nhất định về nội dung và phương thức. Trong khoảng mở này, các giảng viên và chuyên gia có thể bổ sung / điều chỉnh / phân tách các khối lượng kiến thức đưa vào giảng dạy phù hợp với vấn đề nghiên cứu từng năm. Các hoạt động của workshop đã giúp sinh viên nắm bắt được vấn đề nghiên cứu một cách rõ ràng hơn, hiểu biết sâu sắc hơn về hiện trạng và các vấn đề của cộng đồng, hiểu biết về lịch sử và những mâu thuẫn / thỏa thuận /

thương thuyết giữa các nhóm đối tượng trong quá trình phát triển đô thị. Khi hiểu biết sâu sắc hiện trạng, biết được các căn nguyên của vấn đề, chắc chắn các giải pháp đề xuất sẽ có chiều sâu hơn, gắn với thực tiễn hơn.

CẢI TIẾN HỆ THỐNG ĐỒ ÁN: TRÁNH DÀN TRẢI THEO LOẠI HÌNH

Bên cạnh việc đổi mới hệ thống các môn học chuyên ngành, cần đặc biệt quan tâm tới việc giảng dạy và truyền nghề thông qua hệ thống đồ án kiến trúc. Việc học và hoàn thành các đồ án là vô cùng quan trọng, không chỉ với các đồ án chuyên ngành mà còn với cả các đồ án Kỹ thuật bổ trợ. Theo kinh nghiệm và thực tiễn trải nghiệm từ các trường đại học nước ngoài, chúng ta cần cải tiến mạnh mẽ hệ thống đồ án theo hướng mỗi học kỳ chỉ bố trí 01 đồ án loại hình + 01 đồ án bổ trợ tương ứng. Sau mỗi giai đoạn hoàn thiện ý đồ sẽ là các đồ án kỹ thuật bổ trợ phù hợp với nội dung của đồ án chính, cũng như trình độ của sinh viên theo từng năm học. Các đồ án kỹ thuật được phân bổ song song cùng môn học bổ trợ tương thích sẽ trang bị cho sinh viên những kiến thức cần thiết. Hệ thống môn học bổ trợ này phải rất đa dạng để sinh viên có thể lựa chọn hướng phát triển theo sở thích và khả năng. Việc dạy quá nhiều loại hình đồ án, rộng nhưng không sâu như hàng chục năm qua chúng ta đã áp dụng có lẽ cần phải xem xét lại.

Tại trường đại học Phương Đông, sinh viên năm II đã được học rất kỹ cách "bổ kỹ thuật" một công trình nhà ở 3 - 5 tầng. Hoàn thành đồ án này, sinh viên sẽ nắm vững các chi tiết kỹ thuật kiến trúc cơ bản của một công trình quy mô nhỏ, để từ đó, sinh viên có thể sáng tạo ý tưởng kiến trúc hợp lý cho các đồ án kiến trúc sau. Với năm III, các đồ án đều có "địa chỉ" cụ thể. Các yêu cầu phân tích, thuyết minh đồ án kiến trúc theo phương pháp khoa học cần được đưa vào giảng dạy trong khuôn khổ các đồ án, giúp sinh viên có "phản xạ" phân tích kỹ lưỡng và sâu sắc hơn về một công trình. Ví dụ, để hoàn thành đồ án thiết kế chung cư, sinh viên phải tìm hiểu rõ khu đất dựa trên các yêu cầu về chỉ giới xây dựng, mật độ xây dựng, tầng cao, phân tích các tác động tự nhiên, các tác động kinh tế xã hội,... để trả lời được lý do vì sao một chung cư cần phải được xây dựng tại đó và nếu lựa chọn địa điểm đó thì phải tuân thủ những quy định gì, cần định hướng giải pháp theo cách nào… Bên cạnh đó, sinh viên được yêu cầu phân tích các tiêu chí chuyên môn khác như điểm nhìn ưu tiên, các phương án thiết kế gắn với tiêu chí bền vững, sử dụng vật liệu hoàn thiện hay đề xuất thiết kế ánh sáng cho công trình… Sau khi hoàn thành đồ án, sinh viên phải thực hiện bước quan trọng cuối cùng đó là *bảo vệ đồ án*. Việc bảo vệ đồ án trước chuyên gia / giảng viên giúp cho sinh viên luôn có ý thức thực hiện đồ án một cách cẩn trọng nhất, rèn luyện tính chuyên nghiệp cần thiết và sự tự tin bảo vệ ý tưởng kiến trúc của mình.

Cần tiến hành đánh giá kết quả cuối cùng của một đồ án theo hai hoặc nhiều giai đoạn: giai đoạn hình thành và chốt ý tưởng (chiếm 2/3 thời gian đầu với tỷ lệ điểm bài thể hiện nhanh chiếm 1/3 tổng điểm) và giai đoạn triển khai ý tưởng (chiếm 1/3 thời gian cuối với tỷ lệ điểm bài đồ án nộp chiếm 2/3 tổng điểm). Tại trường đại học

Phương Đông, các lớp thuộc chuyên ngành Kiến trúc Phương Đông được tổ chức bảo vệ đồ án trước hội đồng giảng viên. Việc phân đoạn trong quá trình thực hiện một đồ án đòi hỏi sinh viên phải nỗ lực hơn, phải làm việc nghiêm túc ngay từ đầu để đạt yêu cầu đề ra.

Ngoài các vấn đề thuần chuyên môn, không thể không nhắc đến việc tăng cường giám sát quá trình dạy và học đồ án. Ví dụ: thông qua việc quản lý chặt chẽ và nghiêm túc, Khoa Kiến trúc - công trình của trường đại học Phương Đông luôn công bố danh sách không đạt điều kiện thể hiện vào tuần học cuối cùng của mỗi đồ án. Tỷ lệ trung bình được thể hiện đồ án đạt khoảng 65 đến 80%. Số sinh viên không đạt điều kiện thể hiện bắt buộc phải đăng ký học lại với các lớp môn đồ án được mở ở các học kỳ sau.

QUỐC TẾ HÓA CÔNG TÁC ĐÀO TẠO, HƯỚNG ĐẾN GIA NHẬP CÁC TỔ CHỨC CÔNG NHẬN VĂN BẰNG TƯƠNG ĐƯƠNG

Môi trường hành nghề quốc tế và thị trường nhân lực ngành kiến trúc đã đặt ra một thách thức rất lớn mà chúng ta không nên và không thể bỏ qua trong bối cảnh nền kinh tế ngày càng mở cửa, các dịch vụ cũng phải mở cửa theo cam kết WTO và các hiệp định thương mại khác trong thời gian tới đây như TPP và nhiều FTA khác. Trong bối cảnh thị trường thiết kế kiến trúc ở Việt Nam đang bị cạnh tranh quyết liệt, chúng ta đang vất vả tìm cách giữ thị trường nội địa trong lúc các tổ chức thiết kế nước ngoài đã liên tục "xuất khẩu" dịch vụ sang các nước chậm phát triển hơn, đã đến lúc chúng ta cần đặt ra một cách nghiêm túc một chương trình hành động để nâng cao kỹ năng cạnh tranh cho các kiến trúc sư và các tổ chức tư vấn "nội địa". Đã có nhiều chương trình của Nhà nước nhằm nâng cao khả năng cạnh tranh cho một số lĩnh vực công nghiệp – dịch vụ quan trọng, song trong lĩnh vực dịch vụ tư vấn xây dựng thì cho đến nay vẫn chưa có một kế hoạch bài bản và dài hơi. Hội Kiến trúc sư Việt Nam phải là cơ quan có ý kiến tham gia kiến nghị với Bộ Xây dựng về việc xây dựng một chương trình dài hạn nâng cao năng lực hành nghề và cạnh tranh quốc tế cho giới kiến trúc sư Việt Nam. Trong chương trình chiến lược này, khâu đào tạo nhất định phải là một khâu quan trọng, then chốt.

Những cơ sở đào tạo kiến trúc sư Việt Nam có thể làm gì để giúp các kiến trúc sư tương lai nâng cao năng lực quan trọng và cần thiết này trước khi bước vào môi trường hành nghề vốn ngày càng quốc tế hóa? Từ những kinh nghiệm khiêm tốn thu nhận được trong việc tham gia các hoạt động của Ủy ban Đào tạo Kiến trúc sư ARCASIA (Hiệp hội Kiến trúc sư châu Á) và quá trình học tập, tiếp thu kiến thức của các môn học liên quan đến hành nghề kiến trúc sư trong môi trường đa văn hóa tại nước ngoài, chúng tôi mong muốn được chia sẻ những trăn trở, suy nghĩ với mong muốn được tiếp tục hoàn thiện môi trường đào tạo kiến trúc sư thực sự hiệu quả - nơi các kiến trúc sư sau khi tốt nghiệp có thể tự tin hoạt động nghề nghiệp trong những môi trường chuyên nghiệp. Một số giải pháp cụ thể được đề xuất như sau:

- Phải đổi mới triệt để chương trình đào tạo kiến trúc sư, tiệm cận xu hướng quốc tế bằng việc học hỏi, tích hợp các chương trình đào tạo từ các nước phát triển để thúc đẩy và xây dựng những chương trình đào tạo hiện đại, có chất lượng, đẳng cấp quốc tế của Việt Nam. Việc định kỳ rà soát chương trình để có những điều chỉnh kịp thời theo sự chuyển động của xã hội và công nghệ là việc bắt buộc phải làm. Chu kỳ này có thể diễn ra đồng bộ với các đợt kiểm định chương trình (3 - 5 năm). Hội Kiến trúc sư Việt Nam cần sớm thành lập Hội đồng Tư vấn – Kiểm định chất lượng chương trình đào tạo, kiểm định định kỳ chương trình của các trường và có khuyến cáo cộng đồng xã hội, người học về chất lượng của các chương trình được kiểm định.

- Khi thiết kế chương trình cũng như xây dựng đề cương môn học, cần có khoảng mở cần thiết để các giảng viên có cơ hội phát huy sáng tạo. Cần cởi trói tư duy để hướng người dạy và người học đến việc hòa nhập với dòng chảy của thế giới một cách thực sự. Cần linh hoạt trong xây dựng chương trình đào tạo, điều chỉnh chương trình đào tạo và trong tổ chức đào tạo.

- Xây dựng tư duy đa ngành trong việc thiết kế chương trình, xác định các mục tiêu đào tạo và nghiên cứu. Hơn lúc nào hết, trong bối cảnh toàn cầu hóa và cạnh tranh quốc tế ngày càng sâu rộng, những vấn đề nếu chỉ được giải quyết bằng tư duy đơn ngành sẽ sớm bị lỗi thời và mất đi khả năng cạnh tranh.

- Phải nâng cao năng lực của chính những giảng viên chuyên ngành, họ là những nhân tố quan trọng hàng đầu, ảnh hưởng và tác động trực tiếp tới chất lượng đào tạo. Họ cần được tạo điều kiện để trải nghiệm nhiều hơn ở cả môi trường hành nghề lẫn môi trường đào tạo, cả ở trong nước và nước ngoài. Việc tuyển chọn lực lượng này cần có sự chọn lọc thực sự kỹ lưỡng. Cần đặt niềm tin ở những người Thầy – bởi họ chính là *nguồn truyền động quan trọng* để làm chuyển động cỗ máy.

- Coi trọng việc xây dựng môi trường đào tạo kiến trúc sư theo tiêu chuẩn quốc tế, nâng cao chất lượng cơ sở vật chất liên quan. Đặc biệt phải ưu tiên việc nâng cấp các không gian học tập, nghiên cứu chuyên ngành cho giảng viên và sinh viên. Cần nghiêm túc nhìn nhận vai trò quan trọng của hệ thống thư viện để có sự đầu tư xác đáng. Thư viện của các trường cần được số hóa và tham gia chia sẻ chung với mạng trí tuệ toàn cầu - nơi các nhà nghiên cứu, các nhà xuất bản hàng đầu bán và chia sẻ cho nhau các bài báo, dự án nghiên cứu...

- Khuyến khích và hỗ trợ sinh viên Việt Nam tìm kiếm cơ hội kết nối, trải nghiệm các hoạt động rèn luyện nghề nghiệp quốc tế thông qua các hoạt động hợp tác đào tạo, trao đổi nghiên cứu học thuật…

- Coi trọng việc đào tạo "năng lực cá nhân" cho sinh viên như việc nâng cao chất lượng dạy và học ngoại ngữ, xây dựng kỹ năng mềm. Đặc biệt cần đào tạo và giúp sinh viên kiến trúc hình thành ***lòng tự trọng nghề nghiệp*** thật sự. Đây là những

yếu tố quan trọng giúp các kiến trúc sư tương lai tự tin khi tham gia vào những dự án xây dựng đa quốc gia.

- Các cơ sở đào tạo trong nước hơn bao giờ hết cần có sự kết nối và hợp tác thường xuyên hơn, tạo điều kiện thuận lợi cho giảng viên và sinh viên có cơ hội gặp gỡ, trao đổi kiến thức chuyên môn,…để cùng nhau thiết lập nên hệ thống đào tạo chuyên ngành kiến trúc thực sự hiệu quả, đạt chất lượng quốc tế tại chính nước nhà.

Bên cạnh việc tích cực thâm nhập sâu hơn vào các định chế quốc tế, trong đó có cả lĩnh vực kiến trúc để nắm thông tin, xây dựng các kế hoạch thích ứng hóa, công tác đào tạo cần được đặt vào vị trí trọng tâm của các kế hoạch và chương trình hội nhập của Nhà nước. Các nhà trường cần được quan tâm đầu tư một cách thích đáng để có thể tạo ra những đột phá trong việc cải tiến chương trình, từ những việc thường xuyên như cử giảng viên và sinh viên tham gia các khóa học / chương trình thực tập quốc tế, nâng cấp cơ sở vật chất và hệ thống thư viện... cho tới các chiến lược giáo dục đào tạo dài hạn và căn cơ.

KẾT LUẬN

Trong bối cảnh các cơ sở đào tạo kiến trúc sư đang có những hướng đi và mục tiêu không hoàn toàn giống nhau, thì từng cơ sở đào tạo nên lựa chọn những phương thức riêng phù hợp để đảm bảo sinh viên tốt nghiệp phát huy được tối đa những kiến thức "nền" đã được học trong nhà trường. Mô hình chương trình khung trước đây nay đã không còn phù hợp bởi tư duy cứng hóa và tính "mở" thấp. Để có những "sản phẩm" có khả năng cạnh tranh tốt trong môi trường hành nghề quốc tế, cần xây dựng những mô hình đào tạo tương thích và có khả năng liên thông với các nước tiên tiến đang áp dụng. Tùy thuộc vào mục tiêu và thế mạnh riêng, mỗi cơ sở đào tạo sẽ phải tìm hướng đi thích hợp để đổi mới, thích ứng, cạnh tranh và vượt lên trong làn sóng toàn cầu hóa ngày càng sâu rộng.

Giáo dục là một lĩnh vực mà sản phẩm của nó chưa thể đánh giá ngay được, mà cần phải có một thời gian nhất định. Chính vì vậy, có những công việc chúng ta đang làm, đang cố gắng đổi mới hôm nay sẽ có thể nhìn thấy thành quả sau 10 – 15 năm nữa. Nếu làm đúng hoặc sai ngày hôm nay, cơ hội để thành công hay phải sửa chữa sai lầm đều có thể xảy ra trong tương lai. Tuy nhiên, không vì lo ngại hay vì cơ chế kém linh hoạt mà chúng ta từ bỏ cơ hội đổi mới, quan trọng là, cần có tư duy cởi mở và chấp nhận thay đổi. Nếu vẫn theo lối mòn cũ, vai trò của nhà trường sẽ dần lép vế so với vai trò đào tạo của xã hội.

Xin đặt kỳ vọng sâu xa vào những gì mới mẻ còn đang ở phía trước./.

ARCHITECTURAL PEDAGOGY IN AMERICAS – A BALANCE OF ARTISTIC APTITUDE & EXACTITUDE

ThS. KTS TRẦN ĐÌNH THÔNG
Trường ĐH Yale – Hoa Kỳ

Perhaps architecture as a tradewas taught for the first time during the period of 2620 BC., when Imhotep- the pyramid architect-was designing and buildingthe Great Pyramid of Giza (Khufu Pyramid) in Egypt.

As for Yale University, where I had the honor and joy to attend, the first architectural program was established as early as 1832 when the Trumbull Art Gallery (the first university-connected gallery in the country) was opened. This event signaled a strong commitment to a new focus in architectural pedagogy and played an important role in the official creation of the Yale School of Art & Architecture in 1869.A century laterin 1969, Yale University made a definitive action by splitting the School of Art and Architecture and creating two autonomous schools by designating a School of Art and a School of Architecture.

In America, design studio lies at the heart of architectureschool's educational program. Both the design process and its architectural product are the result of a complex interplay of various phenomena. The form, function, program and aesthetics of architecture are shaped and sculpted by many things: human behavior, perception and activity; spatial limitations and material potentialities; structure and construction; interaction of the exterior with the interior and the built object with its natural setting; and by historical precedents and cultural values that interpret the built environment with meaning and relevance. In the design studio sequence, student will progressively and thoroughly explore these various formal, conceptual, technical considerations, and learn how to interrelate these topics in the creation of space.

The creation of space and sense of place are largely emphasizedby architectural pedagogy in the US. The creation of space involves both the aesthetics /art and the physicality /technique to form itssense of place, whichinherently requires conceptual senses to feel and physical perception to experience.The ideas and experiences that student gains in design studio are reinforced and amplified by artistic training in history, theory, visualization, urbanism, landscape design, architectural design…, and technical preparation in structural tectonics, building technology, scientific subjects, construction materials and methods, professional practice... The courses are not isolated from each other as mutually exclusive territories, but rather, they are strategically covered to determine factors in the design process that generates architecture. This holistic understanding is crucial if architecture is to be competent, meaningful, and functional. This notion is beacon of architectural pedagogy in America.

To further understand the task of architectural pedagogy, we must first comprehend the task of architecture, which is the creation of human occupiableenvironments. It is both an expression of human values and a context for human activity. Through the design process, architectureaddresses the interrelated physical, behavioral, and cultural issues that underlie theorganization of built forms. Student is called upon to direct sensitivity,imagination, and intellect to the physical significance of these fundamental issues indesigning a coherent environment for occupants. Architectural design as a comprehensivecreative process is the focus of most architectureschools. The objectives of the schools reflect the view that architecture is an intellectual discipline, and possesses both artistic aptitude and scientific exactitude.

Hence, architectural pedagogyis essentiallybased on the following intentions:

- to stimulate artistic sensitivity and creative powers
- to strengthen intellectual growth and the capacity to develop creative and responsiblesolutions to unique and changing problems
- to help student acquire the individual capabilities necessary for the competentpractice of architecture and lifelong learning

Student should have the opportunities to become well acquainted with a wide range of major contemporary design approaches. Architecture schoolsmust not seek to impose any single design philosophy, but rather encourages in each student the development of discernment and an individual approach to design. The schoolsought to adopt basic policy as pluralistic approach to the teaching of architecture.

Schools of architecture recognize design as a synthesis of thinking, analyzing and making — an iterative process that engages, issues of space, historical precedent, sustainability, ecology, urbanity, landscape, built-form, and construction toward innovation. As the world keeps growing in population with climate changes, the challenges of rapid growth within sensitive natural ecologies, fluctuating migration, global warming, multiple urban centers, sprawling suburbs, dwindling agriculture, lack of infrastructure, torrential rain, landmass erosion, extensive coastal hurricane threats… require integrative and collaborative design strategies in making future pedagogy more suitablefor our next generation of students.

Architecture builds the cities and is shaped by them, in very different situations of density, infrastructures, geographies, climates, and social structures. Design is both instrument and experiment making the design speculation take place and the data becometransformative informationof its graphic representation. The diversity of approaches,scales of work, methods and instruments share a common ground in which design is the milieu of the responsible "citizen-architect."

As architectural educators, we are committed towards the transformation of complex reality increative and cultural act, in which natural and social dynamics are part of the process of architectural pedagogy. It's a combined potion sustaining the balance of artistic aptitude and technical exactitude.

Thank you!

ĐÀO TẠO KIẾN TRÚC SƯ TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC KIẾN TRÚC TP. HCM TRONG BỐI CẢNH HỘI NHẬP QUỐC TẾ

TS.KTS. PHẠM PHÚ CƯỜNG
TS.KTS. VŨ THỊ HỒNG HẠNH
ThS. KTS. DƯƠNG TRỌNG BÌNH
Trường ĐH Kiến trúc TP. HCM

Việt Nam đang trên tiến trình phát triển theo xu thế hội nhập và toàn cầu hóa với nhiều thuận lợi và khó khăn thách thức. Những tác động của tiến trình nêu trên vào kiến trúc Việt Nam, xét trên cả hai phương diện đào tạo và thực tiễn, là một hiện tượng dễ thấy, nếu như không muốn nói là tất yếu.

Hội nhập là quá trình tìm kiếm lợi ích phát triển trong khuôn khổ hợp tác và cạnh tranh, vì vậy, để có thể tham gia hội nhập một cách chủ động, những đối tượng đang tham gia vào quá trình đào tạo và hành nghề kiến trúc tại Việt Nam (giảng viên đại học, kiến trúc sư, sinh viên kiến trúc) đều phải có sự quan tâm và chuẩn bị kỹ lưỡng trong kỷ nguyên toàn cầu hóa.

Trong khuôn khổ bài viết này, chúng tôi mong muốn được đề xuất nhận định của mình về hai vấn đề sau:

1. Đào tạo kiến trúc sư trong bối cảnh hội nhập: Các thuận lợi và thách thức.

2. Quan điểm hội nhập và một số định hướng trong công tác đào tạo kiến trúc sư tại trường Đại học Kiến trúc Tp.Hồ Chí Minh.

A. ĐÀO TẠO KIẾN TRÚC SƯ TRONG BỐI CẢNH HỘI NHẬP: CÁC THUẬN LỢI VÀ THÁCH THỨC

1. Nhận diện các tác nhân mới ảnh hưởng đến đào tạo thiết kế kiến trúc tại Việt Nam trong thời kỳ hội nhập

1.1. Xu thế phát triển giáo dục đại học Việt Nam trong thời kỳ hội nhập

Hội nhập quốc tế thông qua các hoạt động liên kết đào tạo, kiểm định chất lượng, xây dựng hệ thống tiêu chí đánh giá của khu vực theo chuẩn giáo dục ASEAN, các thỏa thuận công nhận văn bằng, tín chỉ, chứng chỉ hành nghề,.... trong cộng đồng các nước thành viên.

Hội nhập quốc tế thông qua hợp tác giữa các trường đại học, viện nghiên cứu, chuyên gia của Việt Nam với các đối tác nước ngoài trong hoạt động nghiên cứu khoa

học, thực hiện các đề tài, dự án, ... nhằm trao đổi kinh nghiệm, công nghệ mới phục vụ mục tiêu phát triển khoa học công nghệ và đào tạo.

Hội nhập quốc tế thông qua các hoạt động trao đổi giảng viên, sinh viên, tạo điều kiện giao lưu, học hỏi lẫn nhau qua các hội thảo, chương trình workshops, nghiên cứu, tham quan thực hành

Hội nhập quốc tế thông qua xu hướng hợp tác liên ngành, hợp tác giữa nhà trường và doanh nghiệp, khuyến khích quá trình tương tác, tổng hợp kiến thức của nhiều lĩnh vực, giữa môi trường giáo dục và hành nghề, tạo cơ hội việc làm, v.v.

1.2. Các xu hướng thiết kế

1.2.1. Các trào lưu phong cách kiến trúc mới

Sự phát triển của mỗi một thời đại văn minh đều tạo ra những ảnh hưởng căn bản đến kiến trúc. Nếu như văn minh Công nghiệp đã là động lực cho sự phát triển của phong trào kiến trúc Hiện đại, thì văn minh Hậu Công nghiệp đã và đang tạo ra tiền đề cho sự chuyển biến của nền kiến trúc nhân loại với sự phát triển của khoa học kỹ thuật, công nghệ số và sự giao thoa của các nền văn hóa. Một số trào lưu kiến trúc mới: phong cách Hiện đại mới (New Modernism), phong cách Bản địa (Vernacular), phong cách Tối giản (Minimalism)...

Chúng ta cũng đang chứng kiến những tìm kiếm mang tính thách thức đối với mọi nguyên lý truyền thống của kiến trúc, đại diện cho nó là phong cách Giải toả Cấu trúc (Deconstruction). Khuynh hướng này thoát ly khỏi các nguyên tắc vốn được xem là cơ bản của tạo hình kiến trúc như tỷ lệ, bố cục, hình học.v.v. Nó phủ nhận các khái niệm truyền thống về các thành phần cơ bản của công trình (tường, sàn, cột, cửa.v.v.). Nó có khuynh hướng cá nhân và thiên nhiều về biểu hiện. Các tác giả đang được quan tâm nhất có thể kể đến Frank Ghery, Libeskind, Hadid, Mayne…Thiết kế của họ thể hiện rõ nét dấu ấn cá tính, mỗi tác giả có thủ pháp của riêng mình, mỗi công trình có sức biểu hiện riêng biệt tùy thuộc vào vị trí và công năng. Điều đáng lưu ý hiện nay là phong cách Deconstruction đang tạo ảnh hưởng mạnh đến sinh viên kiến trúc và cả kiến trúc sư tại Việt Nam.

1.2.2. Xu hướng phát triển bền vững

Với định hướng lồng ghép quá trình phát triển với bảo tồn tài nguyên và nâng cao chất lượng môi trường, đáp ứng các nhu cầu của hiện tại mà không phương hại đến các nhu cầu của thế hệ tương lai. Điển hình là xu hướng "kiến trúc xanh", hay gọi cách khác là "kiến trúc bền vững" hoặc xu hướng "kiến trúc tiết kiệm năng lượng và hiệu quả"...

1.2.3. Xu hướng thiết kế hướng tới bản sắc địa phương

Trong xu thế hội nhập, hiện tượng quốc tế hóa trong thiết kế kiến trúc là không thể tránh khỏi. Tuy nhiên, việc tôn trọng tính chất đa dạng của các nền văn hoá, hướng đến khả năng hội nhập và giao lưu văn hoá đang dần chiếm tỉ trọng thay thế. Điểm nổi bật là sự kế thừa truyền thống trong kiến trúc hiện đại, được thể hiện thông qua việc thích ứng với điều kiện thiên nhiên, môi trường khí hậu, được tạo nên từ lối sống, tập quán, văn hóa ứng xử với môi trường tự nhiên và xã hội.

1.3. Xu hướng ứng dụng công nghệ và vật liệu mới trong thiết kế và xây dựng công trình

Sự xuất hiện của vật liệu và công nghệ mới làm tăng khả năng sáng tạo cho người thiết kế, đặc biệt ở khả năng tạo dựng bề mặt nhờ công nghệ về vật liệu vỏ bao che (curtain wall) như kính, các tấm hợp kim phủ mặt ngoài (alucobond…).

Song song với đó, một số vật liệu truyền thống như gỗ, tre nứa, gạch, gốm, đá, vật liệu ốp lát... đã và đang được nghiên cứu phát triển với nhiều cách thức chế tạo mới theo xu thế kiến trúc sinh thái, thân thiện môi trường, mang lại nhiều nét đặc trưng trong thiết kế ứng dụng.

Sự xuất hiện của các hệ thống kỹ thuật cơ điện (MEP) hiện đại cho phép việc trao đổi thông tin, quản lý và giám sát các hệ thống kỹ thuật công trình, cảnh báo sự cố và rủi ro,.... hình thành các công trình có hiệu năng cao, tòa nhà thông minh, tòa nhà xanh, đáp ứng các yêu cầu về tiết kiệm năng lượng trong công trình.

Quá trình chuyển giao công nghệ, sự hỗ trợ về kỹ thuật và cạnh tranh về giá thành của các nhà cung cấp sản phẩm, vật liệu mới, đã góp phần cho việc ứng dụng đa dạng hơn các tiến bộ về khoa học kỹ thuật, công nghệ vật liệu xây dựng mới vào thiết kế và xây dựng công trình. Điển hình là trong nhiều năm gần đây, các loại hình nhà khung lắp ghép nhiều tầng, công nghệ betong nhẹ, sàn dự ứng lực, sàn rỗng BubbleDeck,... đang ngày càng được ứng dụng rộng rãi.

1.4. Công nghệ thông tin và các phương tiện truyền thông

Các nguồn tài nguyên thông tin, cơ sở dữ liệu mở và khả năng truy cập thông tin mới về kiến trúc qua sử dụng internet và các phương tiện tuyền thông đã và đang giúp sinh viên kiến trúc, kiến trúc sư tiếp cận gần hơn và đầy đủ hơn với sự tiến bộ của thế giới.

Sự phát triển của các phần mềm tin học hỗ trợ thiết kế và quản lý thông tin xây dựng liên tục cập nhật, cải tiến và sử dụng trong các văn phòng kiến trúc sư trên toàn thế giới.

1.5. Các dự án đầu tư và các công ty tư vấn nước ngoài

Trong bối cảnh nền kinh tế mở cửa tại nước ta hiện nay, với môi trường đầu tư hấp dẫn, đã và đang xuất hiện ngày càng nhiều các nhà đầu tư nước ngoài. Phần lớn

các chủ đầu tư nước ngoài với tiềm lực tài chính mạnh mẽ đều có khả năng đầu tư cao cho xây dựng công trình. Nhận định này thể hiện rõ với sự xuất hiện ngày càng nhiều các dự án công trình thương mại, khách sạn, resort, văn phòng cao tầng, chung cư cao cấp… tại các đô thị lớn như Hà Nội, Đà nẵng, thành phố Hồ Chí Minh… với kiến trúc phong cách đa dạng và các yêu cầu cao đối với chất lượng thiết kế. Đây là điều kiện thuận lợi để thúc đẩy phát triển, hòa nhịp kiến trúc thế giới nhưng đồng thời cũng là thách thức lớn cho kiến trúc Việt Nam.

Ở góc độ khác, sự hiện diện của các công ty tư vấn nước ngoài đến từ các quốc gia phát triển như Nhật Bản, Singapore, Hàn Quốc, Pháp, Đức, Mỹ... trong nhiều năm gần đây đang cho thấy sự cạnh tranh giữa lực lượng kiến trúc sư trong và ngoài nước. Với nhiều lợi thế về tài chính và năng lực hành nghề, nhiều công ty nước ngoài đã và đang khẳng định vị thế trong thị trường thiết kế. Ngoài ra, yêu cầu dự án phải "có yếu tố nước ngoài" của không ít chủ đầu tư sẽ khiến quá trình cạnh tranh này nhiều đòi hỏi phức tạp hơn với các kiến trúc sư Việt Nam trong thời gian tới.

2. Các thuận lợi và thách thức

2.1. Thuận lợi

Quá trình hội nhập đòi hỏi những đối tượng đang tham gia vào quá trình đào tạo và hành nghề kiến trúc tại Việt Nam phải tự nhìn nhận sự lạc hậu trong tư duy kiến trúc cũng như những bất cập trong việc tiếp cận với các xu hướng kiến trúc mới, tự thay đổi, hoàn thiện mình để tự nâng tầm tư duy và triết lý trong công tác đào tạo và thiết kế, đáp ứng được yêu cầu hòa nhập toàn cầu cho đào tạo kiến trúc nói riêng và thiết kế kiến trúc Việt Nam nói chung.

Quá trình hội nhập giúp kiến trúc sư, giảng viên và sinh viên kiến trúc nâng cao kiến thức, cập nhật nhanh chóng các nhân tố mới từ nhiều nguồn thông tin khác nhau, phát huy ý tưởng sáng tạo, ứng dụng vật liệu và công nghệ tiên tiến trong thiết kế các dạng công trình mới, công trình cao tầng, công trình đòi hỏi kỹ thuật cao, và đặc biệt là tiếp cận được các xu hướng thiết kế tiên tiến của thế giới trong giai đoạn hiện nay.

Quá trình hội nhập, thông qua giao lưu văn hóa, giúp kiến trúc sư và sinh viên kiến trúc định vị đúng mức hơn và khai thác được nhiều hơn các yếu tố văn hóa Việt Nam và phương Đông vào thiết kế kiến trúc.

Quá trình hội nhập tạo điều kiện cho sự liên kết với các doanh nghiệp, nhà sản xuất, tăng cường yếu tố đào tạo theo hướng ứng dụng, thực hành, chủ động đưa được các công nghệ mới với những yếu tố công nghệ, kỹ thuật... thực tiễn nhất vào hoạt động đào tạo.

Ở góc độ khác, các trường đào tạo kiến trúc sư được đòi hỏi phải thường xuyên thay đổi nội dung giáo trình và phương cách đào tạo, điều chỉnh và kiểm định chương

trình theo các chuẩn của khu vực và quốc tế để bằng cấp kiến trúc sư Việt Nam phải được thế giới công nhận.

Quá trình hội nhập tạo điều kiện cho sinh viên, giảng viên tham gia các hoạt động giao lưu, hội thảo, workshop... với các chuyên gia, nhà khoa học, giảng viên, sinh viên của các trường đào tạo chuyên ngành kiến trúc trong và ngoài nước.

2.2. Thách thức

Về mặt chủ quan, trong quá trình hội nhập, việc tiếp nhận các phong cách kiến trúc mới đã diễn tiến phần lớn thông qua cảm tính, thiếu phân tích. Quá trình này dẫn đến hiện tượng tiếp nhận hình thức thuần tuý. Người tiếp nhận, đặc biệt là sinh viên, rất ít khi quan tâm toàn diện đến triết lý thiết kế mới mà chủ yếu là vay mượn các bộ vỏ hình thức. Thời gian gần đây qua đánh giá đồ án sinh viên, chúng tôi nhận thấy có hiện tượng nhiều sinh viên thoát ly công năng, không quan tâm đến nhiệm vụ thiết kế, mà chủ yếu chỉ phô diễn hình khối bên ngoài một cách lệch lạc. Nhiều trường hợp thậm chí sao chép hình thức, bất kể công năng, quy mô và vị trí công trình. Hiện tượng này cũng đã thấy xuất hiện ở một số công trình thực tế do kiến trúc sư Việt Nam thiết kế.

Về mặt khách quan, việc phát huy cá tính thông qua con đường "Giải toả cấu trúc" thiếu kiểm soát vô hình chung đã đưa người thiết kế đi lạc rất xa khỏi những kiến thức căn bản của nghề nghiệp, giống như một người học vẽ tự ảo tưởng về giá trị của những 'tác phẩm" trừu tượng của mình, trong khi họ chưa có được căn bản về nguyên tắc hiện thực.

Nhiều người thiết kế bị lệ thuộc quá nhiều vào các phầm mềm CAD, xem CAD là mục tiêu, trong khi về bản chất đó chỉ là phương tiện hỗ trợ thiết kế. Xét dưới góc độ đào tạo, theo đánh giá của nhiều chuyên gia nước ngoài thì sinh viên kiến trúc Việt Nam hiện đang có thế mạnh về phác thảo trong quá trình tìm ý. Khả năng phác thảo là phương tiện quan trọng giúp sinh viên tôi luyện cách nhìn và xây dựng ý thức về tỷ lệ – những căn bản cần thiết của một người thiết kế. Nếu đánh mất các kỹ năng này, người kiến trúc sư tương lai phải bị lệ thuộc vào máy tính, và do đó sẽ chịu giới hạn về sáng tạo.

Nhiều người thiết kế bị lệ thuộc vào nhà cung cấp sản phẩm, giao phó nhiệm vụ tổ hợp, tạo hình và cả thiết lập công năng của kiến trúc sư cho các nhà sản xuất. Cần lưu ý rằng, tại các văn phòng thiết kế toàn cầu như SOM, HOK, KPF, chính kiến trúc sư mới là người nghiên cứu đề xuất giải pháp vỏ bao che, còn nhà sản xuất chỉ là đơn vị tư vấn kỹ thuật và thực hiện thi công.

Với các trang thiết bị MEP hiện đại, mà đặc biệt là hệ thống điều hòa nhiệt độ và thông gió nhân tạo, sự lạm dụng vào khả năng trang thiết bị nhiều khi đã khiến người thiết kế không quan tâm đúng mức đến các yếu tố khí hậu Việt Nam. Trong nhiều trường hợp, giải pháp thiết kế không phù hợp, không dự trù được khả năng

thông thoáng và chiếu sáng tự nhiên trong điều kiện khí hậu nhiệt đới nóng ẩm tại nước ta. Trong một số trường hợp khác, việc sử dụng các trang thiết bị không được dự trù trước trong quá trình thiết kế, dẫn đến hậu quả là nhiều công trình bị cơi nới, chắp vá khi lắp đặt thiết bị phát sinh, gây phản cảm về thẩm mỹ và ảnh hưởng đến môi trường.

Việc xuất hiện công trình cao tầng tại các đô thị lớn là một thách thức lớn cho nhu cầu lưu giữ ký ức đô thị và đặt ra các bài toán nan giải về giao thông và môi trường.

Nhiều dự án đầu tư nước ngoài, và gần đây có cả các dự án Việt Nam với nguồn vốn tư nhân, có xu hướng sử dụng thiết kế nước ngoài, hạn chế khả năng tham gia của kiến trúc sư Việt Nam. Hiện tượng này đặt ra thách thức lớn mang tính cạnh tranh, đòi hỏi các cơ sở đào tạo và các đơn vị thiết kế trong nước phải có kế hoạch nâng cao chất lượng thiết kế và chiến lược phát triển phù hợp.

B. QUAN ĐIỂM HỘI NHẬP VÀ MỘT SỐ ĐỊNH HƯỚNG ĐÀO TẠO KTS TẠI TRƯỜNG ĐH KIẾN TRÚC TP. HỒ CHÍ MINH

1. Tổng quan về đào tạo kiến trúc sư tại trường Đại học Kiến trúc TP. Hồ Chí Minh trong bối cảnh hội nhập

Tiếp nối truyền thống đào tạo kiến trúc sư của trường Kiến trúc Sài Gòn (giai đoạn từ năm 1951 - 1975), trường đại học Kiến trúc TP. Hồ Chí Minh được thành lập theo quyết định số 426/TTg ngày 27/10/1976 theo quyết định của Thủ tướng Chính phủ, đến nay đã được 40 năm.

Trong quá trình 65 năm đào tạo kiến trúc sư, trải qua nhiều thăng trầm và thay đổi, với vai trò là một trong các đơn vị chủ lực trong công tác đào tạo kiến trúc sư, trường đại học Kiến trúc TP.Hồ Chí Minh đã góp phần quan trọng trong việc thực hiện nhiệm vụ đào tạo nguồn nhân lực hoạt động trong lĩnh vực kiến trúc và quy hoạch cho khu vực phía Nam và các tỉnh miền Trung, Tây Nguyên. Với gần 10.000 sinh viên chuyên ngành kiến trúc ra trường, đội ngũ kiến trúc sư này đã và đang góp phần tích cực trong việc phục vụ sự nghiệp xây dựng và phát triển đất nước.

Tuy nhiên cần nhìn nhận rằng, lực lượng kiến trúc sư được đào tạo tại các trường đại học trong nước, trong đó có đại học Kiến trúc TP.Hồ Chí Minh, số lượng nhiều nhưng chất lượng không đồng đều. Một phần là do không có môi trường hành nghề phù hợp, các tổ chức tư vấn kiến trúc nhiều nhưng manh mún, nhỏ lẻ và hành nghề chủ yếu ở các đô thị lớn. Phần khác là do chất lượng đào tạo kiến trúc sư tại nhiều cơ sở đào tạo chưa theo kịp với xu thế hội nhập. Ở góc độ đào tạo kiến trúc sư tại trường đại học Kiến trúc TP.Hồ Chí Minh, có thể khái quát bởi một số nguyên nhân cơ bản sau:

Về chương trình đào tạo: dù đã có nhiều thay đổi với nhiều ưu điểm rõ nét về cấu trúc và nội dung so với chương trình trước đây, nhưng ở nhiều chuyên ngành vẫn còn thiếu ***những yêu cầu cần thiết về chuẩn đầu ra*** để đáp ứng mục tiêu và nhu cầu đào tạo chất lượng cao trong thời kỳ hội nhập khu vực và thế giới.

Về đội ngũ giảng viên: được đào tạo từ nhiều nguồn khác nhau trong nước và nước ngoài như Mỹ, Anh, Pháp, Đức, Bỉ, Hà Lan, Nga, Nhật Bản, Hàn Quốc, Singapore, Trung Quốc, v.v., kiến thức nhìn chung sâu và rộng ở nhiều lĩnh vực, tiếp cận được sự phát triển của thế giới. Tuy nhiên, sự trải nghiệm thực tế chưa nhiều, đây là hạn chế quan trọng đối với giảng viên giảng dạy các chuyên ngành đào tạo về thực hành.

Về phương pháp đào tạo: đã có nhiều đổi mới, người học được chú trọng đào tạo và phát triển với nhiều kỹ năng toàn diện hơn. Tuy nhiên, các hoạt động trao đổi giảng viên, sinh viên, tạo điều kiện giao lưu, học hỏi lẫn nhau thông qua các hội thảo, chương trình workshops, nghiên cứu, tham quan thực hành, .v.v.. chưa thực sự có điều kiện để đẩy mạnh. Việc tăng cường các hoạt động học thuật thông qua việc tổ chức hoặc tham gia các cuộc thi có tính chất quốc tế như ArchiCad BIM Competition, World Architecture Festival, FuturArc, Asian Contest of Architectural Rookie's Award... do nhiều rào cản về ngoại ngữ và thời gian nên chưa được đông đảo sinh viên tham gia.

Về vấn đề hội nhập quốc tế thông qua các chương trình hợp tác với các đối tác nước ngoài nhằm trao đổi về chương trình đào tạo, kinh nghiệm, công nghệ mới phục vụ mục tiêu phát triển khoa học công nghệ và đào tạo vẫn còn một số hạn chế nhất định. Trong những năm gần đây, một số chương trình tiên tiến được xây dựng theo chuẩn của khu vực và châu Âu, liên kết đào tạo với các trường đại học trên thế giới như Đại học Kỹ thuật Swinburne - Australia, Đại học Katholike Leuven – Vương Quốc Bỉ, Đại học Bắc Đan Mạch (UCN), Học viện Công nghệ châu Á (AIT) - Thái Lan, ... đã được triển khai hoặc chuẩn bị triển khai. Tuy nhiên, phạm vi hợp tác vẫn còn giới hạn ở một số chuyên ngành nhất định như Thiết kế đô thị, Quy hoạch vùng và đô thị**,** Quản lý đô thị, Thiết kế Công nghiệp, Thiết kế Nội ngoại thất, Công nghệ kiến trúc và Quản lý xây dựng v.v., chưa được mở rộng cho các chuyên ngành đào tạo kiến trúc sư khác của trường.

Về cơ sở vật chất phục vụ đào tạo: tuy đã được quan tâm đầu tư nhưng vẫn chưa thể đáp ứng được yêu cầu, nhất là những trang thiết bị phục vụ giảng dạy các môn học ứng dụng thực nghiệm, thực hành...

Nhiều năm trước đây, việc đẩy mạnh liên kết với doanh nghiệp trong hoạt động đào tạo vẫn còn nhiều hạn chế. Vì vậy, việc ứng dụng các tiến bộ khoa học kỹ thuật, tận dụng sự hỗ trợ từ phía doanh nghiệp về khai thác sử dụng cơ sở vật chất, phòng thí

nghiệm, nắm bắt các yêu cầu công việc thực tế sau khi ra trường,.. vẫn còn nhiều khó khăn và bất cập.

Sự hạn chế về năng lực ngoại ngữ, đặc biệt là khả năng sử dụng tiếng Anh chuyên ngành đã dẫn đến hạn chế về khả năng hội nhập trong hoạt động nghề nghiệp và đào tạo.

Nhìn nhận thực tế trong bối cảnh hội nhập, trường đại học Kiến trúc TP. Hồ Chí Minh đã và đang có nhiều sự chuyển mình, thay đổi trong cách nhìn và quan điểm đào tạo, thay đổi trong các chính sách đầu tư về cơ sở vật chất, đào tạo đội ngũ giảng viên, mở rộng quan hệ hợp tác,... Và điểm nhấn nổi bật nhất chính là sự thay đổi về chương trình đào tạo với những mục tiêu phù hợp hơn, ***hướng tới đạt chuẩn khu vực theo chuẩn giáo dục ASEAN.*** Kết quả của những sự thay đổi này tuy chưa có những tổng kết rõ ràng nhưng đã phản ánh những nhận định và hướng đi tích cực trong công tác đào tạo kiến trúc sư giai đoạn hội nhập hiện nay.

2. Quan điểm hội nhập

Việt Nam đang ngày càng phát triển theo xu thế hội nhập khu vực và quốc tế. Trong lĩnh vực thiết kế kiến trúc, xét trên cả hai phạm vi thực hành và đào tạo, thì việc tiếp thu vận dụng các yếu tố ngoại sinh để phát triển là xu thế tất yếu. Vấn đề đặt ra là, sự phát triển đó cần thiết phải dựa trên nền tảng các điều kiện đặc thù của Việt Nam, mà đặc biệt là yếu tố tự nhiên môi trường và các giá trị văn hóa.

Xu thế phát triển không cho phép những đối tượng đang tham gia vào quá trình đào tạo và hành nghề kiến trúc tại Việt Nam (giảng viên đại học, kiến trúc sư, sinh viên kiến trúc) thu mình vào các lối mòn quen thuộc, cả về tư duy không gian, tư duy công nghệ, phương pháp giảng dạy lẫn cung cách quản lý. Nhưng sự phát triển bền vững cũng đồng thời không chấp nhận cách tiếp cận cái mới theo kiểu lai căng, bản năng và cảm tính.

Vì vậy, tiếp thu và gạn lọc các tác nhân ảnh hưởng đến công tác đào tạo kiến trúc sư, chúng tôi nhìn nhận tổng thể và khách quan đến mọi nguồn lực, trong đó nhấn mạnh triết lý đào tạo ***nguồn nhân lực chất lượng cao, đạt tính cạnh tranh cao cho hiện tại và tương lai.***

3. Định hướng đào tạo kiến trúc sư tại trường ĐH Kiến trúc TP. Hồ Chí Minh

Nhận diện các thuận lợi và thách thức trong bối cảnh hội nhập và để có thể tham gia hội nhập một cách chủ động, trường đại học Kiến trúc TP. Hồ Chí Minh đang hướng tới mục tiêu xây dựng chương trình đào tạo đội ngũ kiến trúc sư mới, đáp ứng các nhu cầu của môi trường xây dựng hiện đại ở Việt Nam cũng như quốc tế, sự chuẩn bị cần thiết cho ngành xây dựng của Việt Nam trong giai đoạn hội nhập. Cụ thể hóa mục tiêu nêu trên, trường đại học Kiến trúc TP. Hồ Chí Minh đang định hướng xây

dựng các chương trình đào tạo nguồn nhân lực Kiến trúc sư với các chuẩn đầu ra như sau:

Về kiến thức

Có kiến thức nền tảng về khoa học tự nhiên, khoa học xã hội và nhân văn để tiếp thu vững vàng kiến thức giáo dục chuyên ngành và phát triển tư duy khoa học, phát triển các giá trị nhân văn trong thiết kế kiến trúc.

Có kiến thức vững vàng về lý thuyết chuyên ngành, lịch sử kiến trúc, các nguyên lý cơ bản trong thiết kế kiến trúc, nắm vững các vấn đề kỹ thuật công trình, thiết kế bền vững...

Có kiến thức mở rộng về quy hoạch, thiết kế đô thị, cảnh quan, nội thất, kết cấu, kỹ thuật công trình, môi trường, quản lý dự án,... các chuyên ngành có liên quan đến ngành kiến trúc.

Có năng lực tư duy nghiên cứu khoa học vững vàng.

Về kỹ năng

Kỹ năng cứng

Có khả năng vững vàng để sáng tác, lập hồ sơ và quản lý thiết kế các công trình kiến trúc dân dụng và công nghiệp trong nước và quốc tế (thông qua thực tập chuyên ngành ở các tổ chức tư vấn thiết kế, giám sát, thi công kiến trúc - xây dựng.)

Có khả năng dẫn dắt (leadership) và làm việc nhóm, điều phối, phối hợp các bộ môn kỹ thuật trong quá trình thiết kế.

Có khả năng tham gia tư vấn, lập, thẩm định và giám sát thực hiện dự án xây dựng các công trình dân dụng và công nghiệp.

Có khả năng thể hiện tốt đồ án thiết kế kiến trúc bằng bản vẽ và mô hình, sử dụng tốt các phần mềm hỗ trợ thiết kế kiến trúc.

Có khả năng vững vàng để tham gia nghiên cứu khoa học.

Kỹ năng mềm

Có khả năng độc lập nghiên cứu, sáng tạo và làm việc nhóm.

Có khả năng tìm kiếm và biết xử lý, ứng dụng các kiến thức khoa học công nghệ tiên tiến vào quá trình thiết kế kiến trúc.

Có năng lực trình bày các vấn đề chuyên môn một cách khoa học bằng hai ngôn ngữ tiếng Việt và tiếng Anh. Năng lực ngoại ngữ: Tiếng Anh đạt mức 600 điểm TOEIC hoặc các chứng chỉ khác tương đương. Sử dụng thành thạo tiếng Việt trong các vấn đề chuyên môn và xã hội.

Về thái độ

Thượng tôn pháp luật. Có đạo đức nghề nghiệp vững vàng.

Có trách nhiệm cao với cộng đồng và môi trường.

Có tinh thần học tập, nghiên cứu nâng cao trình độ sau đại học.

Về khả năng thích nghi với môi trường lảm việc

Xây dựng tác phong làm việc khoa học, tinh thần kỷ luật, hòa nhập nhanh chóng vào các môi trường làm việc khác nhau.

Có năng lực tự học để hoàn thiện, bổ sung, nâng cao trình độ chuyên môn nghiệp vụ.

Có năng lực tự hoàn thiện các kỹ năng nghề nghiệp, kỹ năng mềm, nâng cao năng lực cạnh tranh trong quá trình hành nghề trong nước và quốc tế.

Với những định hướng và mục tiêu nêu trên, những sự chuẩn bị về nội dung chương trình đào tạo, so sánh với các chương trình đào tạo kiến trúc sư ở các nước tiên tiến, đối chiếu với các chuẩn đào tạo của khu vực, tiếp nhận các ý kiến phản biện của các chuyên gia và xã hội, đầu tư nâng cao chất lượng đội ngũ giảng viên, những đầu tư về cơ sở vật chất trang thiết bị phục vụ đào tạo,... đã và đang là những nhiệm vụ trọng tâm của trường đại học Kiến trúc TP. Hồ Chí Minh trong giai đoạn hiện nay.

Thuận lợi và thách thức trong bối cảnh hội nhập hoàn toàn không phải là rào cản cho sự phát triển, mà chính là động lực thúc đẩy những đối tượng đang tham gia vào quá trình đào tạo và hành nghề kiến trúc tại Việt Nam tự tìm hiểu, khám phá và sáng tạo, là cơ hội cho kiến trúc Việt Nam vươn ra tầm quốc tế. Tuy nhiên, để hiện thực hóa những mục tiêu được đề ra trong quá trình hội nhập, chúng tôi rất cần nhận được sự quan tâm hỗ trợ từ các cấp lãnh đạo, Hội ngành nghề, sự hợp tác từ các trường đại học, các chuyên gia đầu ngành và sự liên kết hỗ trợ từ các doanh nghiệp... trong và ngoài nước..., chúng tôi xác định, đó là yếu tố quan trọng giúp Đại học Kiến trúc TP. Hồ Chí Minh cũng như các đơn vị đào tạo kiến trúc sư tại Việt Nam có đủ sức hòa nhập và cạnh tranh trong bối cảnh hội nhập hiện nay.

ĐÀO TẠO KIẾN TRÚC SƯ TẠI CÁC CƠ SỞ ĐỊA PHƯƠNG TRONG XU HƯỚNG TOÀN CẦU HÓA

TS.KTS. TRỊNH HỒNG VIỆT
Trường ĐH Xây dựng miền Trung

Xu hướng toàn cầu hóa mang tính tất yếu cho mọi lĩnh vực, đối với thực tiễn phát triển kiến trúc - quy hoạch càng thấy rõ hơn. Vì vậy việc bàn luận về toàn cầu hóa và đào tạo KTS là rất phù hợp vào thời điểm hiện nay.

Thực tiễn đô thị hóa ở nước ta thời gian qua là bước đầu hội nhập toàn cầu. Quy hoạch và Kiến trúc luôn phải giải quyết hai vấn đề lớn là tiếp nhận công nghệ hiện đại của thế giới và phát huy nội lực truyền thống bản địa, theo các tiêu chuẩn phát triển bền vững.

Hoạt động kiến trúc ở nước ta hiện nay có những cơ hội và những thách thức lớn, đòi hỏi phải đổi mới trong đào tạo kiến trúc sư, nhằm tạo nên đội ngũ nhân lực có thể hoạt động được trong môi trường cạnh tranh và hợp tác quốc tế. Kiến trúc sư mới ra trường cần làm được những loại công việc mới phát sinh trong quá trình hội nhập, ví dụ như chuyển giao công nghệ và hồ sơ thiết kế ngoại nhập, làm thầu phụ trong công tác tư vấn đầu tư, làm việc cho các công ty nước ngoài tại Việt Nam, v..v.

Kinh nghiệm thực tế trong thời gian qua nhiều sinh viên kiến trúc ra trường đã chủ động hội nhập, tự đào tạo bổ sung, tự tìm hiểu môi trường và phong cách làm việc mới, bước đầu đã có những dấu hiệu khả quan. Cá biệt một số nhóm KTS sau một thời gian làm việc cho các công ty tư vấn thiết kế ngoại quốc đã có thể lập riêng được văn phòng thiết kế, tham gia tốt trong thị trường tư vấn cả trong và ngoài nước.

Đào tạo KTS theo kiểu truyền thống, chịu ảnh hưởng của nền kinh tế bao cấp trước kia thường tạo ra các thế hệ KTS công chức, với các kiến thức và kỹ năng thiên về kinh điển, kém chủ động và linh hoạt, khó hội nhập với kinh tế thị trường và hội nhập toàn cầu.

Đây là một nguyên nhân được nhiều ý kiến đồng thuận, nhưng trong hành động ở các trường đào tạo KTS vẫn còn chưa thấy rõ sự đổi mới, hoặc thay đổi nhưng vẫn chưa hiệu quả, vì vậy nên chăng có những mạnh dạn đề xuất và thử nghiệm để hướng tới một kiểu đào tạo mở hơn, linh hoạt hơn và gần với thực tiễn đời sống nghề nghiệp hơn?

Một trong những ví dụ về "tính bảo thủ" của đào tạo KTS là thời gian đào tạo luôn có xu hướng kéo dài (trên 5 năm) và tăng khối lượng kiến thức, với các lý do

Kiến trúc là ngành đặc thù, cơ sở KHKT ảnh hưởng tới quy hoạch - kiến trúc ngày càng phát triển.

Nhưng trên thực tế xã hội hiện nay đã có nhiều thay đổi. Ví dụ như trong ngành Y hiện đang thí điểm rút ngắn thời gian đào tạo đại học xuống dưới 5 năm, tiếp sau trình độ đại học là trình độ chuyên khoa cấp II và đạo tạo Thạc sỹ, Tiến sỹ Y khoa, hoặc đối với các ngành văn hóa - nghệ thuật chia ra nhiều giai đoạn đào tạo, trong đó việc phát hiện và bồi dưỡng năng khiếu bắt đầu từ các cấp dưới đại học và sau đại học vẫn còn tiếp tục nâng cấp đào tạo. Trong xu hướng xã hội học tập và kinh tế tri thức hiện nay, việc chia giai đoạn theo các cấp độ đào tạo là rất nên áp dụng cho việc đào tạo KTS. Cụ thể đã có những đề xuất về đào tạo KTS thực hành từ 3,5 đến 4 năm, KTS chuyên sâu 5 năm và các bước nâng cấp sau đại học, ví dụ trình độ Thạc sỹ Kiến trúc hiện có trường 1,5 năm và có trường là 2 năm, v..v. Hiện trong các cơ sở đào tạo KTS chỉ có ngành Kiến trúc tại trường Đại học Kinh doanh và Công nghệ Hà Nội có thời gian đào tạo bậc đại học là 4,5 năm còn lại đều là 5 năm. Thời lượng 5 năm với trình độ đào tạo cử nhân (Bachelor) là quá dài và với trình độ Thạc sỹ (Master) là chưa đủ so với thông lệ quốc tế, vậy đối với việc đào tạo KTS cần có một thời lượng thế nào mới là phù hợp?

Mức độ và tính chất chuyên ngành cũng là một vấn đề ảnh hưởng đến đào tạo KTS, cả về thời gian cũng như về nội dung chương trình. Hiện nay ở nước ta có hai dạng chính là đào tạo KTS tổng hợp (cả Quy hoạch - Kiến trúc công trình) và tách riêng làm hai loại KTS quy hoạch và KTS công trình. Trong khi đó trên thế giới xu hướng phổ biến trong đào tạo KTS là dựa trên nền kiến thức chung trong những năm đầu (thường là 3 hoặc 3,5 năm) từ đó tách ra làm nhiều chuyên ngành sâu đa dạng và linh hoạt theo yêu cầu của từng thời kỳ và từng địa phương. Ví dụ, ngoài ngành Kiến trúc công trình còn có Kiến trúc cảnh quan (phong cảnh), Lịch sử kiến trúc, Bảo tồn phục chế di sản kiến trúc, Kiến trúc Nội thất, Kiến trúc công nghiệp, Kiến trúc vỏ tàu, v..v. Qua đó thấy rằng cách phân ngành Quy hoạch và Kiến trúc công trình như ở ta là cứng nhắc và nay đã lạc hậu rồi. Nên theo xu hướng chung của thế giới thì sẽ tránh được nghịch lý tồn tại trong các trường là: điểm thi đầu vào ngành Kiến trúc quy hoạch thường thấp hơn đầu vào ngành Kiến trúc công trình, trong khi yêu cầu đào tạo của ngành Quy hoạch cần có nhiều kiến thức tổng hợp hơn. Việc tách rời các khoa Quy hoạch và Kiến trúc tạo nên hiện tượng thực tế là: các lĩnh vực giữa Quy hoạch và Kiến trúc công trình thường không được chú ý chăm sóc đầy đủ như: Thiết kế đô thị, Cảnh quan kiến trúc, v..v.

Hiện nay ở Việt Nam có nhiều cơ sở đào tạo Kiến trúc sư, ngoài các trung tâm lớn là Hà Nội và thành phố Hồ Chí Minh thì phần lớn là các cơ sở đào tạo địa phương, với dạng đào tạo KTS tổng hợp. Vì vậy rất cần có liên kết đào tạo giữa các trường; những phần cơ bản trông mong vào các trụ cột ở hai thành phố lớn, tạo nên các chương trình khung và hệ thống kiến thức cơ sở. Các trường địa phương căn cứ vào

đặc thù của mình xây dựng các lĩnh vực chuyên sâu, hợp tác và hỗ trợ với các trường khác để đạt được mục đích là sản phẩm đào tạo của mình vừa đảm bảo được các kiến thức cơ bản vừa có khả năng đáp ứng những nhu cầu đặc trưng của địa phương mình.

Kiến nghị

1. Đẩy mạnh hoạt động chuyên môn đào tạo của CLB các trường đại học đào tạo KTS, lấy hướng hội nhập chung là cứu cánh (mục tiêu). Trước mắt là hội nhập chung trong nước, đạt được các tiêu chí chung như thiết lập chương trình khung về đào tạo kiến trúc sư thực hành.

2. Triển khai dự án chương trình đào tạo KTS bao gồm hệ thống cơ bản và hệ thống chuyên sâu.

3. Liên thông các giai đoạn và các cấp độ đào tạo KTS phù hợp với xã hội học tập KTS Thực hành - KTS Chuyên ngành - KTS Nghiên cứu (Cử nhân) (Thạc sỹ) (Tiến sỹ)

4. Nguyện vọng và khả năng của trường Đại học Xây dựng Miền Trung về đào tạo KTS. Đặc điểm là trường đại học mới thành lập từ năm 2011, đến nay đang chuẩn bị đón lứa sinh viên đầu tiên tốt nghiệp ra trường trong đó có 60 sinh viên ngành kiến trúc. Tiền thân là trường trung cấp Xây dựng và trường Cao đẳng xây dựng nên đa số sinh viên học ngành kỹ thuật công trình xây dựng. Số lượng sinh viên hàng năm kể từ năm 2012 có đến 8 lớp kỹ sư xây dựng và chỉ có 1 lớp kiến trúc sư. Mặc dầu các ngành học là đa dạng trong các hoạt động xây dựng: từ Kỹ thuật hạ tầng cho đến Xây dựng công trình dân dụng, Xây dựng cầu đường, Kinh tế xây dựng và kiến trúc, tuy nhiên khoa Kiến trúc hiện nay chỉ đào tạo KTS theo hệ tổng hợp cả Kiến trúc và Quy hoạch, trong đó chú trọng đến hệ thống đồ án kiến trúc công trình và những chuyên đề mang tính đặc trưng của địa phương.

Qua 5 năm tuyển sinh đầu vào ngành kiến trúc, số lượng sinh viên ngày một ít đi vì nhiều lý do nhưng nhìn chung qua các khảo sát về phía người học thì họ đánh giá chương trình mà khoa đang áp dụng (5 năm với hệ thống 10 đồ án kiến trúc, 02 đồ án Quy hoạch và 02 đồ án nội thất) là tương đối khó so với mặt bằng chung của các sinh viên chủ yếu là người ở địa phương (các huyện nông thôn, miền núi, v..v). Một lý do khác là thị trường việc làm ngành kiến trúc của Phú Yên cũng như các tỉnh lân cận như Bình Định và Khánh Hòa còn khá ít, các công ty tư vấn địa phương phải cạnh tranh nhiều với các tư vấn đến từ các thành phố lớn trong khi đó việc làm ở các đơn vị quản lý cũng đòi hỏi cần nhiều kinh nghiệm thực tiễn. Vì vậy nhà trường rất mong muốn được các chuyên gia và các trường bạn có kinh nghiệm về đào tạo KTS tham gia trong việc hoạch định và điều chỉnh chương trình đào tạo cho phù hợp với điều kiện địa phương.

Các địa phương thuộc Nam Trung bộ và những nơi có điều kiện tương tự đều là những nơi có những vấn đề khoa học cấp thiết cần đội ngũ nghiên cứu và thực thi như

các vấn đề Quy hoạch - Kiến trúc ven biển, Bảo tồn và phát huy giá trị di sản kiến trúc, Tái định cư nông thôn miền núi, v..v. Những khả năng về hướng nghiên cứu mà trường Đại học Xây dựng Miền Trung có thể khai thác và kết hợp với các trường trong câu lạc bộ các trường đào tạo KTS tham gia là:

+ Quy hoạch - kiến trúc các làng ngư dân, đô thị ven biển

+ Quy hoạch - kiến trúc các điểm dân cư các dân tộc Tây Nguyên

+ Quy hoạch - kiến trúc các đặc khu kinh tế Miền Trung

+ Bảo tồn và phát triển văn hóa các dân tộc Chăm, Êđê, Bana, v..v.

+ Dự kiến mở các chuyên ngành đào tạo mới phục vụ nhu cầu phát triển của địa phương như: Thiết kế nội thất, Thiết kế cảnh quan, Bảo tồn di sản, v..v.

Lời kết

Trước khi hội nhập toàn cầu, cần hội nhập liên kết các cơ sở (trường) đào tạo KTS theo đặc thù, khả năng và nguyện vọng chung. Hội nhập toàn cầu không chỉ là bắt SV Kiến trúc dùng ngoại ngữ thật giỏi, mà phải là học cách đào tạo KTS mới nhất của thế giới, trang bị cho sinh viên kỹ năng giao tiếp quốc tế; sử dụng những ứng dụng hiện đại, công nghệ thông tin, hiểu pháp luật và tiêu chuẩn, quy phạm quốc tế, cạnh tranh bình đẳng với đồng nghiệp trên thế giới.

TIỀM NĂNG & THẾ MẠNH VỀ ĐÀO TẠO KIẾN TRÚC SƯ GẮN LIỀN VỚI DI SẢN KIẾN TRÚC HUẾ

TS.KTS. TRẦN ĐÌNH HIẾU
ThS. KTS NGUYỄN QUỐC THẮNG
Trường ĐH Khoa học Huế

1. Khái quát về quá trình hình thành và phát triển khoa Kiến trúc Huế

1.1 Quá trình đào tạo KTS và phát triển khoa

Năm 1995 trường Đại học Kiến trúc Hà Nội liên kết với trường Đại học Khoa học - Đại học Huế đào tạo KTS tại Huế. Bắt đầu từ năm 2001 đến nay, khoa đã và đang đào tạo 15 khoá kiến trúc sư, với tổng số lượng KTS đã tốt nghiệp ra trường gần tròn con số 1000 và khoảng trên 650 sinh viên đang học tại trường.

Từ năm 2009, khoa tiếp tục liên kết với trường Đại học Kiến trúc Hà Nội tuyển sinh 3 khóa đào tạo bậc cao học với 3 chuyên ngành khác nhau, cụ thể như: Cao học Kiến trúc công trình; Cao học Quy hoạch đô thị và Cao học Quản lý đô thị. Hiện nay, khoa đã bắt đầu đạo tạo bậc cao học Kiến trúc tại Huế.

1.2 Hệ thống chuyên môn và đội ngũ

- Các bộ môn chuyên môn:

Bộ môn Kiến trúc Cơ sở

Bộ môn Kiến trúc và kỹ thuật

Bộ môn Bảo tồn, cảnh quan và Quy hoạch

- Đội ngũ hiện có: 20 KTS, 2 Kỹ sư xây dựng, 1 họa sĩ, 1 cử nhân, trong đó có 07 TS, 01 NCS, 14 Th.S.

2. Về cải tiến chương trình đào tạo theo xu thế đào tạo gắn với thực tiễn và liên kết đào tạo trong và ngoài nước

2.1 Cải tiến chương trình đào tạo

Từ năm 2009 áp dụng học chế tín chỉ, gồm 156 tín chỉ.

Năm 2009 lần đầu tiên khoa thực hiện giảng dạy theo học chế tín chỉ theo yêu cầu chung của Đại học Huế, đánh dấu bước ngoặt, bước tiến lớn về hội nhập theo xu hướng đào tạo của thế giới. Các môn học được cân nhắc để đưa vào diện "bắt buộc" hay "tự chọn", các giáo viên đứng trước thách thức mới đòi hỏi phải tự trau dồi bản

thân nhiều hơn bởi sinh viên có quyền chọn học môn này thay môn kia, nhóm giáo viên này hay giáo viên kia. Học chế tín chỉ cũng giúp cho việc thực hiện trao đổi sinh viên quốc tế bậc đại học, cao học giữa các trường có Biên bản hợp tác với khoa Kiến trúc và trường ĐH Khoa học diễn ra thuận tiện hơn.

Hình 1: Sinh viên trường kiến trúc quốc gia Grenoble, Pháp, đã học các tín chỉ tại khoa Kiến trúc năm 2014

Đến năm 2012, sau khi rút kinh nghiệm đào tạo khóa K32, khóa đầu tiên áp dụng học chế tín chỉ, khoa đã có điều chỉnh thay đổi khung chương trình đào tạo, theo đó, cân đối lại số tín chỉ trên một học kỳ, cân đối giữa số tín chỉ lý thuyết và tín chỉ đồ án trong toàn khóa học, thêm vào đồ án Nội thất, ngoại thất, đồ án Thiết kế đô thị, đồ án Thiết kế nhà công cộng quy mô trung bình (1), thống nhất tổng số tín chỉ của đào tạo 5 năm là 150 tín chỉ theo quy định của Bộ Giáo dục và đào tạo, và nhanh chóng áp dụng các điều chỉnh một cách phù hợp ngay cho khóa K33.

Năm 2016, theo chỉ đạo của Nhà trường, khoa tiếp tục cập nhật lại chương trình khung, trong đó học phần ngoại ngữ không tính vào tổng số tín chỉ tích lũy; chỉnh sửa và cập nhật toàn bộ đề cương chi tiết, thêm nội dung về Môi trường bằng cách tích hợp với một học phần đã có, tiếp tục điều chỉnh số tín chỉ của một số học phần lý thuyết và đồ án, thêm các đồ án thiết kế nhanh, thêm các học phần về kỹ năng thuyết trình, làm việc nhóm, phương pháp nghiên cứu và trình bày luận văn, nhằm đem lại hiệu quả tốt nhất về đào tạo.

Ngoài ra, khoa thường xuyên cập nhật và hoàn thiện quy trình chấm các đồ án, đồ án tốt nghiệp phù hợp với đặc thù của ngành học và cơ chế chấm điểm của Nhà trường. Theo đó, điều kiện làm Đồ án tốt nghiệp: Học phần tiên quyết: Thực tập cuối khóa, nợ không quá 10 tín chỉ, không nợ học phần đồ án.

Bảng 1: Phân bố chương trình kung ngành Kiến trúc-đại học khoa học Huế

KHỐI KIẾN THỨC	KIẾN THỨC BẮT BUỘC	KIẾN THỨC TỰ CHỌN	TỔNG
KIẾN THỨC GIÁO DỤC ĐẠI CƯƠNG	**32**	**4**	**36**
KIẾN THỨC GIÁO DỤC CHUYÊN NGHIỆP	**87**	**12**	**97**
Kiến thức cơ sở của khối ngành	18	4	
Kiến thức cơ sở của ngành	28	5	
Kiến thức chuyên ngành	38	3	
Kiến thức bổ trợ	3		
THỰC TẬP, KIẾN TẬP	**5**		**5**
ĐỒ ÁN TỐT NGHIỆP	**9**		**9**
Tổng cộng			**150**

Cập nhật, cải tiến học phần đồ án theo phương châm đào tạo ứng dụng, thực tiễn cao, điều tiết thời lượng giảng dạy, phong phú thể loại đồ án, trình độ tiếp cận từ thấp đến cao. Có 12 đồ án, 2 Thiết kế nhanh và 1 Đồ án tốt nghiệp.

Bảng 2: So sánh số lượng và nội dung các học phần đồ án qua các đợt điều chỉnh

Niên chế (trước 2008)	**Tín chỉ (2009)**	**Tín chỉ (2012)**	**Tín chỉ (2016)**	**Thể loại công trình**
Đồ án K1: Các kiến trúc nhỏ	Đồ án kiến trúc nhà CC quy mô nhỏ	Đồ án kiến trúc nhà CC quy mô nhỏ	Đồ án kiến trúc nhà CC quy mô nhỏ	Quán hoa, quán sách, lưu niệm, chòi nghỉ,…
Đồ án K2: Nhà ở nhỏ	Đồ án Kiến trúc nhà ở quy mô nhỏ	Đồ án Kiến trúc nhà ở quy mô nhỏ	Đồ án Kiến trúc nhà ở quy mô nhỏ	Biệt thự, lô phố, ghép hộ
Thiết kế nhanh T1: Các công trình nhỏ	0	0	0	Trạm chờ ô tô Trạm xăng
Đồ án K3: CTCC quy mô nhỏ	0	0	0	Nhà trẻ, mẫu giáo Trưởng tiểu học
Đồ án K4:	0	0	0	Nhà trẻ, mẫu

CTCC quy mô trung bình				giáo Trưởng tiểu học
0		Đồ án Kiến trúc nhà công cộng quy mô trung bình 1	Đồ án Kiến trúc nhà công cộng quy mô trung bình 1	Nhà trẻ, mẫu giáo Trưởng tiểu học, Nhà trẻ, mẫu giáo Trưởng tiểu học
Thiết kế nhanh T2: công trình dịch vụ công cộng nông thôn	0	0	Thiết kế nhanh T2:	Trạm xá
Đồ án K5: Nhà ở quy mô trung bình	0	0	0	Chung cư, Ký túc xá
Đồ án Quy hoạch 1: Thiết kế quy hoạch chi tiết	0	Đồ án Thiết kế đô thị	Đồ án Thiết kế đô thị	Khu trung tâm
Thiết kế nhanh T3:Công trình tưởng niệm	0	0	Thiết kế nhanh T1	Đài tưởng niệm, biểu tượng
Đồ án K6: Công trình sản xuất quy mô vừa	0	0	0	Nhà máy lắp ráp điện tử Xí nghiệp may mặc
Đồ án K7: Công trình văn hóa quy mô trung bình	Đồ án Kiến trúc nhà công cộng quy mô trung bình	Đồ án Kiến trúc nhà công cộng quy mô trung bình 2 *-Thiết kế nhanh*	Đồ án Kiến trúc nhà công cộng quy mô trung bình 2	Câu lạc bộ, rạp chiếu phim, bảo tàng thư viện
Thiết kế nhanh T4: Cải tạo phục chế công trình quy	0	0	0	Cải tạo nhà ở nông thôn/nhà phố

mô vừa				
Đồ án K8: Công trình nhà ở gia đình cao tầng	Đồ án Kiến trúc nhà ở cao tầng và khách sạn	Đồ án Kiến trúc nhà ở cao tầng và khách sạn *-Thiết kế nhanh*	Đồ án Kiến trúc nhà ở cao tầng và khách sạn *-Thiết kế nhanh*	Chung cư cao tầng, khách sạn
Đồ án Nội thất	0	Tự chọn: -Đồ án Nội thất	Đồ án Nội, Ngoại thất	-Nội thât căn hộ, quán café, nhà hàng…
Đồ án Ngoại thất	0	-Đồ án Ngoại thất		-Sân vườn tiểu cảnh
Đồ án K9: Công trình sản xuất quy mô lớn	0	0	0	Nhà máy lắp ráp ô tô, nhà máy cơ khí
0	Đồ án Kiến trúc nhà công nghiệp	Đồ án Kiến trúc nhà công nghiệp	Đồ án Kiến trúc nhà công nghiệp	Nhà máy lắp ráp điện tử Xí nghiệp may mặc, Nhà máy lắp ráp ô tô, nhà máy cơ khí
Thiết kế nhanh T5: Công trình kết hợp trong ngoài nhà	0	0	0	Công trình biểu diễn ngoài trời quy mô nhỏ
Đồ án K10: Công trình không gian lớn	0	0	0	Nhà thi đấu, bể bơi có mái
Đồ án Quy hoạch 2: Thiết kế quy hoạch chi tiết tổng thể	Đồ án Qui hoạch	Đồ án Qui hoạch đô thị	Đồ án Qui hoạch đô thị	Đô thị loại 2
Thiết kế nhanh T5:	0	0	0	Làng du lịch

Công trình đa chức năng				
Đồ án K11: Nhà hát- cung văn hóa	0	0	0	Nhà hát kịch, cung văn hóa
0	Đồ án KT nhà công cộng không gian lớn có khán giả	Đồ án KT nhà công cộng không gian lớn có khán giả	Đồ án KT nhà công cộng không gian lớn có khán giả	Nhà thi đấu, bể bơi có mái Nhà hát kịch, cung văn hóa
0	0	Tự chọn: - Đồ án Bảo tồn kiến trúc	Tự chọn: - Đồ án Bảo tồn kiến trúc	Bảo tồn nhà cổ/phố cổ…
		-Đồ án kiến trúc cảnh quan	-Đồ án kiến trúc cảnh quan	-Cảnh quan công viên, khu du lịch…
Đồ án K12: Công trình tổ hợp đa chức năng	Đồ án kiến trúc công trình tổ hợp đa chức năng	Đồ án kiến trúc công trình tổ hợp đa chức năng	Đồ án kiến trúc công trình tổ hợp đa chức năng	-TT thương mại, -TT hành chính tổng hợp
Đồ án tốt nghiệp	Đồ án tốt nghiệp	Đồ án tốt nghiệp	Đồ án tốt nghiệp	Nhiều thể loại
Ưu: -Giúp sv rèn luyện kỹ năng thiết kế từ thấp đến cao -Thiết kế nhanh: rèn luyện kỹ năng vẽ tay và tư duy tìm ý nhanh **Nhược:** -Đồ án K5 và K8 trùng lặp nội dung -Chưa có Đồ án về Bảo tồn	**Ưu:** -Hạn chế trùng lặp nội dung đồ án -Phát huy thế mạnh đào tạo về Bảo tồn và Cảnh quan **Nhược:** - 2 Đồ án liên tiếp quá chênh lệch về quy mô -Thiếu hụt kiến thức về Đồ án Nội, ngoại thất -Kỹ năng vẽ tay và tư duy tìm ý nhanh của sv kém do	**Ưu:** -Giúp sv rèn luyện kỹ năng thiết kế từ thấp đến cao -Phát huy thế mạnh đào tạo về Bảo tồn và Cảnh quan **Nhược:** -Qui mô của Đồ án công nghiệp thực chất là gộp K6 và K9 -Đã đưa vào thiết kế nhanh nhưng nằm	Cải thiện các nhược điểm, phát huy các ưu thế về giảng dạy đồ án	Tiếp tục cập nhật và hoàn thiện nhiệm vụ thiết kế đồ án.

và Cảnh quan	không có môn thiết kế nhanh và số lượng đồ án ít -Qui mô của Đồ án công nghiệp thực chất là gộp K6 và K9	trong tiến độ của đồ án mà không đứng độc lập thành 1 môn sẽ không kích thích sự thi đua của sv		

Hình 2: Giờ chấm đồ án tổ hợp đa chức năng và đồ án Quy hoạch đô thị

Các giải thưởng

- Giải Loa Thành: giải Hội đồng các năm 2012, 2013, 2014, 2015, giải khuyến khích năm 2011, giải nhì năm 2007, 2008 giải nhất năm 2006.

Hình 3: Các đồ án đạt giải cao giải Loa Thành

- Giải ý tưởng độc đáo, ý tưởng thực tế, kiến trúc xanh, đồ án Bảo tồn đối với các đồ án tốt nghiệp xuất sắc hàng năm.

2.2. Đào tạo gắn với tiềm năng của địa phương

Miền trung nói chung và Thừa Thiên Huế nói riêng, là khu vực có tiềm năng lớn về xây dựng, phát triển đô thị, bảo tồn di sản kiến trúc, cảnh quan đô thị và phục vụ nhu cầu phát triển kinh tế du lịch, văn hóa, giáo dục. Đào tạo Kiến trúc sư tại địa phương, nhằm phục vụ cho nhu cầu nói trên tại khu vực là yêu cầu thiết yếu của quá trình đô thị hóa các tỉnh miền Trung, đáp ứng chiến lược phát triển nguồn nhân lực trình độ cao của tỉnh nhà và các địa phương lân cận.

Bên cạnh đó, khoa Kiến trúc trường Đại học Khoa học Huế có lợi thế nằm trên vùng đất di sản, bên cạnh di sản kiến trúc triều Nguyễn được UNESCO công nhận là di sản thế giới từ năm 1993, ở Huế còn chứa đựng số lượng lớn kiến trúc Pháp thuộc địa, kiến trúc cảnh quan thiên nhiên, đô thị, và cũng có nhiều tồn tại, đòi hỏi của nền kiến trúc mới, hiện đại. Sinh viên kiến trúc Huế được học về kiến trúc vô cùng trực quan và sinh động với những minh chứng cụ thể cho từng bài học cơ bản về phương pháp sáng tác kiến trúc, phương pháp thể hiện kiến trúc, vẽ ghi, diễn họa, đến từng nguyên lý thiết kế, từng lý thuyết đồ án cụ thể. Hơn nữa, rất hiều dự án, tổ chức trong và ngoài nước đến Huế để tìm hiểu, nghiên cứu về di sản kiến trúc Huế dưới nhiều góc độ, tiếp cận khác nhau là cơ hội tốt để thầy và trò khoa Kiến trúc được giao lưu, học hỏi, nghiên cứu và hiểu biết sâu sắc hơn về di sản Huế, và xa hơn, được học hỏi những kinh nghiệm, tinh hoa từ các đoàn bạn, thiết lập mối quan hệ hợp tác, đối tác lâu dài, thiết thực trong công tác đào tạo, trao đổi sinh viên, nghiên cứu sinh, và nghiên cứu khoa học. Có những dự án hợp tác định kỳ, hằng năm, lâu năm như với ĐH Waseda - Nhật Bản, khoa Kiến trúc ĐH Chiang-mai - Thái Lan, ĐH Bách Khoa Marche - Ý, hay gần nhất là ĐH Nam Úc. Khoa Kiến trúc trường ĐH Khoa học Huế trở thành địa chỉ duy nhất và đáng tin cậy cho các kết nối mang tính nghiên cứu và đào tạo về kiến trúc gắn liền với bảo tồn di sản ở miền Trung.

Hình 4: Sinh viên tham gia khảo sát và thuyết trình

Hình 5: Sinh viên khoa Kiến trúc tham gia hội thảo quốc tế năm 2014

2.3. Đào tạo gắn với hợp tác trong và ngoài nước

Sau 20 năm đào tạo và thành lập, với đội ngũ giáo viên trẻ, nhiệt huyết, không ngừng tự trau dồi nâng cao trình độ chuyên môn, đến nay, khoa đã có 07 TS và 01 NCS được đào tạo ở nước ngoài với các đề tài nghiên cứu về bảo tồn, cảnh quan, nhà ở thích ứng với biến đổi khí hậu, …, gắn liền với di sản kiến trúc Huế và khu vực miền Trung. Bên cạnh việc cải tiến, cập nhật chương trình và nội dung đào tạo, thầy cô giáo khoa Kiến trúc trường ĐH Khoa học Huế còn tích cực tham gia các đề tài nghiên cứu như Nghị định thư, Dự án quốc tế, Hội thảo quốc tế, các cuộc thi thiết kế, tạo phong trào thi đua sôi nổi trong cán bộ và sinh viên khoa Kiến trúc nói riêng và trường Đại học Khoa học nói chung.

Ngoài chức năng đào tạo, khoa Kiến trúc còn tổ chức nghiên cứu khoa học và công nghệ về lĩnh vực kiến trúc, góp phần vào việc thiết kế công trình kiến trúc, thiết kế qui hoạch và bảo tồn các di sản kiến trúc ở khu vực Miền trung và Tây nguyên.

- Một số định hướng nghiên cứu khoa học của khoa Kiến trúc

✓ Đánh giá và đề xuất giải pháp về bảo tồn khu Thành Nội Huế

✓ Bảo tồn nhà truyền thống Huế

✓ Nghiên cứu các giải pháp để trùng tu các công trình kiến trúc cổ

✓ Ứng dụng tin học trong nghiên cứu và thiết kế kiến trúc

✓ Quy hoạch đô thị và thiết kế kiến trúc cảnh quan tại khu vực thành phố Huế

- Trong đó có 02 đề tài Nghị định thư, 05 đề tài cấp Đại học Huế (tương đương cấp Bộ), trên 20 đề tài cấp trường của cán bộ và 40 đề tài cấp trường của sinh viên.

- Hợp tác với các trường đại học, viện nghiên cứu và các tổ chức quốc tế như: Đại học Kiến trúc Lille – Pháp, Đại học Cảnh quan Versaille – Pháp, khoa Kiến trúc - trường Đại học Lund - Thuỵ Điển, Đại học Kyoto - Nhật Bản, Đại học Showa - Nhật Bản, Đại học Osaka - Nhật Bản, Đại học Waseda - Nhật Bản, Học viện Kyoto - Nhật Bản, Đại học Hanover - Đức, Đại học Chiang Mai – Thái Lan, khoa Kiến trúc - Đại học quốc gia Lào, Đại học Bách khoa Marche – Italia, trường Kiến trúc Quốc gia Grenoble (ENSAG) - Cộng hòa Pháp, Đại học Nam Úc.

Bảng 3: Các dự án và Nghị định thư đã tham gia

Năm	Tên dự án	Đối tác
1998-2003	Nghiên cứu khảo sát đánh giá và bảo tồn phố cổ Bao Vinh	Đại học Lille, Pháp
1999-2000	Nghiên cứu khảo sát đánh giá quỹ nhà ở truyền thống trên địa bàn TT Huế	Đại học Showa, Nhật Bản
2010	nghiên cứu hợp tác với các nước tiểu vùng sông Mê Kong (GMS) nhằm đánh giá và đưa ra các giải pháp khơi dậy các tiềm năng khu vực dưới góc nhìn kiến trúc	ĐH Chiang Mai, Thái Lan
2008-2010	Nghiên cứu ảnh hưởng đô thị hóa đến môi trường sống tại các khu phố lịch sử tại Huế và Hà Nội, Việt Nam	Đại học Kiến trúc Hà Nội và Đại học Kyoto, Nhật Bản.
2009-2012	Dự án đô thị, phục hồi cảnh quan và tham gia hoạt động nghiên cứu nhằm bảo vệ những rủi ro về địa chất thủy văn và thiên tai của khu vực Võ Thánh, TP Huế và quần thể đền thờ Chăm-pa ở Nam miền Trung, Việt Nam	ĐH Bách Khoa Marche, Ý
2010-2011	Nghị định thư: Nghiên cứu, xây dựng cứ liệu khoa học phục vụ trùng tu, phục hồi và tôn tạo cụm di tích Văn Thánh, Võ Thánh trên cơ sở ứng dụng công nghệ thông tin	
	Nghiên cứu kiến thức bản địa của người dân đối với tác động lũ lụt tại các khu vực cổ ở Huế, Việt Nam	Đại học Kyoto, Nhật Bản.
2013-2015	Khảo sát trên cơ sở ứng dụng công nghệ khảo cổ, địa chất, sinh học và công nghệ thông tin để phục vụ công việc quy hoạch, phục dựng và phát triển cảnh quan thành phố Quảng Trị	ĐH Bách Khoa Marche, Ý

Bảng 4: Các hội thảo đã tổ chức giữa Khoa với các cơ sở đào tạo trong và ngoài nước

Năm tổ chức	Chủ đề	Đối tác	Địa điểm tổ chức	Thời gian HT
2000	Khảo sát nghiên cứu 5 khu vực di sản trong Kinh thành Huế	Cộng đồng đô thị Lille và trường Kiến trúc Lille	ĐHKH	1 ngày
2003	Historical Eco – city, Hue	ĐH Waseda - Nhật Bản	Trung tâm Bảo tồn di tích cố đô Huế	5 ngày
2005	Conservation of Historical Urban and Rural Environment along the Huong river Alley		Trung tâm Bảo tồn di tích cố đô Huế	5 ngày
2006	Sự nhận thức và Bảo tồn Văn hóa, Kiến trúc và Môi trường di sản Huế	ĐH Kỹ thuật Marche, Ý	ĐHKH	1 ngày
2007	Recommendation of Guideline for Rehabilitation of Hue's Historical Water system	ĐH Waseda - Nhật Bản	Trung tâm Bảo tồn di tích cố đô Huế	5 ngày
2010	Đánh giá tiềm năng du lịch trên hệ thống sông, hồ kinh thành Huế dưới các góc độ Kiến trúc sư vùng GMS	ĐH Chiang Mai, Thái Lan	ĐHKH	5 ngày
2011	Unveiling Chiang Mai		ĐH Chiang Mai, Thái Lan	5 ngày
2012	Hue, eco-art land		ĐHKH	5 ngày
2013	Sustainable Regional Eco-Museum	ĐH Waseda - Nhật Bản	ĐHKH	18 ngày
	Triển lãm và HT về Di sản văn hóa Chămpa ở miền Trung Việt Nam	ĐH Bách Khoa Marche, Ý	Bảo tàng Lịch sử Cách mạng TT Huế	1 ngày
	Tái thiết diện mạo mới Thành cổ Quảng Trị		Tỉnh Quảng Trị	3 ngày
	Di sản kiến trúc Huế dưới góc nhìn sinh viên	ĐH Bách khoa TP HCM	ĐHKH	5 ngày
2014	Góc nhìn đa chiều về Di sản		ĐHKH	5 ngày

	Văn hóa (vật thể và phi vật thể)			
	Lịch sử phát triển của Đô thị Huế	ĐH Nam Úc	ĐHKH	5 ngày
	Một số vấn đề của TP Huế - TP lịch sử	ĐH Thủ đô Tokyo, Nhật bản	Khách sạn xanh, Huế	3 ngày
2015	Thực trạng và định hướng kiến trúc cảnh quan các khu đô thị mới tại Huế, Việt Nam	ĐH Nam Úc	ĐHKH	5 ngày
2016	Kiến trúc thuộc địa tại Chiang Mai và Huế	ĐH Chiang Mai, Thái Lan	ĐHKH	5 ngày
	Kinh thành Huế trong tương lai: quản lý rủi ro thiên tai, ô nhiễm môi trường, du lịch và cộng đồng tái định cư	ĐH Nam Úc	ĐHKH	5 ngày

Ngoài ra, giảng viên và sinh viên trong khoa còn tham gia các cuộc thi và giao lưu về Kiến trúc:

- Tài năng khoa học trẻ của sinh viên: Giải nhất năm 2013, giải nhì năm 2012, giải khuyến khích năm 2011.

- Vifotec: giải nhì (không có giải nhất) năm 2010.

- Các cuộc thi ý tưởng thiết kế của TP. Huế, TP. Đà nẵng, Hội KTS VN, Đại sứ quán Đan Mạch: giải khuyến khích, giải ba, giải nhì, giải bình chọn,…

Hình 6: Các đề tài và ấn phẩm của khoa

Hình 7: Hội thảo với ĐH Waseda năm 2014

2.4. Các hoạt động bổ trợ cho học tập

Bên cạnh việc giảng dạy, học tập và nghiên cứu khoa học, sinh viên khoa Kiến trúc còn có cơ hội tham gia rất nhiều hoạt động phong trào, ngoại khóa, như: Nữ sinh thanh lịch, giải bóng đá trong Khoa, liên khoa, tài năng sinh viên kiến trúc, tài năng sinh viên trường Đại học Khoa học và Đại học Huế.

Hình 8: Sinh viên kiến trúc tham gia tài năng sinh viên

- Tổ chức các triển lãm, dã ngoại của Câu lạc bộ sinh viên như CLB Viên gạch hồng, CLB 3D

- Tham gia festival sinh viên kiến trúc toàn quốc

- Sinh viên Kiến trúc Huế với các khóa trao đổi sinh viên với Đại học Konken Thái Lan, giao lưu với sinh viên các nước tiểu vùng sông Mê - Kông và Nhật Bản.

Khoa Kiến trúc cũng là khoa duy nhất trong trường ĐHKH tổ chức trao học bổng thường niên cho sinh viên của khoa. Các nhà tài trợ lâu năm như Quỹ hỗ trợ cộng đồng Lauren-sting, Inax, cựu sinh viên Tạo tác –Thủy Lợi. Hàng năm, khoa đều tổ chức các buổi lễ phát học bổng rất trang trọng, có hàng chục sinh viên của khoa có kết quả học tập tốt, tích cực tham gia nghiên cứu khoa học và có hoàn cảnh khó khăn đã được nhận các học bổng có giá trị. Đây là một trong những động lực giúp sinh viên phấn đấu để đạt được các kết quả cao hơn nữa. Các nhà trài trợ lớn đã đồng hành với khoa khi tham gia và tổ chức các Hội thảo quốc tế.

Hình 9: Các nhà tài trợ trao tặng hỗ trợ học bổng cho sinh viên

3. Lời kết

Với mục tiêu phát triển khoa Kiến trúc, trường Đại học Khoa học Huế ngày càng vững mạnh, không chỉ phấn đấu ngang tầm với các cơ sở đào tạo trong nước mà xa hơn nữa là với các nước trong khu vực. Bên cạnh việc không ngừng nâng cao trình độ đội ngũ giảng viên, khoa Kiến trúc đồng lòng phát huy hơn nữa tiềm năng và thế mạnh trong đào tạo Kiến trúc ở khu vực miền Trung và Tây Nguyên./

ĐÀO TẠO KIẾN TRÚC SƯ TRONG BỐI CẢNH HỘI NHẬP QUỐC TẾ TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC KIẾN TRÚC HÀ NỘI

PGS.TS.KTS NGUYỄN VŨ PHƯƠNG
Trường ĐH Kiến trúc Hà Nội

Trong bối cảnh hội nhập Quốc tế sâu rộng, và lộ trình tiến tới công nhận bằng cấp và chứng chỉ hành nghề KTS giữa các nước thuộc khối Asean đặt ra cho các cơ sở đào tạo KTS ở Việt Nam phải đổi mới, nâng cao chất lượng đào tạo gắn với hành nghề. Trường Đại học Kiến trúc Hà Nội với truyền thống 55 năm đào tạo KTS cũng đang đứng trước những cơ hội và thách thức để đổi mới đào tạo KTS.

1. Tác động của toàn cầu hóa tới giảng dậy và đào tạo KTS

Việc phổ cập hóa giáo dục đại học với sự đa dạng ngày càng tăng của nhiều ngành học mới, sự cạnh tranh giữa các trường đã tạo áp lực phải thúc đẩy nghiên cứu đổi mới đào tạo kiến trúc sư (KTS) ở bậc đại học, tạo môi trường dậy và học thân thiện và nâng cao chất lượng học tập. Việc thay đổi mô hình giảng dậy phụ thuộc vào nhiều yếu tố khách quan và chủ quan, bị giới hạn trong nhiều khuôn khổ về cơ chế quản lý, nguồn nhân lực, khung chương trình, định hình phong cách giảng dậy …đây là một việc không hề đơn giản đặt ra nhiều khó khăn và thách thức đối với các cơ sở đào tạo. Việc chuyển đổi đào tạo từ niên chế sang tín chỉ; số lượng sinh viên KT quá lớn hiện nay đặt ra các thách thức: hoặc sẽ tiếp tục giảng dạy theo cách truyền thống nhưng không hiệu quả, hoặc sẽ cố gắng sáng tạo đổi mới để nâng cao chất lượng giảng dạy và học tập.

Hình thức giảng dạy truyền thống so với hình thức giảng dạy mới.		
Các tiêu chí	***Giảng dạy truyền thống***	***Giảng dạy mới***
Mục đích	Nâng cao chất lượng giảng dạy	Nâng cao chất lượng học tập
Tiêu chuẩn	Chất lượng sinh viên đầu vào	Chất lượng sinh viên tốt nghiệp
Cấu trúc giảng dạy Phương pháp	Dậy đủ toàn bộ kiến thức trong chương trình, học liệu, tài liệu	Kết quả học tập cụ thể Lấy sinh viên làm trung tâm
Quan điểm	Tuyến tính – một chiều	Học tập là kết quả của sự tương tác
Vai trò của giáo viên	Thiết kế giáo án và giảng dạy	Thiết kế các phương pháp học tập hiệu quả; chú trọng tới môi trường học tập

Hình 1: Ủy ban dịch vụ Đông Nam á – AEEC tổ chức tại TP Hồ Chí Minh 10/2016.

Có sự tham dự của đại diện trường ĐH Kiến trúc HN và ĐH Kiến trúc TP HCM.

Hội nghị họp bàn về đào tạo và công nhận chứng chỉ hành nghề KTS tại các nước trong khu vực Đông Nam Á.

Các cơ hội va thách thức đổi mới đào tạo ngành kiến trúc.

Chất lượng đào tạo liên quan mật thiết tới quá trình và kết quả học tập, đó là kết quả của sự thay đổi trong văn hóa giáo dục của nhà trường, sự thay đổi trong thái độ và thực hiện của đội ngũ giảng viên, điều này sẽ giúp cho SV có những trải nghiệm quý báu trong học tập. Một trường đại học hiện đại phải có xu hướng để tạo ra: "cộng đồng học tập, đối thoại, nghiên cứu và thực hành" (Pardales & Girod, 2006).

2. Các nguyên tắc cơ bản trong việc đổi mới đào tạo - lấy SV làm trọng tâm

Học tập là quá trình rèn luyện suy nghĩ độc lập, phát triển tiềm năng của mỗi cá nhân và nâng cao vị thế bản thân của SV.

- SV kiến trúc cần phải được chuẩn bị các kỹ năng phản biện, có cái nhìn và lý luận đa chiều, suy nghĩ độc lập, và sự quan tâm tích cực đến các vấn đề kinh tế, văn hóa, xã hội.

- Thúc đẩy và tạo sự cảm hứng sáng tạo cho SV, thay đổi thái độ và phương pháp tư duy để tạo ra giá trị mới cho mỗi cá nhân khi tham gia vào quá trình dạy và học.

- Lựa chọn các nội dung và chủ đề phù hợp để mở rộng kiến thức của SV tự trau dồi các kỹ năng liên quan đến chủ đề giảng dạy và khuyến khích tư duy phê phán độc lập.

- Kích thích sự quan tâm của sinh viên qua các bài học thực tiễn, tăng cường khả năng thực hành, mở rộng các trao đổi, thảo luận nhấn mạnh vào thực tế, các khó khăn

Sinh viên cần một mô hình năng động trong đổi mới đào tạo, bản thân mỗi SV phải tự giác trong học tập, tự cố gắng để tìm ra các hướng giải quyết mới trong các trường hợp khác nhau. Việc đổi mới phương pháp học tập sẽ giúp SV hoàn thiện và đáp ứng các điều kiện cho việc hành nghề KTS sau này, đó là:

- Khả năng tự nhận thức - Thay đổi cách tiếp thu kiến thức và nhận thức thế giới quan

- Áp dụng các kiến thức thu được để tạo ra những ý nghĩa mới

- Phát triển tư duy phản biện; ươm mầm sáng tạo

- Phát triển các mối quan hệ tương tác trong học tập và làm việc

- Xây dựng sự tự tin, tác phong và đạo đức nghề nghiệp.

- Tăng cường quan tâm các vấn đề xã hội và môi trường

3. Phát triển tư duy sáng tạo của sinh viên kiến trúc

Theo Torrance (1962), sáng tạo là một cấu trúc phức tạp, một quy trình bắt đầu từ việc hình thành các ý tưởng, giả thuyết; thử nghiệm các giả thuyết; và kết thúc bằng việc đưa ra kết luận; quá trình sửa đổi và kiểm tra giả thuyết. Dass (2004) cũng chỉ ra rằng các yếu tố cấu thành sáng tạo là những tính năng thông thường của một hoạt động khoa học, và để thúc đẩy sự sáng tạo của SV sẽ gồm các chiến lược sau:

- Tư duy trái chiều - Kích thích mạnh dạn trình bầy ý tưởng, các câu hỏi và các thắc mắc

- Tính mới lạ - Khuyến khích những ý tưởng khác thường và ẩn dụ

- Giải quyết các vấn đề - Xem xét các quan điểm thay thế

Phát triển tư duy sáng tạo của SV có ý nghĩa quan trọng, đóng vai trò quyết định trong việc nâng cao chất lượng đào tạo. GV không chỉ đơn thuần là người truyền đạt kiến thức, mà đóng vai trò là người hướng dẫn, cung cấp giáo trình thích hợp, xây dựng quy trình và giám sát việc học tập. GV sẽ giúp SV duy trì động lực học tập ở mức độ cao, phát triển kiến thức một cách linh hoạt, kỹ năng tìm kiếm và xử lý thông tin cũng như khả năng nghiên cứu độc lập. Để đổi mới giảng dạy một cách hiệu quả, đòi hỏi GV phải có trách nhiệm với nghề nghiệp, không ngừng trau dồi kiến thức và chuyên môn sư phạm, đổi mới phương pháp dạy học có tính liên kết giữa lý thuyết và thực tiễn, áp dụng cơ sở vật chất và công nghệ tiên tiến vào giảng dạy. Mặc dù còn có những khó khăn, tuy nhiên vai trò và trách nhiệm của các trường đại học là vô cùng quan trọng để thúc đẩy môi trường dạy và học tốt của GV và SV.

Hình 2: Đổi mới phương pháp đào tạo – mô hình lấy sinh viên làm trung tâm
Tăng cường lý thuyết bổ trợ cho các môn học đồ án, có sự tham gia của các GV nước ngoài có kinh nghiệm từ việc hợp tác với các cơ sở đào tạo có uy tín

4. Xưởng thiết kế (studio) và giảng dạy đồ án kiến trúc

Xưởng thiết kế theo định hướng studio /cho môn học đồ án là thành phần quan trọng nhất của chương trình đào tạo kiến trúc, mô hình này vẫn được xem là tâm điểm và là hạt nhân của khung chương trình đào tạo kiến trúc tiên tiến trên thế giới. Hoạt động của xưởng được thiết kế để phát triển tư duy phản biện và khả năng sáng tạo, một xưởng có chất lượng tốt là tạo ra một không gian "đóng - mở" linh hoạt để sinh viên và GV cộng tác trong dạy và học.

Trong những năm gần đây, trọng tâm của việc giảng dạy đồ án được nhiều trường trên thế giới lựa chọn là học từ "vấn đề" hoặc "từ dự án". Thông qua học tập theo dự án sẽ tạo điều kiện cho GV và SV tiếp cận một cách năng động các vấn đề và các thách thức trong thực tiễn, cho phép họ phát triển các kỹ năng nghiên cứu trong thiết kế, phương pháp giải quyết vấn đề và cách đưa ra quyết định. Việc đổi mới nhiệm vụ đồ án hàng năm sẽ truyền cảm hứng cho GV và SV, giúp họ có được một kiến thức sâu sắc hơn, thúc đẩy và thực hành những thói quen học tập mới, cũng như nhấn mạnh các kỹ năng tư duy sáng tạo.

Hình 3: Mô hình xưởng (Studio) học đồ án kiến trúc – Tại trường ĐH Kiến trúc HN

Sinh viên KT được cơ cấu học đồ án tại 7 Xưởng của 7 bộ môn chuyên ngành, giảng dạy là các giảng viên cơ hữu và các giảng viên thỉnh giảng. Các workshop, tọa đàm, phản biện và chấm đồ án tốt nghiệp diễn ra ở tại các Xưởng học.

Trường ĐH Kiến trúc HN đã đi tiên phong trong việc áp dụng mô hình học đồ án theo xưởng từ hơn 15 năm qua. Mặc dù đã có những sự thay đổi về tổ chức đào tạo, đặc biệt là chuyển đổi từ niên chế sang tín chỉ, cơ cấu lớp học truyền thống bị phá vỡ, thì mô hình xưởng học đồ án lại càng phát huy được hiệu quả và cho thấy tầm quan trọng trong đào tạo KTS hiện nay ở Việt Nam.

5. Giảng dạy các học phần về công nghệ xây dựng

Công nghệ xây dựng phát triển vũ bão, trong khi thời gian đào tạo KTS có xu hướng rút ngắn, đòi hỏi phải có sự chuyển đổi chương trình đào tạo, tích hợp các học phần xây dựng truyền thống trước đây thành một nội dung với mục đích là cung cấp cho SV một sự hiểu biết tổng thể về công nghệ và các mối quan hệ của nó trong thiết kế kiến trúc. Giúp SV có một ấn tượng đầy đủ và chính xác các khái niệm cơ bản cũng như giới thiệu và lựa chọn hệ thống kết cấu công trình phù hợp.

Giảng dạy công nghệ xây dựng như việc chuyển giao kiến thức kết hợp với tham quan ngoài hiện trường, nó thường bắt đầu từ năm thứ 2 và chia thành các giai đoạn dưới các hình thức khác nhau, và tiếp tục cho đến khi tốt nghiệp. Để đáp ứng các mục tiêu đặt ra, đào tạo chủ yếu tập trung vào các khía cạnh sau đây:

- Xem xét, giải thích và phân tích các tác động đối với các yêu cầu của các kết cấu XD

- Phân loại các cấu trúc xây dựng khác nhau.

- Trình bày và đánh giá các kết cấu xây dựng thông dụng trên cơ sở cấu trúc.

- Các điều kiện biên cho việc áp dụng các cấu trúc xây dựng cá biệt và các nguyên tắc TK

- Cơ cấu phương pháp lựa chọn các cấu trúc XD khác nhau, từ các khía cạnh của giá trị kiến trúc, thực hiện, duy trì, bảo dưỡng và cải tạo.

Yêu cầu đổi mới nội dung quan trọng này đến từ phía các GV và SV, đây sẽ là một công cụ hỗ trợ hiệu quả trong quá trình hình thành và phát triển ý tưởng kiến trúc, cũng như phát hiện những hạn chế về cấu trúc trong quá trình thiết kế. Tuy nhiên việc xây dựng nội dung chương trình và giảng dạy lại không đơn giản ở các trường đại học ở Việt Nam, bởi nó đòi hỏi phải có sự chuẩn bị kỹ lưỡng từ các GV có kinh nghiệm, trình độ chuyên môn cao ở nhiều lĩnh vực về xây dựng.

Phối hợp với viện Gorth – CHLB Đức Triển lãm về Kiến trúc bền vững

Triển lãm chuyên đề Kiến trúc nhà ở của KTS Le Corbusier

Triển lãm kiến trúc của KTS Tadao Ando

Phối hợp với ĐH Nagoya Zokei – Nhật Bản triển lãm về đồ án KT của SV Nhật Bản .

Hình 4: Tăng cường hợp tác Quốc tế, tổ chức triển lãm chuyên đề, hội thảo và workshop cho SV

Sinh viên KT có được những trải nghiệm bổ ích từ các hoạt động chuyên môn ngoại khóa này.

Công việc này đã định hình một phương thức học tập gắn giữa lý thuyết và thực hành.

6. Một số nội dung đổi mới đào tạo KTS tại trường Đại học Kiến trúc HN

Kể từ khi chuyển đổi từ niên chế sang học chế tín chỉ năm 2008, với sự ủng hộ của lãnh đạo nhà trường, khoa Kiến trúc trường đại học Kiến trúc HN đã có hai lần đổi mới công tác đào tạo KTS bao gồm xây dựng mô hình, nội dung và chương trình đào tạo gắn với nhu cầu thực tiễn và xu hướng hội nhập Quốc tế, có thể kể đến đó là:

- Đổi mới chương trình đào tạo theo hướng rút gọn, tích hợp các môn học liên quan, liên thông ngang với nhiều ngành học trong trường, tăng cường các nội dung và chủ đề đang được xã hội và Quốc tế quan tâm.

- Đổi mới phương pháp giảng dậy; tăng cường hợp tác Quốc tế và trao đổi giáo viên, tổ chức các tọa đàm, hội thảo và các workshop với SV Quốc tế.

- Đổi mới học phần đồ án kiến trúc về nội dung, phương pháp trong đó chú trọng tới việc đánh giá quá trình thực hiện của SV, tăng cường các nghiên cứu gắn với thực tiễn. Hàng năm dành một đồ án (K8) cho các cuộc thi kiến trúc và các dự án và chuyên đề thực tế.

- Xây dựng quy trình thực hiện đồ án tốt nghiệp theo các bước của giai đoạn hành nghề thiết kế kiến trúc.

- Hàng năm tổ chức các triển lãm chuyên đề kiến trúc với sự tham gia của các tổ chức tư vấn và đào tạo Quốc tế được đông đảo các KTS, GV và SV quan tâm ….

- Đẩy mạnh công tác nghiên cứu khoa học của GV và SV.

7. Kết luận

Giáo dục kiến trúc đang trải qua giai đoạn khó khăn trong một thị trường chuyên nghiệp giàu tính cạnh tranh.Những thay đổi đáng kể về kinh tế, chính trị, xã hội; sự phát triển nhanh chóng của công nghệ và truyền thông; sự biến đổi của hệ thống giáo dục đại học là những lý do chính đòi hỏi sự thay đổi trong chiến lược đào tạovà thái độ sư phạm trong môi trường giáo dục đòi hỏi nhiều hơn, toàn diện, đáp ứng, thích ứng và bền vững của các KTS tương lai. Các trường đào tạo kiến trúc cần phải cải tiến chương trình giảng dậy, cải tạo và nâng cấp cơ sở hạ tầng công nghệ, tăng cường quan hệ và hợp tác Quốc tế. Để thực hiện được công cuộc cải cách này đòi hỏi nhiều năng lượng hơn, phối hợp hành động nhiều hơn, và phải có nguồn nhân lực và tài chính mạnh hơn…..

Tài liệu tham khảo

1. Nguyễn Vũ Phương, *Đổi mới đào tạo kiến trúc sư, cơ hội và thách thức,* TC Kiến trúc, Hội KTS Việt Nam
2. Nguyễn Vũ Phương, *Đào tạo KTS hướng đến công trình xanh và thiết kế tiết kiệm năng lượng.* TC Kiến trúc, Hội KTS Việt Nam.
3. Nguyễn Vũ Phương, Đổi mới phương thức dậy và học đồ án kiến trúc TC Khoa học và công nghệ XD – Trường ĐH Kiến trúc HN.
4. Nguyễn Vũ Phương, *Đánh giá chất lượng đào tạo thông qua đồ án tốt nghiệp kiến trúc sư,* Tc Kiến trúc, Hội KTS Việt Nam.
5. Nguyễn Vũ Phương, *Triển lãm chuyên đề kiến trúc thúc đẩy đổi mới và hội nhập trong đào tạo kiến trúc sư.* TC Kiến trúc, Hội KTS Việt Nam.
6. Nguyễn Vũ Phương, *Triển lãm kiến trúc nhà ở của KTS Le Corbusier tại Trường ĐH Kiến trúc HN*. TC Kiến trúc, Hội KTS Việt Nam.
7. *Symposium on New Directions in Architectural Education* - GREHA
8. *Humanise Architectural Education for the 21st Century* - Akhtar Chauhan
9. *Architectural Education in a Holistic Framework* - Himanshu D.S.Rai Chhaya

GIẢNG DẠY CHUYÊN NGÀNH KIẾN TRÚC TRONG KỶ NGUYÊN CÔNG NGHỆ – THỰC TRẠNG & GIẢI PHÁP

TS. VÕ THỊ THU THỦY
ThS. BẠCH VŨ HOÀNG LAN
TS. TRẦN HỮU ANH TUẤN
TS. NGUYỄN THỊ HẠNH NGUYÊN
ThS. PHAN ĐÌNH XUÂN VINH
TS. VÕ ANH TUẤN
ThS. NGUYỄN HUY VĂN
ThS. LÊ HỒNG QUANG
ThS. HUỲNH THỊ HOÀNG DUNG
Trường ĐH Kiến trúc TP. HCM

1. Đặt vấn đề

- **Giới thiệu**

Kỷ nguyên công nghệ và đặc biệt là công nghệ thông tin bắt đầu từ sự ra đời của máy tính cá nhân PC - IBM năm 1980 và sự bùng nổ của internet vào những năm 1990 đã tác động to lớn đến mọi lĩnh vực hoạt động của con người, tạo nên những thay đổi to lớn hầu hết các mặt trong xã hội. Hoạt động dạy và học được xem như là một quá trình tương tác giữa người dạy và người học trong đó người dạy có vai trò phối hợp, điều phối và cùng người học tìm hiểu những kỹ năng mới, để khám phá kho tàng kiến thức phong phú của nhân loại, vì vậy công nghệ thông tin góp phần đổi mới và thúc đẩy mạnh mẽ việc dạy và học. Giáo dục Việt Nam đang trong giai đoạn hội nhập với thế giới, do vậy đòi hỏi sự đổi mới sâu rộng và toàn diện về nội dung lẫn phương pháp dạy học.

Trường Đại học Kiến trúc TP. Hồ Chí Minh là một trong những trường đại học có bề dày lịch sử lâu đời và uy tín của cả nước trong đào tạo các ngành chuyên môn về lĩnh vực kiến trúc, xây dựng, quy hoạch, kỹ thuật hạ tầng đô thị và mỹ thuật công nghiệp. Đặc thù của nhiều ngành đào tạo trong trường thiên về mỹ thuật, do vậy công nghệ thông tin được xem công cụ hữu hiệu hỗ trợ cho việc dạy và học trong thời gian vừa qua. Trong khuôn khổ bài tiểu luận này, chúng tôi cố gắng đánh giá lại những mặt tích cực và hạn chế của việc áp dụng công nghệ thông tin trong dạy học chuyên ngành kiến trúc; từ đó đưa ra những đề xuất có liên quan đến ứng dụng công nghệ thông tin vào quá trình dạy và học tại trường Đại học Kiến trúc thành phố Hồ Chí Minh, cụ thể là làm rõ một số vấn đề sau đây:

– Vai trò của công nghệ thông tin (CNTT) đối với quá trình dạy học.

– Sơ lược việc ứng dụng công nghệ thông tin trong dạy và học chuyên ngành kiến trúc

– Tình hình ứng dụng công nghệ thông tin trong dạy và học chuyên ngành kiến trúc tại trường Đại học Kiến Trúc thành phố Hồ Chí Minh

– Một số giải pháp kiến nghị.

- **Công nghệ thông tin là gì?**

Công nghệ thông tin được hiểu như là một sự tích hợp của các phương tiện xử lý dữ liệu, lưu giữ, truyền và phản ánh các sản phẩm thông tin, được cấu thành từ ba bộ phận chính:

– Bộ phận công nghiệp truyền thông: mạng điện thoại, mạng vệ tinh, di động, internet…

– Bộ phận công nghiệp máy tính, thiết bị điện tử, công nghệ phần mềm

– Công nghiệp nội dung, thông tin: chuyên cung cấp thông tin đa phương tiện cho công nghiệp truyền thông.

Việc ứng dụng CNTT vào quá trình dạy học là quá trình sử dụng các phương tiện để hỗ trợ người dạy và học khả năng nghe nhìn, các công cụ hỗ trợ tính toán xử lý số liệu, các mô hình ảo, phòng thí nghiệm ảo… đặc biệt là giúp họ khả năng tiếp cận một khối lượng lớn thông tin và kiến thức phong phú và đa dạng trên internet.

- **Vai trò của công nghệ trong hoạt động dạy**

Ngày nay, CNTT giúp người dạy có thêm nhiều phương tiện, công cụ để mở rộng khả năng nghe, nhìn và tiếp thu cho bài giảng. Các phần mềm như: MS Powerpoint, MS. Excel, Hot Potatoes, Violet… là công cụ hỗ trợ cho người dạy thiết kế các bài giảng trực quan, sinh động hơn và điều này tác dụng trực tiếp tới người học, giúp nâng cao hiệu quả và đem lại sự thay đổi đáng kể về phương pháp truyền đạt trong dạy học.

CNTT và mạng internet giúp người dạy có thể tìm kiếm, cập nhật thông tin một cách nhanh chóng, dễ dàng, điều này đóng góp một phần không nhỏ vào việc đổi mới nội dung giảng dạy, nâng cao tiềm lực cho người dạy. Bên cạnh đó, giáo viên còn dễ dàng tiếp cận với đề cương, bài giảng của các chương trình giáo dục tiên tiến trên thế giới, tạo điều kiện cho việc cập nhật và khai thác để nâng cao hiệu quả giảng dạy.

CNTT và mạng internet còn là phương tiện, cầu nối giúp người dạy dễ dàng tiếp cận, tương tác với người học. Những thông tin, phản hồi nhanh chóng từ người học sẽ hỗ trợ tích cực cho người dạy điều chỉnh và cải tiến chương trình, phương pháp truyền đạt… một cách hiệu quả hơn.

Tuy nhiên, CNTT làm cho người dạy phải đối mặt với một số các thử thách và khó khăn mới, như : giáo viên phải tự trau dồi khả năng sử dụng máy tính, các phần

mềm… để vận dụng CNTT một cách thành thạo, có hiệu quả trong việc khai thác thông tin, thiết kế và trình bày bài giảng; các kiến thức về luật bản quyền cũng cần được người dạy nắm vững để có thể sử dụng, khai thác nguồn tri thức to lớn của nhân loại thông qua mạng internet một cách hợp lệ.

- **Vai trò của công nghệ trong hoạt động học**

Công nghệ thông tin góp phần nâng cao khả năng học độc lập, chủ động và hiệu quả đối với người học. Giao tiếp qua thư điện tử (email) giúp người học chủ động liên lạc với người dạy và các bạn học một cách hiệu quả. Thông qua email, người học có thể có nhiều thời gian để trình bày một cách cụ thể và thấu đáo câu hỏi của mình trước khi gửi đi để tìm kiếm thông tin chia sẽ hay sự giúp đỡ.

Công nghệ thông tin giúp người học có thể tìm hiểu và lựa chọn nội dung, phương pháp học phù hợp với bản thân mình. Việc tiếp cận được với thông tin sớm giúp người học có thể tránh việc chọn các môn học, ngành học không phù hợp với khả năng hay hoàn cảnh của mình. Người học có thể chủ động trong việc xây dựng chương trình học phù hợp với mình dưới sự giúp đỡ của người dạy hay nhà trường.

Công nghệ thông tin cho phép người học có thể học ở mọi lúc mọi nơi, không phụ thuộc vào giảng đường như phương pháp học truyền thống. Online learning hay e-learning là một dạng học trực tuyến giúp người học có thể nâng cao trình độ trong khi họ không thể tham gia học tập trung. Với công nghệ thông tin, người học có thể tìm kiếm các thông tin một cách nhanh chóng và hiệu quả. Những thông tin trên internet thường là dạng đa phương tiện bao gồm hình ảnh, âm thanh, mô hình 3D… cho phép sự chuyển tải thông tin hết sức sống động và ấn tượng. Công nghệ thông tin giúp trang bị cho người học những kỹ năng cần thiết để họ có thể làm việc một cách hiệu quả trong tương lai như: đánh máy, thuyết trình…

2. Sơ lược việc ứng dụng công nghệ thông tin với việc giảng dạy chuyên ngành kiến trúc tại trường Đại học Kiến trúc TP. HCM

CNTT hôm nay đã góp phần quan trọng cho việc tạo ra những nhân tố năng động mới, cho quá trình hình thành nền kinh tế tri thức và xã hội thông tin. ĐH Kiến trúc TP.HCM là một đơn vị đào tạo chuyên ngành kiến trúc cho ra những KTS, Kỹ sư, Cử nhân nghệ thuật… đã sớm tiếp cận, khai thác triệt để và không thể tách khỏi những thành tựu của CNTT để đổi mới các phương pháp và hình thức dạy học.

Ngoài các trang thiết bị và phần mềm thông dụng đang được ứng dụng trong việc dạy và học như những trường đại học cao đẳng khác, với đặc thù đào tạo giảng dạy các môn chuyên ngành, trường Đại học Kiến trúc thành phố Hồ Chí Minh đã đưa vào giảng dạy các công cụ

+ **Phần mềm AutoCAD:** là phần mềm hỗ trợ vẽ kỹ thuật trên máy tính. Nói một cách khác, AutoCAD là một công cụ hỗ trợ hình thành, thiết kế, trình bày, xử lý

bản vẽ kỹ thuật trên máy tính. Cho đến nay, AutoCAD là phần mềm được ứng dụng phổ biến nhất (khoảng trên 90%) trong việc thiết kế bản vẽ kiến trúc.

+ **Revit Architecture:** Đây là phần mềm rất mạnh cho thiết kế 3D phục vụ cho thiết kế kiến trúc, xây dựng. Nó cho phép quá trình thiết kế để trở thành bán tự động; có nghĩa là trong khi thực hiện kế hoạch 2D, nó sẽ tự động tạo ra xem 3D, độ cao, các phần và lịch trình - tiết kiệm thời gian. Đó là một cách mạnh mẽ, chính xác và hiệu quả để thiết kế, rất phù hợp với các SV kiến trúc, xây dựng

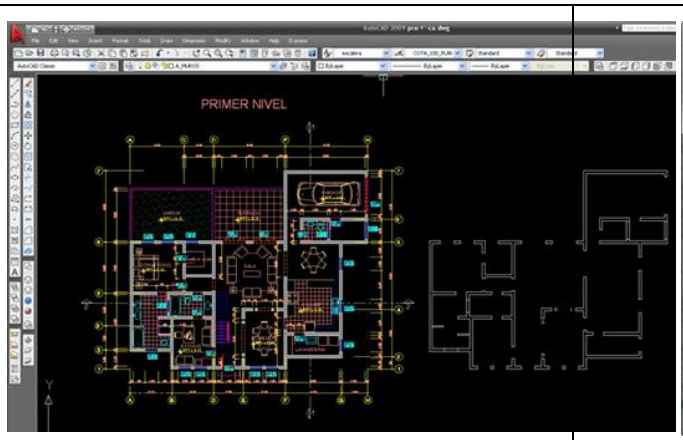

Hình 1. Giao diện autocad

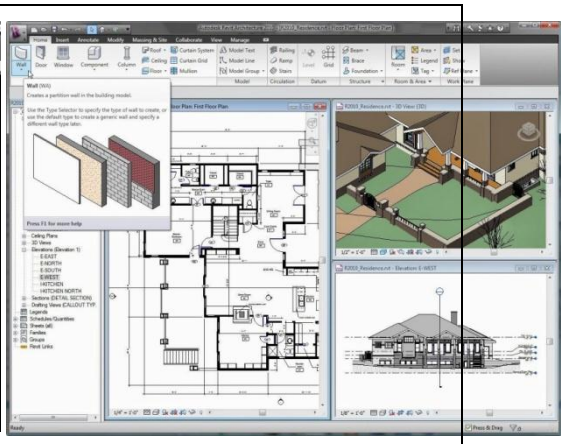

Hình 2. Revit Architecture

Autodesk 3ds Max: đã từng được biết đến với tên 3DStudio MAX là một phần mềm đồ họa vi tính ba chiều (3D graphics application). Trong xây dựng và kiến trúc phần mềm 3D Max là một trong những phần mềm phổ biến và đắc lực cho các kiến trúc sư và các nhà thiết kế nội thất. Phần mềm này được sử dụng để trình bày ý tưởng thiết kế kiến trúc dưới dạng 3D của các dự án xây dựng, thiết kế nội thất của khoa Kiến trúc nội thất cùng các phần mềm Vray, Scketchup…

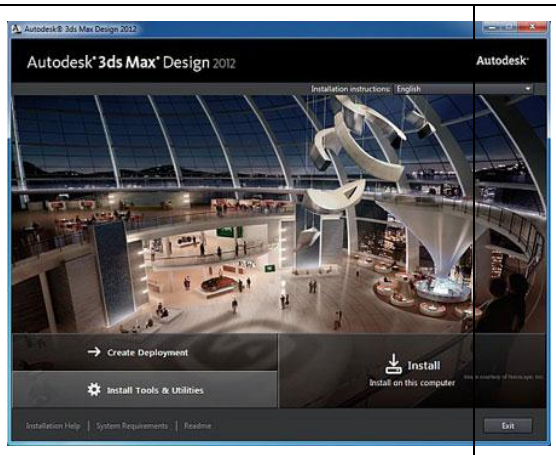

Hình 3. Phần mềm 3DStudio MAX

Hình 4. Phần mềm xử lý hình ảnh Photoshop

Adobe Photoshop (thường được gọi là Photoshop) là một phần mềm chỉnh sửa đồ họa được phát triển và phát hành bởi hãng Adobe Systems ra đời vào năm 1988 trên hệ máy Macintosh. Photoshop được đánh giá là phần mềm dẫn đầu thị trường về sửa ảnh bitmap và được coi là chuẩn cho các ngành liên quan tới chỉnh sửa ảnh, đồ họa. Được dùng cho dạy và học khoa MTCN cùng các phần mềm đồ họa Inlustrator, Corel drow, In design, After Effect…

Đội ngũ giảng viên của trường phần lớn trẻ trung, năng động hầu như nắm bắt, đón đầu CNTT sử dụng thành thạo và khai thác tốt vào trong việc soạn giáo án giảng dạy, nghiên cứu khoa học cũng sửa bài, đánh giá kết quả đồ án sinh viên. Tuy nhiên, không tránh khỏi những hạn chế tồn tại như do sự thay đổi quá nhanh của thiết bị cũng như phần mềm CNTN mà việc nâng cấp, cập nhật chưa kịp thời, đầu tư trang bị CNTT chưa khai thác, tận dụng hết công suất. Việc ỷ lại vào các giáo án điện tử, các phần mềm trình chiếu cũng khiến giảng viên dần hạn chế kỹ năng nói và vẽ liền tay truyền thống vốn truyền nhiều cảm hứng và lý thú cho người học, điều này cần có sự điều tiết đan xen hợp lý.

3. Thực trạng công tác dạy và học trong kỷ nguyên công nghệ tại trường ĐH Kiến trúc TPHCM

Sau 6 năm triển khai thực hiện giảng dạy chuyên ngành Kiến trúc theo học chế Tín chỉ, từ các cấp quản lý cho đến mỗi giảng viên trường ĐH Kiến trúc TP. HCM luôn đánh giá, hiệu chỉnh, bổ sung bài giảng, nội dung môn học mình phụ trách trong từng năm học. Các Hội thảo và bộ phận đánh giá ngoài cũng đã và đang xúc tiến nhiều hoạt động đánh giá, nhằm có được những cơ sở dữ liệu trung thực để điều chỉnh, bổ sung chương trình học hiệu quả, tích cực và đáp úng "chuẩn đầu ra", đáp ứng đòi hỏi của xã hội và yêu cầu của thời đại với sản phẩm đào tạo. Chúng tôi nhận thức rõ: kỷ nguyên công nghệ đã tác động mạnh mẽ đến "người học" và quá trình giảng dạy, những giá trị và phương thức truyền thống trong giảng dạy đang đứng trước thách thức, đòi hỏi sự chuyển biến của người dạy.

Một trong những tác nhân chính có ảnh hưởng đến hoạt động giảng dạy chuyên ngành Kiến trúc tại Việt Nam cũng như trên thế giới là Công nghệ thông tin và các phương tiện truyền thông, thể hiện cụ thể ở hai hoạt động sau :

– Khả năng tìm kiếm trên internet về các xu hướng kiến trúc mới, công nghệ mới và vật liệu mới, các công trình tiêu biểu và các tác giả nổi bật thời gian gần đây

– Sử dụng các phần mềm hỗ trợ cho việc nghiên cứu ý tưởng và thể hiện đồ án như: Auto CAD (Computer Aided Design), Autodesk Revit Building, Sketchup Pro, 3D Max Studio, Photoshop,..v…v.

- **Thuận lợi**

Giúp các kiến trúc sư và sinh viên kiến trúc nâng cao kiến thức, cập nhật nhanh chóng các nhân tố mới từ nhiều nguồn thông tin khác nhau. Máy tính và các phần mềm đồ họa hỗ trợ hiệu quả cho các học phần thực hành đồ án kiến trúc: nghiên cứu phác thảo ý tưởng, thể hiện đồ án, quản lý đồ án, in ấn nộp bài và lưu trữ. Khuyến khích sinh viên sử dụng công nghệ mới, vật liệu mới vào đồ án.

Hỗ trợ khai thác các yếu tố văn hóa Việt Nam và phương Đông vào thiết kế. Nâng cao kiến thức thiết kế các thể loại công trình mới theo xu hướng phát triển bền vững, tiết kiệm năng lượng, đặc biệt là công trình cao tầng. Kỹ năng sử dụng thành thạo các phần mềm hỗ trợ thiết kế giúp sinh viên dễ dàng xin việc ở các công ty tư vấn thiết kế sau khi tốt nghiệp.

- **Hạn chế**

Đa số sinh viên bị lệ thuộc quá nhiều vào các phần mềm, xem đó là mục tiêu cần phải đạt được để xin việc làm, trong khi về bản chất phần mềm chỉ là công cụ hổ trợ thiết kế. Một số lượng không ít sinh viên chỉ mới làm quen và biết sử dụng phần mềm ở trình độ cơ bản, chưa thuần thục các kỹ năng đồ họa vi tính nhưng đã nóng vội vận dụng vào đồ án của mình dẫn đến kết quả học tập chưa tốt.

Theo đánh giá của nhiều chuyên gia nước ngoài thì sinh viên trường đại học Kiến trúc TP.HCM hiện đang có thế mạnh về phác thảo ý tưởng bằng vẽ tay trong quá trình tìm ý. Kỹ năng phác thảo là một khâu quan trọng trong quá trình đào tạo Kiến trúc sư vì nó giúp tôi luyện và xây dựng cho người học ý thức về tỷ lệ - hình khối – dây chuyền là những khái niệm căn bản cần thiết của một người làm thiết kế. Nếu đánh mất kỹ năng này, các kiến trúc sư tương lai sẽ gặp khó khăn trong quá trình làm nghề do bị phụ thuộc vào máy tính và phần mềm, từ đó sẽ tự hạn chế khả năng sáng tạo của mình.

- **Đánh giá những tác động, ảnh hưởng của kỷ nguyên công nghệ đến hoạt động học tập & giảng dạy chuyên ngành Kiến trúc**

Như đã trình bày ở trên, kỷ nguyên công nghệ có những tác động to lớn, làm thay đổi mạnh mẽ nhân tố "người học" trên cả 3 phương diện: Kiến thức – Kỹ năng – Thái độ trong học tập. Đó chính là thách thức với hoạt động giảng dạy, nhất là trong chuyên ngành đặc thù như Kiến trúc. Chính vì vậy, vai trò "người dạy" trong bối cảnh đó cũng cần phải có những biến chuyển tích cực, hiệu quả, những thay đổi cơ bản mang tính thời đại để đáp ứng yêu cầu của "người học" trong kỷ nguyên công nghệ.

- **Đối với sinh viên và hoạt động học tập**

Theo đánh giá của chúng tôi, mặc có đặc thù riêng, mục tiêu đào tạo chuyên ngành Kiến trúc cũng xây dựng trên 3 tiêu chí và xét trên 3 tiêu chí này, kỷ nguyên công nghệ đã và đang tác động, ảnh hưởng như sau:

Yêu cầu	Tích cực	Hạn chế	Nguyên nhân
Kiến thức (Nhận thức)	Kiến thức mở rộng đa chiều, không phụ thuộc giáo trình, bài giảng của thầy cô Lĩnh hội nguồn tài nguyên vô tận từ internet và thế giới rộng lớn do công nghệ mang lại	Thiếu định hướng trong chọn lọc thông tin và tính khoa học, chuẩn xác của thông tin, kiến thức trên các nguồn mở	Hạn chế của chương trình: phát triển bài giảng – tài liệu tham khảo, xây dựng nguồn tài nguyên học tập bằng CNTT Định hướng của người dạy với việc tiếp cận kiến thức từ CNTT
Kỹ năng	Sử dụng hiệu quả các phần mềm trong trình bày thảo luận, seminar Ứng dụng công nghệ thông tin (phần mềm chuyên ngành) trong học tập, thiết kế và trình bày đồ án Khai thác và vận dụng các công nghệ mới trong nghiên cứu và thiết kế	Bị chi phối bởi công nghệ, phụ thuộc và các phần mềm thiết kế, hạn chế trong khả năng vận dụng kiến thức lý thuyết vào thực hành Vấn đề bản quyền trong sử dụng, khai thác CNTT	Chưa được trang bị tốt phương pháp nghiên cứu và phát triển kỹ năng thực hành Thiếu hiểu biết về bản quyền, hạn chế khả năng tài chính
Thái độ	Tích cực trong tiếp cận cái mới, cập nhật thông tin, tư liệu, nguồn dữ liệu mở Chủ động trong tìm kiếm thông tin, tài liệu gắn với học phần / chương trình học Có ý thức bám sát thực tiễn thông qua việc tiếp nhận cái mới, có tư duy phản biện trước thông tin một chiều	Còn tồn tại hiện tượng sao chép, ăn cắp ý tưởng trong thiết kế từ nhiều nguồn, nhiều mức độ khác nhau Còn chịu tác động bởi mạng xã hội và các tiện ích giải trí do công nghệ mang lại	Chưa xác định rõ mối quan hệ và nội hàm các khái niệm "kế thừa" và "sao chép" trong môi trường học sáng tạo. Sự "quyến rũ" của công nghệ mới và các thiết kế sáng tạo có ảnh hưởng lớn khi tiếp cận. Vai trò của người dạy trong triển khai công tác sư phạm và quản lý người học

- **Đối với giảng viên và hoạt động giảng dạy**

Như đã trình bày ở mục 3.1.2., trong đào tạo chuyên ngành Kiến trúc tại trường ĐH Kiến trúc TP. HCM, 3 tố chất quan trọng đòi hỏi với người dạy: bên cạnh tố chất của một "nhà sư phạm", đòi hỏi tố chất của "chuyên gia" và "nhà khoa học". Kỷ nguyên công nghệ có những tác động, ảnh hưởng như sau:

Yêu cầu	Tích cực	Hạn chế	Nguyên nhân
Nhà sư phạm	Có nền tảng kiến thức cơ bản, hàn lâm; thường xuyên cập nhật nội dung, bổ sung kiến thức cho bài giảng trong môn học phụ trách (thông qua CNTT) Tiếp cận nhanh với công nghệ, có phương pháp thích hợp ứng dụng trong giảng dạy và mở rộng phạm vi kiến thức bài giảng	Việc ứng dụng CNTT vào hoạt động giảng dạy chưa đồng đều, toàn diện trong đội ngũ giảng viên Hàm lượng khai thác CNTT trong từng giờ giảng chưa cao và hiệu quả, trong từng môn học và toàn bộ chương trình học	Cơ sở vật chất, tài nguyên CNTT ứng dụng cho giảng dạy còn hạn chế Chương trình học và phân bố thời gian, sĩ số lớp học chưa hợp lý
Chuyên gia	Vững vàng trong hoạt động thực tiễn nghề nghiệp, khai thác công nghệ mới và ứng dụng công nghệ thông tin trong vai trò chuyên gia trong từng lĩnh vực	Các giảng viên trẻ còn hạn chế trong hoạt động nghề nghiệp thực tiễn, mặc dù có khả năng tiếp cận và sử dụng công nghệ nhanh chóng	Chính sách hỗ trợ và bồi dưỡng cho đội ngũ giảng viên trẻ, phát huy tính tích cực về mặt CNTT để hình thành tố chất chuyên gia, đảm bảo tính kế thừa
Nhà khoa học	Có tư duy phản biện do được tiếp cận thông tin sâu, rộng, đa chiều để truyền đạt cho người học Tiếp cận phương pháp nghiên cứu tiên tiến khi giải quyết những vấn đề khoa học và hướng dẫn sinh viên	Trong một vài trường hợp, người dạy còn hạn chế trong việc thể hiện tư duy khoa học, phản biện với các kết quả nghiên cứu của sinh viên do thiếu tương tác với công nghệ mới	Cái "tôi" trong nghề nghiệp và hạn chế khi tiếp cận công nghệ mới, bao gồm CNTT

Từ những phân tích ở trên, chúng tôi sẽ đề xuất giải pháp phát huy hiệu quả và khắc phục hạn chế của công tác giảng dạy trong kỷ nguyên công nghệ ở phần sau.

4. GIẢI PHÁP

Đối với ngành Kiến trúc, một dạng của trường nghề có trình độ cao, người học chủ yếu tiếp cận thông tin thông qua các giác quan. Vì thế, định hướng để sinh viên tiếp cận với hình ảnh (các công trình kiến trúc, cảnh quan…) phù hợp với từng phần của môn học là vấn đề hết sức cần thiết và quan trọng.

- **Công cụ, thiết bị cần thiết**

Để quá trình dạy và học diễn ra thuận lợi. Sinh viên và giảng viên đều phải thống nhất với nhau về các phần mềm được chọn để ứng dụng và máy móc thiết bị cần thiết như laptop và các thiết bị dụng cụ khác như bút vẽ…

- **Một số phương pháp giúp sinh viên hoạt động chủ động với sự hỗ trợ của công nghệ thông tin**

- Phương pháp động não (Brainstorming)

Phương pháp Động não được định nghĩa là cách thức vận dụng kinh nghiệm và sáng kiến mỗi người trong thời gian tối thiểu tùy vấn đề đưa ra để có được tối đa những dữ kiện tốt nhất (Osborn, 1963). Động não là phương pháp giúp sinh viên trong một thời gian ngắn nảy sinh được nhiều ý tưởng, nhiều giả định về một vấn đề nào đó, trong đó có nhiều ý tưởng sáng tạo. Thực hiện phương pháp này, giảng viên cần đưa ra một hệ thống các thông tin làm tiền đề cho buổi thảo luận. Phương pháp này có thể đáp ứng được chuẩn đầu ra theo đề cương CDIO như: Tư duy sáng tạo, Giải pháp và đề xuất.

- Phương pháp Suy nghĩ - Từng cặp - Chia sẻ (Think-pair-share)

Phương pháp này được thực hiện bằng cách cho các sinh viên cùng đọc tài liệu hoặc suy nghĩ về một chủ đề, sau đó các sinh viên ngồi bên cạnh nhau có thể trao đổi với nhau về ý kiến và kinh nghiệm của mỗi người một khoảng thời gian nhất định (khoảng vài phút), sau đó chia sẻ với cả lớp (Lyman, 1987). Phương pháp này có ưu điểm là rất dễ dàng thực hiện mọi cấu trúc lớp học, ai cũng có thể tham gia được vào việc chia sẻ ý kiến của mình, tạo được sự tự tin cho người học dám nói ra những suy nghĩ của mình (đây là điểm yếu đối với đa số các sinh viên Việt Nam), giúp các sinh viên tập trung vào chủ đề đang học, biết mình đang học gì và đã hiểu vấn đề đến đâu, thậm chí nêu lên cả những vấn đề mới cho bài học. Phương pháp này có thể giúp đạt được chuẩn đầu ra theo đề cương CDIO như: Cấu trúc giao tiếp; Tư duy suy xét, phản biện (*critical thinking*).

- Phương pháp học dựa trên vấn đề (Problem based learning)

Mục tiêu của học dựa trên vấn đề (được định nghĩa là việc nghiên cứu có chiều sâu về một chủ đề học tập) là để học nhiều hơn về một chủ đề chứ không phải là chỉ tìm ra những câu trả lời đúng cho những câu hỏi được giáo viên đưa ra (Hmelo-

Silver, 2004). Trong phương pháp học dựa trên vấn đề, sinh viên vừa nắm được kiến thức mới, vừa nắm được phương pháp lĩnh hội kiến thức đó, phát triển tư duy chủ động, sáng tạo, được chuẩn bị một năng lực thích ứng với đời sống xã hội, phát hiện kịp thời và giải quyết hợp lý các vấn đề nảy sinh (Hmelo-Silver, 2004). Phương pháp này có thể giúp đạt được chuẩn đầu ra theo đề cương CDIO như: Xác định và hình thành vấn đề; Đề xuất các giải pháp; Trao đổi, phán xét, cân bằng trong hướng giải quyết.

- **Phương pháp hoạt động nhóm (Group based Learning)**

Lớp học được chia thành từng nhóm nhỏ từ 5 đến 7 người. Tùy mục đích, yêu cầu của vấn đề học tập, các nhóm được phân chia ngẫu nhiên hay có chủ định, được duy trì ổn định hay thay đổi trong từng phần của môn học, được giao cùng một nhiệm vụ hay những nhiệm vụ khác nhau. Khi làm việc nhóm, các thành viên phải làm việc theo qui định do giảng viên đặt ra hoặc do chính nhóm đặt ra. Các thành viên đều phải làm việc chủ động, không thể ỷ lại vào một vài người hiểu biết và năng động hơn. Các thành viên trong nhóm giúp đỡ nhau tìm hiểu vấn đề nêu ra trong không khí thi đua với các nhóm khác. Khi có một nhóm nào lên thuyết trình, các nhóm còn lại phải đặt ra các câu hỏi phản biện hoặc câu hỏi đề nghị làm sáng tỏ vấn đề. Phương pháp hoạt động nhóm giúp các thành viên trong nhóm chia sẻ các băn khoăn, kinh nghiệm của bản thân, cùng nhau xây dựng nhận thức mới. Bằng cách nói ra những điều đang nghĩ, mỗi người có thể nhận rõ trình độ hiểu biết của mình về chủ đề nêu ra, thấy mình cần học hỏi thêm những gì. Bài học trở thành quá trình học hỏi lẫn nhau chứ không phải là sự tiếp nhận thụ động từ giảng viên. Phương pháp này có thể giúp đạt được chuẩn đầu ra theo đề cương CDIO như: Kỹ năng làm việc theo nhóm, kỹ năng giao tiếp.

5. Kết luận

Trên đây là những phân tích về sự ảnh hưởng của công nghệ thông tin đến hoạt động dạy – học, đến chất lượng đào tạo của các trường Đại học nói chung và của trường Đại học Kiến trúc TP.HCM nói riêng, cũng như một số giải pháp và kiến nghị nhằm góp phần nâng cao chất lượng đào tạo đại học trong giai đoạn sắp tới. Nhưng để thực hiện được những điều đó đòi hỏi phải có sự quyết tâm, nhiệt tình của đội ngũ giảng viên cùng với sự hỗ trợ về cơ sở vật chất từ phía nhà trường. Với sự hình thành, phát triển và ngày càng phổ biến của mạng internet đã xóa dần khoảng cách địa lý, thời gian, lứa tuổi, giới tính, … giữa giảng viên và sinh viên, giữa sinh viên và sinh viên, giữa người với người. Do đó, đổi mới công tác quản lý, đổi mới phương pháp giảng dạy, nâng cao chất lượng giáo dục đại học không chỉ là nhiệm vụ của riêng một cá nhân, một tập thể mà là nhiệm vụ của toàn Đảng và toàn thể cán bộ viên chức của tất cả các trường đại học.

Trường Đại học Kiến trúc TP.HCM đang nỗ lực, cố gắng để ngày càng hoàn thiện vốn tài liệu, cơ sở vật chất, trang thiết bị và xây dựng đội ngũ cán bộ giảng dạy có trình độ chuyên môn cao và nắm vững các phương pháp giảng dạy trong thời kỳ phát triển của công nghệ thông tin, đáp ứng được nhu cầu của người học trong thời kỳ phát triển. *Giảng viên phải đầu tư nhiều thời gian và công sức để chuẩn bị tư liệu cần thiết cung cấp cho sinh viên. Giảng viên ngày nay là người lựa chọn các hoạt động và cung cấp các tài liệu cho sinh viên hoạt động, giới thiệu nội dung hoạt động và giao nhiệm vụ cho sinh viên. Tạo điều kiện cho sinh viên tiến hành công việc học tập của mình. Giảng viên giúp cho sinh viên hoàn chỉnh kiến thức mà họ tự phát hiện và thu nhận được*./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. A.W. (Tony) Bates (2015). *Teaching in a Digital Age.* Website: http://www.openeducationeuropa.eu/sites/default/files/asset/Teaching_Digital-Age.pdf
2. Phạm Phú Cường. (2013). *Đào tạo thiết kế kiến trúc Việt nam dưới ảnh hưởng của các nhân tố mới*. Kỷ yếu Hội nghị Khoa học trường đại học Kiến trúc TP.HCM lần VII.
3. Phan Tấn Bình. (2013). *Vấn đề đầu tư và ứng dụng công nghệ thông tin phục vụ cho yêu cầu nâng cao chất lượng đào tạo*. Kỷ yếu Hội nghị Khoa học trường đại học Kiến trúc TP.HCM lần VII.
4. Tạp chí Khoa học ĐHQGHN, Khoa học Xã hội và Nhân văn 24 (2008) 237-242
5. Nguyễn Thành Hải, Phùng Thúy Phượng, Đồng Thị Bích Thủy (2010). *Giới Thiệu Một Số Phương Pháp Giảng Dạy Cải Tiến Giúp Sinh Viên Học Tập Chủ Động Và Trải Nghiệm, Đạt Các Chuẩn Đầu Ra Theo CDIO*, Trung tâm Nghiên Cứu Cải Tiến Phương Pháp Dạy và Học ĐH Trường ĐH Khoa học Tự nhiên – Đại học Quốc Gia TP.HCM
6. Trường Đại học Kiến trúc TP.HCM, "Lịch sử hình thành và phát triển", webpage http://www.uah.edu.vn, accessed date 20/06/2016

THÀNH PHỐ LÀ MỘT CƠ THỂ SỐNG

KTS. BÙI KIẾN QUỐC
Viện sỹ Viện Hàn lâm Kiến trúc Pháp

Thành phố là một cơ thể sống.
Giống như một con người, thành phố sinh ra, lớn lên và già đi.
Giống như một cơ thể sống, nó có thể có những tai nạn, hoặc bị mắc các căn bệnh.
Một thành phố có thể bị ung thư và tử vong.

Căn bệnh ung thư của các thành phố, đó là sự phát triển quá mức, nạn tắc nghẽn giao thông và ô nhiễm môi trường.
Như vậy, khu trung tâm bị tê liệt và bị người dân rời bỏ, giống như căn bệnh sốt xuất huyết, hoặc ngược lại phải đối mặt với tình trạng quá đông dân, tình trạng sản sinh thất thường, giống như đối với căn bệnh ung thư.

Thành phố là một cơ thể sống.
Nó có một trí óc, một quả tim, một hệ thống máu và một hệ thống thần kinh.
Trí óc là Toà thị chính, là trung tâm thông tin, là trung tâm quyết định và kiểm soát.
Các mạch máu là các tuyến đường giao thông, các «động mạch».
Hệ thống thần kinh là hệ thống quản lý, và cũng là hệ thống viễn thông, điện thoại, truyền hình và internet.
Lá phổi thành phố là những khoảng không gian cây xanh. Gan và thận là các trạm xử lý nước và rác thải, …..
Sự giống nhau về thể chất giữa Thành phố và người dân của thành phố với những cơ thể sống là một điều hiển nhiên.

Tôi tin rằng thành phố không phải là lưỡng tính. Có lẻ có những thành phố «nam» mạnh mẽ và hiếu chiến và những thành phố «nữ», quyến rũ và yêu kiều. Nhưng thông thường thì Thành phố trước tiên là một phụ nữ, phức tạp, tinh tế, nhưng phi lôgíc và không thể hiểu nổi. Đôi khi còn vô lý.

Một mặt thành phố giống như một người mẹ, nơi nương náu, sự dịu êm, sự an toàn; ngôi nhà, sự tiện nghi và sự ấm no.

Mặt khác thành phố giống như một nữ thị dân, ồn ào, náo nhiệt, đôi khi dữ tợn và không thể chịu nổi; với những quán cà phê và các quán bar, được trang điểm bằng đèn nê-ông và những thứ vô giá trị, giới thiệu bán mình cho những người nước ngoài giàu có.

Cũng giống như phụ nữ, có những thành phố đẹp và những thành phố xấu.

Cũng giống như phụ nữ, các thành phố trang điểm để luôn quyến rũ. Chúng sơn lại mặt tiền của mình, phủ lên mình các món trang sức và bật tất cả các loại đèn nhấp nháy. Chúng chạy theo mốt, và mất đi nét độc đáo, huỷ hoại vẻ đẹp thật sự của mình. Cũng giống như phụ nữ, chúng mắc những sai lầm, làm hỏng tóc mình, làm hư làn da (mặt tiền) và có thể làm tổn hại sức khoẻ của mình.

Khi thành phố trang điểm quá đậm, khi thành phố chú trọng đến bề ngoài, đến các mặt tiền hơn là đến những mạng cơ bản, những huyết mạch, những lá phổi của mình, nó có thể có gặp những rắc rối lớn, trận ngập lụt nghiêm trọng, những tê liệt kéo dài, tắc nghẽn giao thông, nạn ô nhiễm trầm trọng.

Nhiều khi tôi nghĩ có những thành phố thông minh và những thành phố ngu ngốc. Cũng giống như một con người, những thành phố-trẻ con, những làng, luôn chứa đựng nhiều tiềm năng và sự thông minh. Những sự khác biệt hình thành trong khi thành phố lớn lên, do những sự lựa chọn đúng hay sai, hoặc do những biến cố, hoặc do những giáo viên kém cỏi.

Một thành phố là sản phẩm của lịch sử, của những người lãnh đạo, của trí óc của nó. Và do vậy có những thành phố thành công, đẹp và giàu mạnh, và những thành phố thất bại, ốm yếu và bệnh tật.

Cũng giống như một con người, vẻ đẹp của một thành phố phụ thuộc nhiều vào tỉ lệ và sự hài hoà hơn là vào chất lượng của vật liệu hay chi phí xây dựng.

Một người phụ nữ không đẹp vì chị ta giàu có; một thành phố có thể được xây dựng tốn kém nhưng vẫn xấu.

Cũng giống như đối với một khuôn mặt, cũng với hai mắt, một mũi, một miệng, chúng ta có thể có một tác phẩm tuyệt vời hoặc một nỗi kinh hoàng. Và không may là chúng ta có thể có những dự án xây dựng đô thị mới như một khuôn mặt với ba con mắt, một cái mũi đặt lệch, một cái miệng méo rộng và mái tóc rễ tre. Vấn đề là nếu một khuôn mặt dị dạng có thể được nhiều người nhận thấy, thì chất lượng của một dự án xây dựng thành phố chắc chắn là không dễ hiểu ngay đối với đại chúng.

Dĩ nhiên là cũng giống như đối với con người, vẻ đẹp thực sự của một thành phố không phải ở những gì thể hiện ra ngoài mà ở chiều sâu, trước tiên là ở nền tảng, «sức khoẻ» thể chất, các mạng lưới, cách tổ chức, sự vận hành nhịp nhàng của nó. Và nói một cách sâu xa hơn là ở sự thông minh, sự lịch thiệp, giáo dục, tóm lại là lịch sử và văn hoá của nó.

Đáng tiếc là cũng giống như những con người, phương diện thể chất, «mặt tiền» có xu hướng được chú trọng hơn so với chất lượng tinh thần, trái tim và sự thông minh, hoặc đơn giản hơn là sức khoẻ tốt. Một làn da đẹp còn đẹp hơn là một làn da được trang điểm kỹ lưỡng. Sự cân bằng giữa phần xây dựng và phần cây xanh còn «đẹp» hơn một bề mặt được bọc bởi vật liệu đắt tiền. Lựa chọn ưu tiên sai lầm này có thể dẫn đến tình trạng có những mạng lưới không đầy đủ và ví dụ những trận ngập lụt nghiêm trọng.

Cách tiếp cận mang tính giải phẫu này cho phép hiểu được rằng Thành phố có thể có những vấn đề về y tế, tăng trưởng, vận hành rối loạn. Trong trường hợp này, cần phải chữa bệnh cho thành phố bằng cách nhờ bác sĩ, các chuyên gia và các nhà quy hoạch đô thị.

Nhưng có những bác sĩ thật, những nhà bác học và những người có năng lực… và có những tên lang băm và kẻ không nghiêm túc. Giống như trường hợp của một người bị ốm, việc chọn bác sĩ vừa cần thiết vừa khó. Chúng ta có xu hướng nghe những tên lang băm vì chúng nói hay và nói những điều mà người bệnh và gia đình muốn nghe. Giống như trong cuộc sống, sự thật đôi khi khó chấp nhận. Và giống như trong cuộc sống, một sai lầm trong điều trị, một sai lầm trong quy hoạch có thể dẫn đến những hậu quả, những khuyết tật, thậm chí tử vong.

Trong các thành phố lớn ở phương Tây, có những khu phố đã trở thành những khu vực không thể sống được vì lí do thiếu các quyết định hoặc có những quyết định sai lầm.

Ở Paris, Marseille,
một số khu phố đã trở nên không thể tiếp cận được vì tắc nghẽn giao thông và một số khác đã bị người dân bỏ đi vì sự bất an và tình trạng bần thiu kinh niên.

Giống như một con người, một thành phố sinh ra, lớn lên và già đi.
Giống như một con người, sự sinh trưởng của một thành phố tuân theo các quy luật cơ bản, những chu kỳ, một chương trình «cấp cao» : một thành phố lớn lên một cách tự nhiên nhưng kích thước của nó không phải là vô hạn, nếu vượt qua giới hạn thành phố sẽ ốm, không hoạt động nữa. Để tiếp tục lớn và trở nên mạnh hơn, thành phố không thể phát triển về kích thước nữa mà phải liên kết với các thành phố khác, hình thành nên các nhóm, gia nhập vào một hệ thống cộng đồng (các « đô thị -cộng đồng » - « communautés urbaines »), một tỉnh, hoặc một quốc gia.
Hoặc thành phố có thể nhân lên. Thành phố có thể có những «đứa con», những thành phố vệ tinh. Sự phát triển của một «gia đình» cho phép thành phố kiểm soát một lãnh thổ rộng hơn và già đi trong sự hài hoà, một sự hiểu biết và uy tín của một người cha lớn tuổi đáng kính (trung tâm thành phố lịch sử) cho phép bảo vệ sự phát triển và cân bằng của những đứa con.
Giống như con người, khi những đứa con lớn lên sẽ có những xung đột gia đình, những tranh chấp vì quyền lực. Một trong các thành phố mới sẽ muốn trở thành Vua và thay thế vị Cha già bằng cách đưa nó trở về trạng thái của một di tích lịch sử, di tích văn hoá.
Đó là cuộc sống. Cuộc sống của con người cũng như cuộc sống của các thành phố.

Cách tiếp cận trên phương diện nhân hình của thành phố không phải là mới. Nó được áp dụng phổ biến ở phương Tây và Pháp dưới hình thức những phân tích loại hình học và hình thái học, với những phương pháp khoa học rất hợp lý.
Trường đại học Showa của Nhật đã tiến hành một công trình nghiên cứu kiểu này từ năm 1997 đến năm 2002 ở Hội An, cho phép thực hiện một chương trình cải tạo khu phố cổ này.
Đây là một cách tiếp cận mang tính điều trị, cần thiết để bổ xung hoàn thiện cách tiếp cận thuần tuý kỹ thuật.
Ở Châu Á, kiểu tiếp cận này mang tính tổng thể hơn, đó là thuật Phong Thuỷ, một phương pháp có từ hàng nghìn năm nay, nghiên cứu một môi trường rộng hơn, mang tính vũ trụ hơn và sinh thái hơn.
Nhưng mỗi phương pháp tiếp cận nêu trên đều cho phép chứng minh được những gì Thành phố là không phải.

Thành phố không phải là một tập hợp đơn giản của các loại vật liệu, tường và mặt đứng, nhựa đường và cống rãnh. Các vùng binh, ngã tư, và đèn xanh-đỏ giao thông.
Thành phố không phải là một tập hợp của các quy định về quy hoạch đô thị, của những khu vực có thể xây dựng và không thể xây dựng.
Khi có quá nhiều quy định và bắt buộc mang tính giáo dục, thì không còn những học sinh thông minh nữa. Thành phố có thể trở nên ngu ngốc. Nếu cần thiết phải có các mệnh lệnh và chỉ đạo ở mức tối thiểu, nếu việc một hệ thống chung cần những quy định là điều hiển nhiên, thì không được quên rằng quy định chỉ là một điều bất đắc dĩ, và không thể thay thế giáo dục và tinh thần, sự lịch thiệp và đạo đức.

***

Những suy ngẫm trên đây về thành phố và sự phát triển của nó chỉ nhằm mục đích đưa ra một cách nhìn nhận khác, cho phép nhấn mạnh rằng thành phố là một tổ hợp, và công tác quản lý («điều trị») sự phát triển hoàn toàn theo đúng quy định và định lượng, không những không đủ mà còn chứa đựng những rủi ro và nguy hiểm lớn. Cách quản lý này có thể dẫn đến những sai lầm (những «bệnh tật») không thể chữa trị được.
Chúng ta không thể nhìn nhận thành phố như một đồ vật, bằng một cách tiếp cận thuần tuý kỹ thuật .
Thành phố là một cơ thể sống, có nghĩa là một tổ chức phức tạp.

Để quản lý thành phố, cần phải hiểu nó. Và để hiểu được thành phố, cũng giống như để hiểu một phụ nữ, cần phải yêu nó. Đây không phải là một suy nghĩ lãng mạn mà là một điều tối cần thiết. Nếu không, việc quản lý thành phố chỉ về mặt kỹ thuật, hợp quy định và về mặt tài chính sẽ khiến chất lượng cuộc sống giảm sút, có nguy cơ khiến thành phố bị biến dạng và thậm chí trở nên vô nhân tính và không thể ở được.

Tôi không dám chắc rằng các nhà chuyên môn - những người lập ra các bản quy hoạch tổng thể - họ có tình yêu mến thành phố. Dù thế nào đi nữa thì điều này không hề nhìn thấy được.
Những hồ sơ quy hoạch chỉ là một việc xây dựng một quy chế, và đặc biệt là những cấm đoán. Trong những điều kiện như vậy, họ không thể tạo ra một thành phố đẹp, thậm chí là một thành phố có thể ở được.

Thành phố của các nhà chuyên môn là một thành phố của giao thông và cống rãnh, của các tuyến đường, vùng binh, cầu vượt và của phương án xử lý rác thải. Thành phố đó thiếu rất nhiều phẩm chất khác, những phẩm chất mang tính «nhân văn».

Thành phố của các nhà chuyên là một tập hợp các loại vật liệu và quy định. Đây không còn là một thành phố dành cho người dân nữa.

Thành phố có một linh hồn, và chúng ta có thể làm cho thành phố bị mất linh hồn nếu chúng ta không tôn trọng nó.

Tôi tự hỏi phải chăng ngoài các bản vẽ phân lô và quy hoạch giao thông hạ tầng, có phải nên thêm các bức tranh họa sĩ vào hồ sơ quy hoạch. Tôi nhìn thấy nhiều sự năng lựcvà hiểu biết về Thành phố trong các bức hoạ của Bùi Xuân Phái hơn là trong các dự án xây dựng khu đô thị mới mà ta thấy nhan nhản dọc các tuyến đường cao tốc. Tôi tin rằng một nhà quy hoạch đô thị thực sự có năng lực phải có khả năng chọn một bức tranh, một bộ sưu tập, cho thấy sự lo lắng của anh ta trong việc giữ cho thành phố mà anh ta quản lý tính nhân văn và văn hoá của nó.

Trách nhiệm này là vô cùng, có ảnh hưởng tới chất lượng cuộc sống của hàng triệu gia đình, và chỉ có thể được giao cho những người thực sự yêu mến Thành phố.

Bùi Kiến Quốc – juillet 1991
Kiến trúc sư
Viện sỹ Viện Hàn lâm Kiến trúc pháp

Tập Chí Bộ Xây Dựng – Th.04 năm 2009
Quy Hoạch Hà Nội mở rộng – Cách nhìn của người Pháp